Anghelos Terzakis

ORAȘUL VIOLET

Anghellos Terzakis

Oraşul violet

Anghelos Terzakis

ORAȘUL VIOLET

CAPITOLUL I

Pe la cinci după-amiază. Iannis Marukis intră în cafeneaua aflată în piaţetă. Mai trecuse pe-acolo dimineaţa, pe la 9, la prânz, pe la 12 fără ceva, şi după-masă, pe la 2. Se aşeză în acelaşi loc, cât mai retras, în colţul din stânga, şi un gând îl făcu să zâmbească: “Am ajuns acum să frecventez şi colţurile, până şi colţurile!” în general, era un om cu simţul realităţii, nu izbutea însă niciodată să-şi schimbe obiceiurile. Uneori filozofa de unul singur: „Uite dragă, prin asta se deosebeşte omul de animal. în timp ce animalul are obiceiuri fără să ştie de ele. omul le conştientizează şi simte că nu li se poate împotrivi”.

Filozofie de două parale, o recunoştea singur.

Se aşeză aşadar acolo, într-un ungher, vizavi de oglindă. Iannis Marukis nu agrea de fel oglinzile; dar preferinţa lui pentru unghere era mai puternică decât această antipatie. Nu-i plăceau oglinzile, deşi nu era prea urât. în jur de 30 de ani, îi stăruia încă o flacără jucăuşă în ochi, îndulcindu-i linia chinuită a frunţii. Avea părul des şi negru. Şuviţele rebele îl enervau îngrozitor. „Singurul semn de nesupunere din partea mea”, îşi spunea uneori cu amără-ciune. Le umezea, le peria îndelung, le netezea, dar nu reuşea cu nici un chip să le îmblânzească. Uneori îşi apleca obosit capul, le privea în oglindă cum stăteau vâlvoi în creştet şi lua o mutră de resemnare tragicomică. îl exasperau pur şi simplu, dar nu era nimic de făcut.

Era o după-amiază plăcută. Razele piezişe ale soarelui colorau strada în portocaliu intens, şi piaţeta acoperită cu dale, scăldată în lumină, avea un aer sărbătoresc. O adiere caldă trecea uşor prin aer. Era însă atât de părelnică, încât nu-ţi atingea decât vag simţurile. Aşadar, Marukis se gândi: ‚Primăvara, poate că vine primăvara!” şi oftă, ca şi cum acest eveniment ar fi avut o importanţă deosebită, chiar funestă pentru el. îşi roti ochii, făcând bilanţul dintr-o privire: trei clienţi, lucrători, ce vorbeau cu glas tărăgănat, obosit, şi un bătrân cu chipul brăzdat, cufundat în lectura unui ziar cu paginile larg deschise. Ziarul îi tremura în mâinile slăbănoage. în uşă se ivi, pentru o clipă, statura semeaţă a unui tânăr îmbrăcat după ultima modă, în redingotă în carouri, cu o figură vulgară. Un Don Juan de cartier, pesemne. Aruncă o privire dispreţuitoare înăuntru şi se îndepărtă cu pas rar, în timp ce-şi aprindea o ţigară. Cel mai tânăr dintre lucrători îi strigă cu glas tare, răguşit, chelnerului:

— Ei, băiete, mai ai un ziar '?

Chelnerul arătă cu privirea spre bătrânul care citea încrân-cenat ziarul. Apoi, trecând pe lângă el, cu plecăciunile specifice meseriei, exclamă:

— „Vradyni” e dat.

Bătrânul se făcu însă că nu-l aude. Muncitorul rosti din nou, tare:

— Fiecare să citească doar un sfert de oră.

Bătrânul nu-l auzi nici de data aceasta.

Se aşternu din nou liniştea.

Iannis Marukis aruncă din nou o privire în oglindă. Prin urmare, al doilea lucru pe care-l antipatiza pe lumea asta era gâtul lui. Da, un gât lung şi subţire, ridat de timpuriu. Când era mai tânăr se străduia să-l mascheze cumva. Purta gulere înalte, tari, dar îşi dăduse imediat seama cât era de ridicol. Apoi încercase gulere moi, joase, nădăjduind să capete astfel un aer mai natural, de neglijenţă boemă. Multora li se potrivea. Lui însă nu-i mergea nicidecum. Apoi căzuse în indiferenţă – neagra indiferenţă. Uneori se mai neliniştea când se privea în oglindă, îşi ducea mâna la gât, tulburat, de-ai fi zis că e cât pe-aci să se sufoce. De

fapt, nu fusese niciodată indiferent la felul cum arăta. Şi-ar fi dorit atât de mult să fie în rândul bărbaţilor care plac!

Dar acum privirea lui distrată, plimbându-se alene de ici-colo, ca o muscă toropită, pe mobilierul învechit al cafenelei, se opri asupra unui chip nou ivit în cadrul uşii de la stradă. Era un domn în vârstă, scund, cu o pălărie ponosită şi cu guler scrobit. Se opri în prag. îşi înălţă capul şi prin ochelarii căzuţi pe nas începu să privească cercetător, pe rând, clienţii.

Purta un frac vechi, negru, care-şi pierduse între timp aerul sumbru oficial. La umeri bătea în verde, coatele luceau roşietice. Bătrânul frac îşi păstrase totuşi demnitatea neştirbită şi era închis la nasturi cu grijă. Din mâneci îi atârnau, scurte şi grosolane, două manşete scrobite neîncheiate. Domnul îşi întoarse capul încet, şovăi o clipă, apoi, cu pas hotărât, intră. Trecând pragul, îşi duse o mână la spate, fapt care-i dădea un aer şi mai grav. Veni direct la măsuţa alăturată de cea a lui Marukis şi se aşeză.

Marukis se ghemui în colţul lui. Era în acea dispoziţie în care nu suporta vecinătatea oamenilor.

Chelnerul se apropie şi domnul comandă fără să ridice capul: – Multă şi puţină...

Tuşi sec, ridică mâna stângă, îşi întinse bine manşeta, făcu şi cu dreapta la fel, vârî mâna în buzunar şi scoase de-acolo un ziar împăturit, o cutiuţă cu fleacuri de tot felul, un creion tocit, două timbre, o hârtie mototolită. Se pare că făcuse asta fără să-şi dea seama, deoarece omul se tulbură tare, tuşi sec, îi aruncă lui Marukis o privire neliniştită şi se grăbi să le strângă de pe masă de-a valma şi să le înfunde în buzunar. Păstră doar ziarul. îl despături cu grijă şi-şi ridică uşor pălăria de pe fruntea transpirată.

Soarele apunea. Ceasul agăţat pe perete arăta 5 şi jumătate, iar în piaţeta străjuită de copaci trecătorii se înmulţiseră. Era sâmbătă seara. Un miros dulce, nedefinit, de tămâie, stăruia în aer, pesemne de la vreo casă învecinată. De pe străduţele ce se răsfirau din piaţă, începea să răzbată forfota obişnuită a serii.

Domnul de la masa alăturată părea iarăşi neliniştit. Adineauri fusese tulburat din pricina mărunţişurilor care-i prisoseau, acum îl îngrijora, se pare, lipsa unui obiect. începu să scotocească febril, în sacou, în vestă, dând semne de disperare şi, în sfârşit, îşi lovi coatele de masă dezamăgit. Se întoarse spre Marukis care-l urmărea cu privirea lui rece, duşmănoasă, şi-l întrebă vioi:

— Domnule, nu mi-aţi văzut cumva ochelarii? Tânărul îl privi mirat:

— îi aveji pe nas, domnule.

Tresări, îşi muşcă buzele, scoase ochelarii şi-i puse din nou, apoi râse forţat, vădit tulburat:

— Mă scuzaţi... sunt distrat...

Veni şi cafeaua comandată, „multă şi puţină".

Acum Marukis îl urmărea parcă ceva mai atent pe necunoscut. Se uita la el cu acelaşi aer plictisit, singura schimbare în expresie fiind diminuarea treptată a atitudinii lui duşmănoase de la început. Domnul arunca priviri fugitive în ziar, ridicând întruna capul, cu gestul specific celor care poartă ochelarii foarte coborâţi pe nas. Era limpede că încerca să găsească ceva demn de interes. Când, în sfârşit, găsi, îşi fixă ochelarii, îşi trase din nou manşeta dreaptă şi începu să citească înălţând sprâncenele.

Lumina de afară se învioră. Era flacăra soarelui în asfinţit a cărui ultimă dogoare se transforma în mii de culori. Lumina portocalie ce învăluia piaţa devenea trandafirie,

purpurie, ca să se stingă treptat într-un galben pal. Ferestrele cafenelei căpătară o tentă cenuşie, apoi albastră.

La un moment dat, domnul în vârstă îşi îndreptă trupul şi-şi ridică şi mai sus capul, înălţând sprâncenele. Lumina slabă din încăpere îl stânjenea, se pare, la citit.

Probabil că răsfoise mai devreme ziarul şi acum revenea la ştirile de primă importanţă. întorcea tacticos filele şi privirea îi stăruia puţin pe rândurile laconice. Cu mâna stângă îşi descheie fracul. Din buzunarul hainei scoase un cornet de hârtie. Continuând să citească, cu ziarul întins acum pe masă, desfăcu cornetul, înăuntru se aflau seminţe. începu să le bage în gură una câte una, scoţându-le cu dexteritate miezul. Apoi. fără să se oprească din citit, întinse mâna în care ţinea cornetul, oferindii-i în tăcere şi lui Marukis.

Acesta îl privi contrariat.

— Ia, îl îndemnă bătrânul domn fără să se întoarcă.

— Mulţumesc... nu doresc...

Domnul se întoarse atunci şi-l privi pe deasupra ochelarilor, înclinându-şi capul. Privirea lui, aşa înălţată, era intensă şi aproape mustrătoare.

— Sunt seminţe de floarea soarelui.

— Mulţumesc... nu doresc...

— Nu vrei seminţe de floarea soarelui?! Ştii doar că sunt recomandate în constipaţie... Hai, te rog, ia...

— V-am spus, mulţumesc, dar...

— Elimină toxinele din organism şi întăresc sângele...

— Din păcate, nu servesc...

— Să mănânci întotdeauna seminţe, rosti domnul ridicând dojenitor degetul. Sămânţa concentrează forţa vieţii...

Marukis îşi pierdu răbdarea.

— Sunteţi cumva doctor?

— Nu, avocat.

Rostind asta, îşi strânse cornetul. Apoi împături ziarul şi-şi frecă mâinile cu satisfacţie.

— Aşadar, cum ţi se pare situaţia, tinere? îl întrebă pe ton de bună dispoziţie.

„Tocmai ceea ce mă temeam", se gândi cu răutate Marukis, care avea experienţă, nu glumă, la discuţii legate pe neaşteptate între necunoscuţi.

De ani de zile, tot ducându-şi veacul prin cafenele, ascultase o sumedenie de mărturisiri intime, asistase la nenumărate discuţii pe teme digestive. Ştia că morbul vorbăriei n-are leac. Dădu aşadar resemnat din umeri, îşi îndoi capul şi se pregăti să întâmpine cu stoicism dizertaţia vecinului său.

Din zece oameni care îţi solicită părerea într-o problemă, nouă o fac numai pentru a şi-o spune, de fapt, pe-a lor. Domnul cu înfăţişare severă nu făcea nici el excepţie de la regulă. Şi avea păreri naive, de novice, despre toate, sărmanul.

— ... Poftiţi, concurenţa dintre Anglia şi Italia în Marea

Mediterană, rosti punând demonstrativ palma deschisă pe ziar. Să prevezi un sfârşit neplăcut, asta e cel mai uşor. Dar să intuieşti care va fi exact acel sfârşit, aici e aici! Vrei, poate, să ne referim la Grecia? De-acord! Cu ţările mari nu trebuie să te joci niciodată.

Dac-am putea măcar să preîntâmpinăm problema hegemoniei în bazinul mediteranean. Sunt de acord şi cu asta. Dar slăbiciunea statelor mici constă tocmai în faptul că la prima zguduire însăşi

existenţa lor este pusă sub semnul întrebării.

Vorbea cu emfază demodată, ridicând glasul, luând un aer janţoş de câte ori folosea figuri de stil. Ochelarii îi căzuseră de pe nas şi se legănau acum pe pântec, agăţaţi de un şnur negru.

— Eu, personal, am privit întotdeauna cu speranţă, dar şi cu teamă spre Japonia. Cu speranţă, deoarece, dacă îşi va arunca sabia la momentul potrivit, în balanţa nesiguranţei europene, va putea garanta pe viitor echilibrul. Cu teamă, fiindcă mă îngrozeşte ca ţară în sine.

Primejdia rasei galbene nu e o nălucă. Tinere, vei trăi mai mult decât mine şi-ţi vei aduce aminte de vorbele mele. Japonia reprezintă un pericol permanent ce planează deasupra Europei. Sabia lui Damocles, nu alta.

îşi scutură manşeta de la mâna dreaptă, scoase cu un gest nervos cornetul, luă două-trei seminţe şi, cu degete tremurânde, le înfundă în gură.

— ...Dar o să mă întrebi: şi America unde-o plasaţi? Da, ai dreptate. Statele Unite sunt inamicul firesc al Japoniei. Dar aici e aici.

În cazul unui conflict, care, aşa cum pe bună dreptate prevăd toţi, va avea consecinţe internaţionale imediate şi va constitui focarul unui nou război mondial, în caz, zic, de conflict internaţional. Japonia va susţine Anglia pentru a împărţi amândouă hegemonia pe mare, fie

în Occident, fie în Orient. Dar dacă va fi aşa, atunci America, opunându-se firește Japoniei, va accepta oare să fie rivala Angliei?

îşi întrerupse peroraţia şi-şi înclină fruntea înnegurată, obligat parcă să găsească imediat soluţia acestei dileme. Marukis se retrase, uşor jenat, în ungherul lui. Se aplecase, din politeţe, puţin mai în faţă, prefăcându-se că urmăreşte cu interes raţionamentul bătrânului, întotdeauna i se întâmpla aşa: antipatiile lui nu durau mult: un fel de cedare bruscă, un soi de respect îi alungau pe dată orice capriciu. Nici capriciile nu erau în firea lui. N-o făcea din încăpăţânare. Era vorba de o stare de moment. Suferea chiar că nu putea să aibă şi el capricii care să ţină mai mult.

Domnul în vârstă îl privi drept în ochi.

— Grecii se împart în două categorii, tinere. în cei care nu se interesează decât de afacerile proprii şi în cei pe care nu-i interesează decât afacerile altora.

„Nu cumva se referă la mine?", se gândi Marukis neliniştit. Cum ajunsese interlocutorul lui la această concluzie neaşteptată, n-ar fi putut să spună, dar de câteva momente încetase să-l mai urmărească. II privea cu un interes care. treptat şi inexplicabil, se transfor-ma în simpatie. La început, acesta-i adevărul, când intrase în cafenea, îi făcuse impresia unui om bizar, poate chiar dezaxat, dintre cei cărora lumea le lipeşte ca o etichetă pe frunte cuvântul „ţicnit". Apoi, încet-încet văzu că această caracterizare nu se justifica decât prin câteva semne exterioare, fără prea mare importanţă. Ochii care-l priveau, fără ochelari acum, erau mari şi plini de bunătate, sprâncenele rare grizonate, ridicate la colţuri, dădeau feţei o expresie de naivă nedumerire. Pe frunte îi cădeau şuviţe, leoarcă de transpiraţie, de păr alb, inelat, ca al unui copil.

Afară ziua se stinsese de-a binelea. O ceaţă subţire, lăptoasă se strânsese în mijlocul cafenelei de la fumul de ţigări şi de la răsuflarea oamenilor. Când se aprinse lumina, ceaţa căpătă culoarea gălbuie a nicotinei. La masa de vizavi se aşezară doi tineri şi începură să

joace cu patimă cărţi. Trânteau cărţile cu furie, după ce le ridicau mai întâi una câte una sus, deasupra capului.

Domnul nu mai contenea cu turuiala. De la situaţia internaţio-nală sărise acum la cea grecească şi protesta energic împotriva nedreptăţilor strigătoare la cer din ţară. Vorbi despre falsificarea alegerilor, despre nestatornicia convingerilor politice, despre lipsa de sinceritate a conducătorilor, despre povara impozitelor ce apăsau poporul. Era un om cu carte şi cap de familie, tată a doi copii, şi de aceea se revolta împotriva lipsei spiritului de gospodărire într-un stat pur burghez. „Nesocotinţa autorităţilor de a satisface interesele de partid, risipirea avuţiei naţionale pentru înzestrarea armatei, care nu reuşeşte totuşi niciodată să se afle la înălţimea împrejurărilor, paralizarea generală a mecanismului de stat. Spiritul de indisciplină guvernează Grecia. Poftiţi, vă rog, un exemplu. Priviţi locuinţele ce se înalţă în spatele coloanelor lui Zeus Olimpianul şi exact în faţa Acropolei. De necrezut pentru un popor care a avut cândva un admirabil simţ artistic... Eu, personal,cel puţin, eu. Meletis Malvis. care-ţi vorbesc, simt că-mi zvâcneşte în piept flacăra aceea nepieri-toare."

Fără să se ridice în picioare, trecu peste canapeaua de scândură, îl apucă pe Marukis de braţ şi, aplecându-se spre el. îi recită cu voce joasă, cu un tremur în glas, în timp ce un zâmbet plin de respect îi îmblânzea chipul:

Tu care mi-ai apărut ca nălucă,
Aprinzând o patimă vie în inima-mi sinceră,
O, unde eşti, spune-mi, iubire, unde eşti dulce speranţă,
patria mea îţi este oare pământul
sau stelele din cer?

Apoi se trase brusc înapoi:

— Tinere, îţi place poezia? Nu se poate să nu-ţi placă! O vei iubi!

Marukis se roşi ca racul. Să fi fost oare cu putinţă ca bătrânul

să-şi dea seama că odată, pe vremuri, mâzgălise şi el, într-ascuns, câteva versuri nefericite...

Deodată, chir-Meletis Malvis îşi întinse manşeta dreaptă, trase din buzunarul vestei ceasul şi spuse vădit neliniştit:

— E şase şi jumătate. Trebuie să plec, fiindcă am înfăţişări.

Lăsă în farfurioară două drahme şi jumătate şi, întorcându-se spre Marukis, îl îndemnă:

— Hai să mergem.

Tânărul se ridică şi îl urmă supus, de parcă ar fi venit împreună.

O luară pe o străduţă în pantă. Se întunecase de-a binelea. O umbră albăstruie învăluise cartierul. Chir-Malvis înainta cu pas săltăreţ, vesel, ţinându-l strâns de braţ pe noul său prieten. Probabil că dumnealui îşi schimba mersul după cum îi era dispoziţia. Un pas rar şi oficial, aşa cum îşi făcuse apariţia şi astă-seară în cafenea. Paşi mici şi uşori, ca de pasăre, în semn de cinstire faţă de prieteni.

— Nu mi-ai spus cum te cheamă, dragă prietene?

— Iannis. Iannis Marukis.

— Bravo. Şi unde locuieşti?

— Mai jos. La Psyrri.

— A, înseamnă că treci pe strada Hadrian.

Ajunseră la un punct unde străduţele înguste se întâlneau ca să se desfacă îndată şi să se îndrepte spre alte cartiere.

— Uite şi casa mea. Vezi? Strada A-fro-di-ta.

— Da, încuviinţă prosteşte Marukis zâmbind amabil.

— Unde te uiţi? Acolo, exact la jumătatea drumului. în fundal – vezi? – Acropole.

— Fireşte!

— Grozav! Hai acum s-o vezi şi mai de-aproape.

Porniră din nou la braţ, cu pas săltăreţ amândoi.

Strada Afrodita era de fapt un drumeag lat de nici doi coţi. În stânga şi în dreapta te întâmpinau prietenoase căsuţe mici, văruite în culori vii. Cu trecerea timpului umezeala le umflase burţile, încât păreau nişte femei însărcinate. în fundal, într-adevăr, pe un cer albastru închis, se profila aeriană prora uriaşei corăbii.

Pe partea stângă, la o uşă cu oblonul ridicat, Marukis citi la lumina lunii plăcuţa: „Meletis Malvis, avocat". Mai jos. era lipită o hârtiuţă pe care scria cu cerneală: „Intrarea şi prin Areopag". Litere mari şi neregulate, bătrâneşti.

— Uite, vezi? O curte mică, scară de lemn care duce în

cerdac. Poţi să ţii minte uşor drumul. Hai acum să te conduc până lai colţ.

Porniră din nou.

— ...Locuiesc de multă vreme în cartierul ăsta, spuse chir-Malvis, uitându-se unde pune piciorul. (Se ferea să calce în locurile unde se îmbinau dalele – era una din îndeletnicirile lui obişnuite în momentele de mare concentrare). M-am născut în provincie şi am venit de tânăr

la Atena. Am locuit mai întâi în cartierul Neapolis, apoi m-am mutat în Plaka. Celelalte cartiere, acum cunoscute, nu existau pe-atunci. Am urmărit aşadar de aici naşterea oraşului cosmopolit, dragă prietene, Cetatea încununată cu violete, hm!

O, tu cea încununată cu violete, stâlp al Heladei, o, glorioasă, vestită Atena, demonică!

— ...Cum a crescut pe neaşteptate, cum s-a înălţat! Ca Făt-Frumos din poveste. Eu am stat întotdeauna aici unde mă vezi, în cuibul meu, cum se zice. Iar ea a crescut, s-a înălţat fără să prind măcar de veste, te asigur! O să-ţi povestesc altă dată despre toate acestea...

Seara urc uneori pe terasă şi scrutez orizontul. Ai băgat de seamă?

Se luminează în jur pe o rază foarte mare, ca de pe urma unei reverberaţii de foc. Uluitor! Şi totuşi îmi amintesc drumul de căruţe,

vizavi, şi Universitatea înconjurată de ogoare...

Oftă şi-şi înclină capul.

— în locurile noi, oamenii se descurcă mai greu, spuse. Nimic nu te aşteaptă şi nu te alegi cu nimic.

Se auziră paşi apropiindu-se. Din faţă. Un trecător singuratic apăruse pe străduţa pustie. Chir-Malvis se opri brusc, înainta doi paşi, apoi se opri din nou şi-şi trase mâna grăbit de pe braţul lui Marukis. Pentru o clipă, înainte de a se retrage de tot, mâna începuse parcă să-i tremure.

„Cine e?", dădu să întrebe, nedumerit, Marukis, dar, fără să ştie de ce, se abţinu. Trecătorul se îndrepta spre ei cu pas mare şi apăsat.

— Fă loc, fă loc, şopti repede bătrânul Malvis şi-l împinse tulburat pe prietenul său de pe trotuar.

Se dădură amândoi la o parte.

Trecătorul era tânăr. în lumina slabă şi tulbure părea înalt, cu pieptul lat. Ţinea pălăria în mână. Faţa îi era foarte albă.

Trecu pe lângă ei, pe trotuar, şi-i privi întorcându-şi capul pe jumătate. îşi mijise ochii ca să distingă.

— Mă duc, rosti cu glas tare, fără să-i privească.

Lui Marukis i se păru că pentru o clipă în privirea tânărului aţintită asupra lui stărui o expresie dispreţuitoare, rece. Bătrânul Malvis îşi îndoi trupul, făcând două-trei plecăciuni, pesemne în semn de încuviinţare.

O uşă se închise ceva mai încolo.

Atunci Marukis nu mai putu să-şi stăpânească nedumerirea.

— Cine e? întrebă încet şi şovăitor.

Bătrânul Malvis se întoarse şi-l privi. îşi înclină din nou capul, zâmbi tăcut, oftă.

— E fiul meu, spuse cu un glas în care mândria se amesteca cu

tulburarea.

CAPITOLUL II

Casa de pe strada Afrodita era întocmai cum o descrisese chir-Malvis.

Intrând prin uşa de la stradă, dădeai într-o curticică cu ziduri trandafirii. în dreapta, scara de lemn urca în spirală în cerdacul care forma un colţ în stânga. Din cerdac se intra direct în camere. Pe parapetul balustradei erau înşirate ghivece cu asparagus. Pe scară, glastre cu garoafe şi plante ornamentale. Jos, la parter, locuiau două familii, un negustor de fructe cu concubina lui şi un antreprenor cu nevasta şi trei copii. Ţâncii dezbrăcaţi cutreierau curtea toată ziulica, bâlăcindu-se în apă şi tiranizând pisicile care treceau pe-acolo. Auzeai strigăte amestecate cu planşete şi glasul ascuţit al mamei care îi ameninţa când şi când din bucătărie:

— Măria, nenorocito, te zvânt din bătaie!

Seara se aşternea liniştea. Negustorul lua cina în oraş cu concubina, antreprenorul aprindea, din economie, lampa de petrol în casă şi astfel curtea rămânea cufundată în beznă. Dacă nu cunoşteai bine locul, puteai să te împiedici şi să-ţi frângi gâtul.

Tânărul care intrase astă-seară, trântind uşa de la stradă în urma lui, ştia însă pe dinafară orice amănunt. Unde se afla cazanul cu gunoi, unde se dezlipiseră dalele. De ani de zile se străduia să nu bage în seamă nimic, să-şi abată, pe cât posibil, privirea şi gândul în altă parte, în timp ce străbătea curtea cu miros greu de lături.

Dar nu izbutea. Cel mai mic amănunt i se întipărise adânc în minte şi-l chinuia obsedant. „Mizerie, mare mizerie". îşi zise în gând scrâşnind din dinţi şi astă-seară, ca de atâtea alte ori, şi urcă cu pas apăsat scara.

Prima încăpere era biroul. Apoi, în stânga, dădeau în cerdac, ca nişte cabine, camera tatălui şi, lipită de aceasta, cea^ a soră-sii. Fiecare cu uşa ei şi fereastra pătrată dând spre curte. în faţă, era camera lui, singura cu fereastră spre stradă. Casa Malvizilor mai avea şi o săliţă, cu geamul tot la stradă şi, după colţ. o bucătărie minusculă. Asta era tot. „Palat, nu glumă!"

De cealaltă parte a balustradei, în spatele şirului de glastre cu asparagus, zăreai casa învecinată. în care locuiau două bătrâne încărunţite de ani şi o fată anemică şi sfrijită.

Tânărul urcă scara şi intră în birou. întuneric beznă şi aici. Totuşi. în stânga, pe sub crăpătura uşii, se zărea lumină.

— Sofia! strigă el, tare, poruncitor.

Cineva se ridică cu pas uşor: o forfecuţă se auzi căzând pe jos şi soră-sa veni să-i deschidă, rămânând în prag. Avea trupul mic, ca de păpuşă şi părul împletit în cozi formând o cunună în jurul capului părea blond din pricina luminii.

— Bună seara, rosti ea cu răceală. El însă nu-i răspunse la salut.

— Ai auzit doar că urcam... De ce n-ai venit să-mi deschizi?

— Ba am venit.

— Dă-te la o parte!

Avea glasul răguşit din pricina mâniei. O dădu pe fată la o parte aproape îmbrâncind-o şi intră.

Mică la trup. subţire, soră-sa avea un aer copilăresc şi nu părea de 19 ani câţi avea. Ochii, cu pupilele cenuşii-albastre, îi jucau neastâmpăraţi. Fruntea dreaptă se înnegura pentru o clipă.

Tânărul luă ziarul de pe masă şi începu să-l răsfoiască.

— Tata n-a venit încă, spuse fata doar ca să spună ceva şi închise uşa.

El ridică din umeri nepăsător. înalt, cu pieptul lat, Orestis Malvis avea umeri zdraveni, cam prea bărbăteşti pentru vârsta lui. Abia trecuse de 22 de ani. Ceafa puternică apărea neobişnuit de albă sub părul moale şi negru ca tăciunele.

Citea la întâmplare, maşinal, şi nici nu-şi dădu seama că ziarul pe care-l ţinea în mâini era de dimineaţă. în sinea lui, fierbea încet o mânie abia reţinută, aceeaşi mânie care-l cuprindea de câte ori dădea ochii cu soră-sa. Era ceva nestăpânit, ca o otravă ce-l măcina încet.

întoarse foaia repede, aruncă o privire pe titlurile cu litere de-o şchioapă şi apoi reveni la prima pagină.

— Ptiu!... E de dimineaţă!

Zvârli furios ziarul pe masă. Acum avea un motiv concret de mânie. îşi înfundă mâinile în buzunare, strânse pumnii şi începu să se învârtească prin încăpere ca un leu în cuşcă. Aprinse o ţigară şi se întinse în balansoarul din pai. Soră-sa intrase din nou în cameră şi scotea din dulap nişte fleacuri, panglicuţe, dantele. Mergea ţinând întotdeauna capul sus. O umbră de încăpăţânare i se întipărise pe chip iar asprimea. în totală discordanţă cu trupul ei mic, îi dădea un aer naiv şi comic. Avea o talie zveltă, gât delicat. Toţi îi preţuiau probabil graţia copilărească, fermecătoare, în afară de fratele ei.

Acesta o urmărea cu privirea încruntată cum se învârte prin încăpere, bătea tactul nervos în podea şi se gândea: „Este o fată îngustă la minte, o pisică domestică... Un instinct popular, specific clasei de jos!"

. Orestis Malvis gândea astfel fiindcă el avea ideile lui despre împărţirea oamenilor în „clase sociale", ordonate de sus în jos şi care se manifestă fără greş şi deloc întâmplător în evenimentele vieţii cotidiene. în afară de superioritatea intelectuală, de frumuseţe şi virtute, exista un lucru care îl înrobea într-o măsură neînchipuită. Era ceea ce numea „aer de lume". Aşadar, de dragul acestui aer de lume, Orestis Malvis ar fi sacrificat totul, chiar totul, dacă ar fi fost nevoie.

...Meditase îndelung la această problemă. „Vezi, se gândea el, o femeie bine făcută, îmbrăcată în cadână, care vorbeşte reţinut şi amabil. O alta, îngrozitor de urâtă, îmbrăcată fără pretenţii, cât pe-aci să te doboare în orice clipă cu logoreea ei. Aşadar, celei dintâi îi lipseşte acel ceva nedefinit care nu se poate explica în cuvinte. A doua ascunde sub pojghiţa amabilităţii o voinţă de fier, privirea oţelită e gata să anihileze orice rătăcire. Iată marele

semn distinctiv! Oamenii sunt de două feluri: unii care se înghiontesc cu mânecile suflecate, alţii care ştiu să ţină un bici cu graţie...”

El ştia din ce categorie face parte. Iar dacă-l stânjenea ceva pe lume era atmosfera acestei case care-i înăbuşea vanitatea. O amărăciune amestecată cu mânie îl năpădea adeSea, fâcându-l să scrâşnească neputincios din dinţi. în casa asta se simţea neînţeles, exilat.

Se auziră paşii tatălui urcând încet scara de lemn.

— Vine, spuse sora lui Orestis şi trecu în bucătărie.

însă tânărul îşi luă dinadins o mutră abătută. în primul moment se gândi să se ridice din balansoar, să treacă în camera Iui, dar rămase pe loc, cu pumnii strânşi, ascultând cu satisfacţie paşii bătrânului care răsunau obosiţi şi şovăielnici. Se gândea la ceea ce se întâmplase mai adineauri, pe stradă, când îi aruncase bătrânului o privire tăioasă, în semn de dispreţ pentru noua şi neaşteptata cunoştinţă. Cunoştea prea bine fiinţa aceea decăzută care era taică-su. Din când în când, se îndrepta spre vreo nouă cunoştinţă şi-şi deschidea larg porţile afecţiunii. Cine ştie ce taine i-o fi dezvăluit. O comportare vulgară, un sentimentalism ieftin îl împingeau pe taică-su să caute tovărăşia oamenilor de rând.

Se gândise de multe ori la toate astea. Scândurile duşumelii scârţâiră. Bătrânul înainta anevoios, târându-şi picioarele. Se izbi de o mobilă. Se opri o clipă, ameţit pesemne, şi porni iar cu pas timid, şovăielnic. Nu era aşadar nimeni în camera de alături, să-i deschidă uşa, să aibă puţină lumină?

în sfârşit ajunse şi atinse comutatorul. Orestis îl privi fără a se clinti din loc, îl văzu pe taică-su tremurând ţintuit în cadrul uşii. Prima privire s-a pironit asupra fiului său. Acesta stătea tolănit în fotoliu, nepăsător, fixându-l cu ochii reci, în ale căror pupile se oglindea dispreţul. Dispreţ faţă de agonia părintelui său. Bătrânul se opri cu răsuflarea tăiată, de parcă ar fi înghiţit foc.

Se opri şi-şi coborî privirea. Apoi dădu să-şi scoată, nervos, ochelarii din buzunarul vestei, se răzgândi, coborî mâna şi din nou o ridică, neliniştit, şi îşi luă pălăria de pe cap. Pentru o clipă, probabil, i se păruse că aceasta era de vină pentru aerul lui caraghios şi şi-o scoase înfuriat. Avea fruntea asudată, părul moale i se lipise de ea. Tulburat, îşi şterse sudoarea cu batista.

Atunci fiul său socoti că îşi jucase cu brio rolul. Un succes nemaipomenit, strălucit. Se ridică, se întoarse şi trecu în camera lui.

Ajuns în spatele uşii închise, avu încă un motiv de bucurie: prin plecarea bruscă îi răpea bătrânului şi prilejul de a se explica.

Nu rămase totuşi în cameră. Nu-i plăcea singurătatea şi nici întunericul. Ieşi în cerdac, trecu în bucătărioară şi de acolo urcă pe terasă.

Aici venea deseori serile sau după-amiezele când, nevoit să rămână acasă, înainte de a merge la cursuri, simţea, ca şi astă-sea-ră că se sufocă. De vină era acel mediu mizer şi deprimant, acel soi de automulţumire exasperantă, izolarea în care trăiau ai săi. încotro s-o apuci? Afară, în curte, te izbea o duhoare de trupuri care asudă toată ziulica pentru o pâine nenorocită. Un miros greu de zoaie impregnează dalele iar zidurile emană şi ele un miros ucigător, ca şi cel ce răzbate afară prin ferestrele înguste. Ai fi zis că toată ticea plăsmuire, sămânţa aceea umană în dezagregare ce viermuia pe scoarţa planetei nu are alt ţel decât să-şi pască propria murdărie şi apoi să o golească prin colţuri. în văzduh, sub cerul nesfârşit, adie măcar un aer proaspăt, sănătos. Trece neîncetat, fanatic şi mătură duhoarea turmei.

Suflă când cu blândeţe, răbdător, când mânios, revârsându-şi indignarea. Orestis Malvis îl preferă atunci când îl cuprinde mânia, când se abate şuierând.

Dar se întâmpla să stea şi alte daţi să scruteze orizontul ca astă-seară. E o noapte senină, însă ca să distingi stelele trebuie să priveşti deasupra ta, sus de tot. în faţă, la orizont sunt estompate de luminile oraşului. Este o boare gălbui-aurie, cu irizări de foc, ici şi colo, ce înconjoară strâns uscatul, întinzându-şi strălucirea ei rapace spre văzduh. în centru pare ca şi cum ar ţâşni spre tării, încercând să dezlege tainele cerului. Un vuiet reţinut, ca mugetul mării de oameni. însufleţeşte această iluminare ce se revarsă nestăvilit. Este zgomotul unei îndepărtate şi obscene sărbători păgâne, alai bahic dedicat nesăţioasei divinităţi.

Nu i se întâmplă prea des lui Orestis să viseze. Sentimenta-lismul îi lipsea cu desăvârşire. Fantezia lui avea o strălucire oarbă şi rece. Flacără fără căldură, aurora polară. Fantezia prinde de obicei aripi din entuziasm. El însă nu cunoscuse până atunci un astfel de sentiment. Era şi aceasta una din ciudăţeniile lui. Dar uneori, aţâţat de mânie, visa. Neputând să-şi ofere bucuria răzbunării, încerca măcar să-şi imagineze acest moment. Şi acum, revenindu-i în minte imaginea de adineauri, când se legăna în balansoar, închise ochii şi încercă să reînvie o viziune care-l obseda. Era o femeie înaltă – de statura lui, cu părul negru – ca şi al lui -. cu pielea albă şi ochii negri, plini de orgoliu. Apărea din cadrul uşii, aşa cum făcuse cu puţin înainte şi taică-su, şi înainta cu pas rar, maiestos. Toate în jurul ei erau însă jalnice, umile şi atât de nepotri-vite. Viziunea se stinse îndată şi rămase doar realitatea searbădă, palpabilă, decor încremenit al unui spectacol care n-a apucat să înceapă.

Zâmbi cu o grimasă răutăcioasă în colţul gurii şi rosti cu glas tare, ca să audă el însuşi:

— Cum ar fi putut să rămână aici, în casa asta meschină!

îşi întoarse din nou privirea spre orizont. Printre luminile oraşului care sclipeau ca nişte diamante uriaşe, căută, cu mâinile fantomatice ale fanteziei dezlănţuite, pe tânăra-i mamă care plecase.

CAPITOLUL III

Şi-o închipuia tânără, aşa cum o văzuse într-o fotografie veche, ascunsă în sertarul unei mătuşi. sora tatălui. Când mama lui plecase de acasă şi părinţii divorţaseră, avuseseră grijă să şteargă orice urmă a trecerii ei prin acea casă. Uitaseră însă de această fotografie. Era un carton mic, îngust, decolorat de timp. Totuşi i se distingea destul de bine faţa albă şi mândră, trupul frumos şi zvelt care părea tăiat în taiorul strâmt, cum era moda pe vremea aceea, acel zâmbet nedefinit pe buze, în care cochetăria se amesteca cu dispreţul. Patina vremii făcuse cartonul cafeniu, iar chipul tinerei femei îi părea învăluit într-o aură de apostazie.

Amintirile personale nu-l ajutau prea mult. Când să fi plecat oare? în '17? Aşadar, el avea pe-atunci doar patru ani şi jumătate. O vagă senzaţie, când închise ochii, că o vede aievea, îi pare total incredibilă. Pesemne că închipuirea lui o plăsmuieşte. De altfel, nu şi-o aminteşte deloc în momentele concrete. De la vârsta aceea, nu rămân întâmplări, ci imagini. Păstrează aşadar şi el imaginea unică a unei femei cu mers maiestos, care intră cu pas uşor în cameră. Aşa cum şi-o imaginase şi astă-seară.

Uneori, când se afla în cunoscuta lui stare, de a găsi cu orice preţ un motiv concret de mânie, îşi amintea de înverşunarea celor care distruseseră orice urmă a mamei lui. După plecarea ei, trebuie să se fi năpustit pesemne ca nişte câini şi să fi adulmecat peste tot, atinşi de turbarea distrugerii lucrurilor. Tot ce mai păstrase parfumul, atingerea mâinilor ei

albe. fusese distrus, ars sau aruncat. O mânie oarbă faţă de obiectele fără apărare care trebuiau să plătească în locul oamenilor. Această turbare smintită era semnul unor oameni incapabili de fapte mari. Fricoşii tremură în faja amintirii. Spectrul nostalgiei îi înspăimântă. Şi atunci izbesc, nimicesc totul, ca să înlăture astfel din suflet mijlocul de a suferi.

Bătrâna mătuşă, până atunci desigur ignorată, se năpusti astfel cu înverşunarea ei fanatică de fată bătrână, ca o furtună asupra casei. îşi asumă rolul corbului care devoră cadavre pentru a „însănătoşi" atmosfera. Avea grijă de gospodăria rămasă fără stăpână, dădea ordine, ţinea totul sub cheie, făcea curăţenie. Apoi aşează lucrurile într-o ordine nouă, supraveghind ea însăşi buna funcţionare a mecanismului. Când îşi socoti misiunea încheiată, încrucişa mâinile pe piept şi îşi dădu duhul. De pe buzele ei subţiri, strânse, nu scoase decât cugetări seci moralizatoare şi porunci...

Asta era tot ce-şi amintea Orestis. Celelalte taică-su le îngropase în sufletul lui, ca un avar.

Când îşi aduce aminte de soră-sa, şi pe Meletis Malvis îl cuprind fiorii. Era femeia cel mai puţin potrivită să-l consoleze. În viaţa ei Meletis Malvis jucase, după părerea ei, un rol funest. Neîndemânatic, naiv, văzuse întotdeauna în ea mai mult o mamă decât o soră: el se însurase, iar ea rămăsese fată bătrână. Asta nu i-o iertă niciodată fratelui său. După căsătoria lui, atât de neaşteptată, nici nu mai vru să audă de el. N-a pus piciorul în casa lui niciodată. în zadar, mânat de o nevoie copilărească de gingăşie şi de un soi de presimţire tulburătoare, venea Meletis acasă la soră-sa să o implore, cu lacrimi în ochi, să vină să-i vadă nevasta şi copiii. Ea rămânea neînduplecată şi mută. Nu-şi făcu apariţia decât atunci când nenorocirea se abătu asupra fratelui. Atunci, chiar a doua noapte după ce Meletis fusese părăsit, veni să-i bată poruncitor în uşă, mânată parcă de întuneric. Intră şi se apucă îndată, fără o vorbă, de treabă. începu să înlăture amintirile, să şteargă orice urmă a celeilalte...

...Din camera alăturată, unde Meletis stătea în seara aceea cu capul în mâini, pe întuneric, o auzea cum se învârte prin casă, strânge cheile, dă ordine servitoarei. în cealaltă cameră, Sofia, care avea pe atunci doi ani şi jumătate, se trezise din somn şi plângea. Peste puţin se auzi şi băiatul murmurând. Pustietate, copii orfani. îşi strânse fruntea în palmele fierbinţi şi două lacrimi grele îi alunecară pe obraz. Când dădu să-şi scoată batista, mâna atinse o cochilie, un fel de breloc de atârnat la lanţurile ceasurilor. l-l dăruise anul trecut de ziua lui. în clipa aceea nu se mai putu stăpâni. Suferinţa era cât pe-aici să-l sufoce. Se ridică tremurând, bâjbâi prin întuneric, se împiedică, se ridică şi se duse să deschidă uşa şi să cadă în braţele soră-sii.

...Stătea ţeapănă în faţa bufetului, în rochia ei cenuşie, brodată cu perle negre false. Perlele, reci şi aspre, îi înţepau faţa umezită de lacrimi. Mâinile şi pieptul îi miroseau a ţărână. Nu-l strânse lângă ea, îl sprijini doar să nu cadă. Iar când el, ca s-o împace şi s-o îmbuneze, rosti printre hohote: „îţi mulţumesc, îţi mulţumesc...", ea îşi îndreptă trupul strâns în corset şi-i răspunse: „Eu una nu-mi neglijez îndatoririle".

Cum ajunsese să se însoare, nici el nu ştia prea bine.

Uneori, în clipe de amintire dureroasă, nedorite, se revedea pe vremea când, tânăr de 18 ani, cu o pălăriuţă îngustă pe cap, câteva lulcie în barbă, urca pe strada Stadiu cu două valize în mâini şi o umbrelă la subţioara stângă. Abia sosise din provincie, proaspăt student. Târât de furnicarul de oameni, înaintează spre Piaţa Syntagma. îşi închinase o cameră mai

sus, în cartierul Neapolis. N-o văzuse încă: un concetăţean, care absolvise medicina şi urma să se întoarcă în oraşul natal, i-o găsise şi tocmai îl aştepta. Dar circulaţia era anevoioasă, lumea se aduna, discuta cu înfocare, se împrăştia, iar se aduna. Oamenii trec grăbiţi, adună grupuri în jurul lor, spun ceva repede, cu glas scăzut. Mulţimea se înghesuie, ascultă, întreabă. Apoi cei care anunţau ştirile se retrăgeau cu greu, gesticulând şi alergau în altă parte să împrăştie zvonurile. El înaintează încet, cu atenţie, extaziat şi priveşte admirativ mulţimea ce se îmbulzeşte în jurul lui. Este în postul Paştelui din anul 1892.

— Vă rog, domnule, ce se întâmplă?

Omul îl priveşte mirat, ca pe o arătare ciudată de pe altă planetă. îi aruncă o privire şi, fără să-i răspundă, se pierde în mulţime.

Meletis Malvis se apropie de un altul şi de încă un altul. Ciuleşte urechea la cei adunaţi în grup, dar vorbele pe care le prinde sunt disperate şi misterioase. în sfârşit, în apropierea Parlamentului lasă jos valizele şi umbrela şi-l prinde pe unul de mânecă cu amândouă mâinile.

— Ce se întâmplă, domnule?

— Eşti din provincie, omule?

— Din provincie...

— Ascultă deci: Kallinsky a fost trimis de palat la Delighiannis şi i-a cerut să demisioneze.

Nedumerit, Meletis Malvis îşi ia din nou valizele. înaintează încă puţin, apoi o coteşte la stânga. în trăsura care-l duce în strada Solon răsfoieşte ziarul „Asty" pe care l-a cumpărat înainte de a urca.

— Ia şi „Proia", domnule, îl sfătui vizitiul care era partizan al lui Delighiannis.

Nu putea niciodată să refuze o plăcere unui om – acesta era unul din marile lui defecte. Opri pe primul vânzător pe care-l întâlniră şi cumpără „Proia". Vizitiul îl puse la curent cu situaţia din capitală. Se pare că Trikupis fusese chemat încă de ieri la palat şi i s-a cerut să formeze el guvernul.

în clipa aceea un grup de băieţandri tocmai cobora strigând în faţa Universităţii. Lunganul din fruntea lor avea înfăşurată la brâu, agăţată de curea, o zdreanţă murdară, în chip de fustanelă.

— Jos marele Petreleos! tună când trăsura trecu prin dreptul lui. Jos Paketakias!

— Jooooos! îi ţinură hangul şi puştii.

Vizitiul se întoarse spre pasagerul lui provincial şi, arătându-i un băieţandru înalt, îi spuse:

— Tselepitsaris.

Şi apoi, făcând semn spre dreapta:

— Aici e Universitatea.

Astfel cunoscu Meletis Malvis primele edificii remarcabile ale Atenei.

Când ajunse în sfârşit în cameră şi rămase singur, îl năpădiră o sumedenie de gânduri. Sunt anumite momente când mintea primeşte dintr-odată atâtea imagini, încât nu apucă, din pricina consternării, să le desluşească bine sensul. Deşi gândeşte febril, nu pricepe mare lucru. Apoi impresiile, concluziile, se decantează singure. în această stare se afla şi Malvis în cămăruţa din strada Solon. Când lăsă valizele jos şi-şi aşează atent pălăria pe pat, îşi duse mâna la frunte şi se gândi: „Aşadar, iată-mă în capitală. Aceasta e Atena, oraşul în care bate inima elenismului, centrul naţiunii. Aceasta e Atena al cărei nume răsună pretutindeni, ca

un mit. Şi uite, dragă, am avut norocul s-o văd, încă din prima clipă, în plină fierbere. în febra creatoare şi distructivă..."

Se aşează gânditor pe scaun şi nici nu auzi când gazda bătu în uşă ca să-i aducă o cafea. Venise din târgul lui nutrind o adoraţie mistică, nedefinită, pentru capitală. în minte îi clocoteau o sumedenie de vise ascunse, tinereşti, ambiţii pe care rudele şi prietenii i le aţâţaseră şi i le cultivaseră cu linguşeala lor nesocotită. Fusese un elev silitor, devotat şi ataşat de căminul părintesc. I se prevestea un viitor strălucit, aşa cum se întâmplă întotdeauna. Iar el, a cărui trăsătură principală era buna credinţă, le luă spusele în serios.

Aşadar, iată, aici, în acest oraş zgomotos, toate visele îşi pot găsi împlinirea. Drumul se deschide liber. larg. E de-ajuns să închizi o clipă ochii şi să răsufli adânc din cauza ameţelii ce le cuprinde. Apoi, te avânţi...

Se ridică, deschise valiza în care se aflau cărţile şi le rândui pe masă. Le mângâie neîndemânatic, le deschise lacom, le răsfoi. Aplecat asupra lor, îşi aminti nenumărate întâmplări cu oameni celebri care porniseră astfel, într-o bună zi, din provincie, necunoscuţi ca şi el, şi studiind cu dăruire şi trudă urcaseră în cercurile cele mai înalte ale societăţii. Citise nenumărate povestiri asemănătoare de care manualele de şcoală, revistele şi cărţile de morală erau pline. Inima îi zvâcnea, ochii i se umezeau şi simţea trecându-i uşor prin şira spinării fiorul marilor elanuri.

Şi veniră anii duri şi grei care se scurg monoton şi îngrozitor de încet, ani din cei pe care doar amintirea îi înfrumuseţează, când abia la apusul vieţii inima îi cheamă, cu nostalgie, să se întoarcă. Nopţi în şir petrecute Ia lumina lămpii, lipsa duioşiei, a confortului, uneori şi a hranei, moartea tatălui, preluarea unor răspunderi familiale, neliniştea pentru ziua de mâine, pentru azi, epuizarea treptată a elanului şi măcinarea zelului.

Dintre cele două surori, una se măritase, cealaltă rămăsese fată bătrână. Să deschidă singur birou de avocatură, când îşi va lua diploma şi va căpăta aprobarea, nu se încumeta. Se mulţumi să rămână la biroul unde îşi făcuse ucenicia în anii studenţiei. Se asocie cu patronul, un bătrân alcoolic, care tărăgăna toate procesele. Meletis, plin de sârg la redactarea actelor, munci pe brânci, luptând din răsputeri să salveze ceea ce mai era posibil, astfel încât biroul să rămână într-o bună zi pe mâinile lui.

Şi izbuti. A fost una din acele victorii istovitoare, supraome-neşti pe care dacă nu le-ar fi ros monotonia vieţii cotidiene, dacă ar fi fost cu putinţă să ajungă să fie cunoscute în amănunt, cu siguranţă ar fi stârnit admiraţia celor din jur. Astfel, adesea, pentru rezultate modeste trebuie să asuzi, nu glumă, în timp ce faptele mari se împlinesc uneori dintr-un singur foc. în lungul şi obositorul drum al vieţii, lui Meletis i se frânseră aripile viselor pe care le nutrea în miercurea aceea a anului 1892. Din fericire pentru el, nu avusese niciodată şi încă atât de profund simţul ridicolului. Visele lui nu se spulberară cu totul, ci amorţiră. La fel era de fapt şi ritmul epocii: criza guvernamentală din '92 a fost urmată de falimentul din '93, iar acesta de războiul din '97.

Până acum arătase o grijă demnă de invidiat să facă în aşa fel încât să nu se întreacă pe sine. Ai fi zis că nici măcar nu urmărea vreun ţel anume, că scopul era tocmai această grijă. Insă, când grijile rămân sterile, în zadar vei desface braţele să-ţi iei zborul. Monotonia cotidiană le striveşte.

Meletis Malvis moşteni biroul bătrânului său coleg, se instala în casa din Plaka şi începu să-şi practice meseria.

Sigur că visele din '92 n-ar fi reînviat niciodată, dacă soarta, cu binecunoscutele ei renghiuri, n-ar fi hotărât să i le reamintească.

între timp, trebuie să spunem, nu-şi neglijase chiar de tot viaţa sentimentală. Rămăsese acelaşi tânăr sensibil şi duios şi asculta întotdeauna cu emoţie îndemnurile seducătoare ale inimii. Adesea, printre hârtiile timbrate. îngălbenite de vreme, dădea peste vreun bileţel cu câteva versuri aşternute în grabă, cu inima plină de nelinişte, şi asta îi dădea curaj să-şi continue prozaica trudă cotidiană. Citea poeţii romantici ai vremii, diverse romane străine traduse în greacă, învăţă de unul singur şi franceza. Slăbiciunea lui erau Cei trei muşchetari. Când ajunse însă la Mizerabilii, avu impresia că devine martorul unei cosmogonii. Se îndrăgosti apoi de Titica, se duse, chiar cu riscul de a se compromite, la manifestarea Evanghelicilor, având impresia că trăieşte aievea paginile Idilei şi Epopeei. Visul lui era atunci o străduţă „Plumetou", într-un cartier romantic al Atenei, unde Titica îl va aştepta tânjind după dragostea lui... Nu. nu se putea spune că-şi neglijase cu totul viaţa sentimentală. Numai că trăia aproape exclusiv din lecturi.

Sensibilitatea lui era unul din motivele care-l împiedicară să se căpătuiască. în marile acţiuni, oamenii sunt conduşi de vise măreţe, însă faptele nu trebuie, desigur, să le depăşească forţele. Meletis Malvis se afundase însă în marea zbuciumată a viselor lui. Făcea o mie şi unul de planuri, se interesa pe rând de politică, de poezie, de astronomie, de ziaristică, de drept. Se gândi să se înscrie şi la doctorat Ia Universitate, însă îl amăra ideea că nu va reuşi niciodată, dacă nu se va duce să studieze mai întâi în străinătate. Avea nevoie de „şlefuire", asta îi repeta toată lumea. Colegi de facultate, consăteni, prieteni plecau pe vremea aceea în Europa şi se întorceau în câţiva ani posesori ai unor titluri pompoase cu care se făleau. În faţa lor îşi pierdea curajul, simţea că până şi în practică, unde se descurca totuşi de minune, i-ar fi fost imposibil să rivalizeze cu ei. De câte ori se simţea descurajat, hotăra să devină bogat ca să-şi răzbune soarta. însă împrejurările nu l-au ajutat nici în această direcţie. îi lipseau marile procese, faimoase revendicări de moştenire, cazuri penale răsunătoare care aduceau glorie celorlalţi.

În sfârşit, soarta îi zâmbi. Din spatele norului cenuşiu al disperării lui îşi scoase într-o zi faţa înşelătoare şi-i arătă un zâmbet provocator şi dureros. Era în august 1911.

Marele proces de moştenire apăru deodată în persoana unui grec din Odessa. Căzu ca un meteorit în biroul paşnic şi întunecos, într-o după-amiază când Meletis Malvis, fără haină, lucra cufundat în maldăre de dosare.

Un domn în costum gri, vestă de în albă şi ghete la fel, bătu în uşă, deşi era deschisă, îşi îndoi talia zveltă şi zâmbi prietenos şi vesel. Avea părul alb, însă păstra pe faţă acea prospeţime a chefliilor care dezmint toate aforismele puritane ale cumpătării. în mâna stângă strângea un baston cu măciulie albă.

Intră cu pas de marionetă şi se aşeză în singurul fotoliu de piele din încăpere. Din portofelul aşezat la vedere, din piele fină şi parfumat, scoase o scrisoare şi i-o înmâna lui Malvis. Pe chip îi

stăruia acelaşi zâmbet prietenos, care devenise acum puţintel viclean. Malvis luă scrisoarea, se ridică tulburat, îşi puse haina cerându-şi scuze şi se aşeză din nou să citească. Se uită mai întâi la semnătură: Gazuris. Numele nu-i spunea nimic. Citi scrisoarea. l-l recomanda pe aducător, „domnul Orestis Velmeris, distins compatriot din Odessa, stabilit deja la Paris" şi care avea o problemă de moştenire la Atena. în josul paginii, la post-scriptum, era şi dezlegarea enigmei: „Gazuris... 1895... coleg la Drept..."*. A, da!

— Gazuris... Gazuris... Sigur, Kleomenis Gazuris care a plecat în Crimeea, unde avea nişte rude.

— Şi s-a stabilit definitiv la Odessa, rosti cu glas piţigăiat domnul Velmeris.

Râse din inimă, închizând pe jumătate ochii mici. în privire îi strălucea şiretenia unui copil care a pus la cale o poznă. Deodată expresia de pe chip se transformă, căpătă un aer distant, sobru.

— Aş fi putut, desigur, să mă adresez unuia dintre avocaţii celebri ai Atenei, spuse cu glas schimbat, dur şi răguşit, dar nu cred din principiu în faimă. M-am obişnuit să sprijin în viaţă oameni umili şi cinstiţi. Tocmai un asemenea om i-am cerut amicului Gazuris să-mi recomande. Şi sunt convins că l-am întâlnit în persoana dumneavoastră. Sper că nu m-am înşelat.

Malvis şovăi o clipă, neştiind dacă trebuie să se simtă jignit sau să mulţumească şi, deşi înclina spre prima soluţie, o alese pe a doua.

Chestiunea era foarte complicată. Orestis Velmeris va trebui să treacă des pe la biroul avocatului, să rămână un timp în Atena, să se folosească de udurile sale pompoase pe lângă o serie de oameni influenţi.

— O să mă conformez indicaţiilor dumneavoastră, spuse luându-şi din nou o expresie sobră. Când încrunta sprâncenele, pe faţă i se întipărea o mască de duritate, aproape hidoasă. Se uită la inelul gros pe care-l purta pe degetul mic, îl răsuci şi adăugă:

— Am venit la Atena cu fiica mea şi o să profit de prilej să-i arăt ce merită să fie văzut aici. Provincia n-o interesează defel, dar fie... Apoi se ridică şi plecă zâmbind binevoitor.

întâmplările care s-au succedat din acel moment seamănă mai degrabă cu o legendă...

La a treia vizită, Orestis Velmeris veni la biroul lui Malvis însoţit de o fată.

— Fiica mea Olga. spuse.

Tânăra se opri în prag. în timp ce tatăl ei dădea mâna cu Malvis. Se uită în jur. mijindu-şi ochii. Rămase un timp pe loc, silindu-i pe cei doi bărbaţi să aştepte în picioare până când binevoi să intre. Primul se aşeză Velmeris, cufundându-se în fotoliu. Astfel instalat, îl privi pe avocat care, cuprins de tulburare, stătea îndoit din mijloc, în semn de salut, şi izbucni în râs.

— Fiica mea Olga, repetă iar buzele i se schimonosiră într-un zâmbet batjocoritor.

Cu atenţie, ca şi cum s-ar fi temut ca podeaua veche să nu se prăbuşească, Olga întinse frumosul ei picior şi intră în birou.

— Bună ziua. spuse imediat, întinzându-i mâna lui Malvis.

Apoi se opri în faţa tatălui ei cu un aer hotărât şi, bătând uşor cu tocul în podea, protestă:

— Tăticule, ştii că prefer fotoliile.

— Ho, ho! râse hohotind Velmeris şi se ridică cu graţie tinerească. îmi dai voie? îl întrebă pe Malvis. dar fără să aştepte răspunsul trecu Ia biroul acestuia şi se instala în scaunul rabatabil.

Malvis luă loc în faţa lui, de parcă el ar fi fost vizitatorul.

Nu pomeniră prea mult despre proces în ziua aceea. Velmeris abătu discuţia spre subiecte de interes general, politica externă, viaţa în marile metropole, diplomaţia pe care o cunoştea îndeaproape din cercurile lui de prieteni ambasadori şi oameni de vază. Apoi vorbi despre el. Se stabilise la Paris de când îi murise nevasta şi-şi măritase acolo cele două fiice mai mari. Una în Franţa, cealaltă în Australia.

— Am avut trei fete, spuse. Celei mari i-au plăcut banii şi a izbutit, celeilalte călătoriile şi a avut parte de ele. Olga iubeşte gloria.

— Prostii, rosti fata, care vorbea rar şi cu un aer distrat.

— Nici una nu mi-a semănat. Eu iubesc toate aceste lucruri laolaltă. Şi râse în hohote...

Malvis se întoarse timid şi o privi pe fată.

Aplecată puţin în fotoliu arăta, sub rochia albă, un corp superb, împlinit de minune şi totuşi încă subţire, ca de copil. Pe faţa regulată, încadrată de părul negru şi moale, cu ochi albaştri îndrăz-neţi, era întipărită o expresie de mândrie rece. Buzele cărnoase se strângeau întotdeauna cu o expresie imperceptibilă de dispreţ. Când vorbea, foarte rar, ridica mâna dreaptă, îşi sprijinea cotul de braţul fotoliului şi o ţinea îndoită în unghi drept. Cu un gest lent arunca palma înapoi, ca şi cum ar fi atins coardele unei harpe sau ca şi cum ar fi făcut semn unui câine să asculte.

— Astă-seară o să cinăm împreună, spuse Velmeris.

Se însera când coborâră la Faliron. în drum spre faleză, urcând panta, discutară despre destinul Greciei, despre oamenii noi, energici de care ţara avea nevoie în fruntea ei. Velmeris nutrea o mare, chiar prea mare încredere în tineri, cei care, trăind adesea în obscuritate, îşi ignoră uneori ei înşişi propria forţă.

— Grecii de pe continent n-au învăţat încă să rişte, spuse. N-au reuşii decât cei care au plecat în străinătate şi s-au procopsit. în Grecia a rămas ariergarda celor care mai stau în cumpănă. însă spiritul epocii îi sileşte să se hotărască şi în curând vor fi nevoiţi şi ei să rişte.

Meletis, pe jumătate ameţit, asculta zâmbind cu un aer naiv.

— Câţi ani ai? îl întrebă deodată Velmeris.

— 37, răspunse acesta roşind până-n vârful urechilor.

— Ar fi trebuit să te avânţi deja...

în clipa aceea, poate din întâmplare, genunchiul rotund şi cald al Olgâi se sprijini de piciorul lui Malvis. Şi deodată, în aburii blonzi ai şampaniei, îşi aminti, fără nici o legătură, visele zădărnicite de odinioară. Se aplecă în faţă, încrezător, şi începu să şi le depene cu stângăcie, confuz. Velmeris îl ascultă răbdător.

De câteva zile, procesul se poticnise. Unele speranţe, care aveau temeiuri şubrede, se dovediră vane. Suma pe care o revendicau era considerabilă şi, potrivit contractului, onorariul avocatului în caz de câştig ar fi ajuns la 40%. însă titlurile lui Velmeris se sprijineau pe nisip. Multe din ele se dovediră în cele din urmă doar vorbe goale.

într-o zi Olga veni singură la birou. Malvis, nespus de tulburat, se ridică, o pofti să ia loc, se învârti fără rost prin încăpere, îşi pierdu şirul vorbelor şi începu să-i îndruge ceva despre vreme.

— Mie îmi place sinceritatea, îl întrerupse ea. Trebuie să ştiţi că tatăl meu este ruinat. La Paris a dus o viaţă risipitoare. Zestrea mamei mele a fost înghiţită cu totul. în sfârşit, iată... Ne-am agăţat de această moştenire... Trebuie să ne ajutaţi s-o obţinem cu orice preţ...

Malvis. emoţionat. îşi înclină capul, dădu să explice.

— ...Moştenirea era zestrea mea, spuse Olga, punându-şi picioarele unul peste celălalt.

Şi ridică mâna, cu gestul ei binecunoscut, poruncind parcă ascultare.

El încercă din nou să spună ceva, dar se pierdu cu firea.

— Veniţi aici! îl pofti ea. Avocatul se apropie timid.

— ...Trebuie să reuşiţi! repetă, luându-i mâna într-a ei. Atunci Malvis, care de când o cunoscuse petrecuse nopţi în şir

fără să închidă ochii, sedus de frumuseţea ei fermecătoare, începu să tremure tot, simţi că ochii i se umezesc, îl trase încetişor spre ea.

— Aşadar? îl întrebă închizând pe jumătate ochii, care-l priveau batjocoritor.

Şi aşa cum citise în romanele cavalereşti, îngenunche şi, tremurând de emoţie. îi sărută mâna.

în clipa aceea, la uşă cineva începu să bată din palme. Malvis sări ca ars în picioare şi se întoarse surprins.

— Aici sunt şi eu! exclamă Velmeris plin de efuziune, râzând.

CAPITOLUL IV

Din moment ce nu izbuti să câştige procesul, Malvis se simţea dator, ca om de onoare ce era, să se considere singurul vinovat că nu obţinuse zestrea...

Gândul că are o nevastă frumoasă şi de neam mare îi era dc-ajuns. între timp Velmeris se îngrijise să-i înşire toate titlurile, relaţiile pe care le avea în sferele înalte, nu numai ale societăţii greceşti, dar şi ale celei ruseşti, ba chiar şi ale celei franţuzeşti. Uneori, Malvis, închizând ochii şi gândindu-se la situaţia sa, se simţea cuprins de un soi de ameţeală. Se mira că el, un avocat obscur şi sărac din Atena, şi, pe deasupra, trecut de prima tinereţe, devenise obiectul unei atenţii speciale. Ţinta unei femei care „iubea gloria". Era neliniştit, tulburat, dar prin minte nu-i trecea vreun gând rău. Tot ce-l frământa era cum să facă să se arate demn de acest noroc neobişnuit căzut din senin pe capul lui. Se simţea desigur profund îndatorat soartei şi nevestei lui. Ce lucru remarcabil făptuise în viaţă ca să merite o asemenea favoare? Că s-a dovedit generos şi plin de râvnă? Experienţa socială de până acum îl învăţase că pe lumea asta virtutea nu e niciodată răsplătită. Ba mai mult. Marea nedumerire în această poveste incredibilă era că virtutea, pentru prima dată poate, îşi găsea răsplata cuvenită. Era neliniştit, i se părea că răsplata e exagerată, nemăsurată chiar. Trăia o adevărată dramă de conştiinţă.

De altminteri, în anii aceia, nevasta reprezenta încă o valoare în sine, indiferent de preţuirea în bani. Şi numai faptul că Olga Velmeris acceptase să se coboare până la el era de-ajuns ca să devină pe veci robul ei. Fantezia lui copilărească acceptă repede incredibilul eveniment. în viaţa profesională acumulase vrând-nevrând o experienţă socială, dar această experienţă, chiar dacă îl ajuta la bunul mers al muncii, nu o aplicase în cazul lui niciodată. Bineînţeles, în sinea lui era convins că se pricepe îndeajuns la viaţă şi chiar se mândrea cu asta. Experienţa altora ne este folositoare atâta timp cât nu suntem implicaţi în situaţia respectivă, câtă vreme nu avem nevoie de ea: când sună însă semnalul de alarmă şi pentru noi, atunci descoperirea lumii începe chiar cu începutul.

Casa cea veche din Plaka nu era deloc potrivită să primească o femeie ca ea. O lăsă aşadar şi închirie alta, în strada Patisia. O locuinţă nouă şi spaţioasă: aici îşi instala şi biroul, frumos şi impozant. Intrând în casă ca stăpână, Olga Velmeris arătă de la început că intenţionează să păstreze o poziţie de superioritate.

Faţă de ea, Malvis se purtă – şi aşa rămase întotdeauna -foarte sentimental. Prima ei grijă a fost să combată acest sentimen-talism ieftin, poate din dorinţa de a-i arăta că, dacă se află lângă el. aceasta nu se datora în nici un caz dragostei.

— Ce prost gust! exclamă în prima seară când intră în

dormitorul pe care el îl împodobise cu garoafe albe şi roşii.

Apoi zâmbi dulce, compătimitor, făcându-l astfel să se simtă vinovat şi inofensiv.

în fotoliul în care se grăbi să se aşeze, să n-o prindă imediat, cum stătea în picioare, în braţe, bărbatul veni să îngenuncheze la picioarele ei. Oftând, o privi drept în ochi, îşi sprijini capul pe genunchii ei şi începu să-i şoptească incoerent o mie şi una de dulcegării romantice.

îl ascultă răbdătoare, mişcând ritmic vârful piciorului pe care-l aşezase peste celălalt. Când termină, tânăra femeie îi îndepărtă atent, cu două degete, capul din poală şi-i spuse:

— De ce nu-ţi dai cu puţină briantină pe păr? Mătreaţa asta

e oribilă!

Şi totuşi, aceste prime dovezi de răceală n-au fost în stare să-l descurajeze. Poate că se aştepta la ele, poate că impresia umilă pe care o avea despre sine să-l fi ajutat să le găsească chiar fireşti. În adâncul sufletului însă era convins că într-o bună zi va izbuti să le înlăture şi să înmoaie inima mândră a tinerei soţii prin purtarea lui plină de bunătate. Dar, cum nu se pricepea deloc la femei, se purta cu gingăşie, cu amabilitate şi supunere, fiind nevoit să se recunoască repede învins.

Lipsit de simjul ridicolului, îl avea însă din plin pe cel al tristeţii. Să stea alături de o femeie atât de frumoasă îi dădea întotdeauna impresia unei tragice nepotriviri. Când mergeau pe stradă, se vedea de la o poştă că e mai înaltă decât el. El încerca s-o întreacă, ba râzând şi grăbind pasul, ba luând un aer caraghios, ţanţoş, care nu se justifica în nici un fel. Trecătorilor care o priveau admirativ, provocator sau grosolan, le arunca priviri indignate, crâncene. O nelinişte imposibil de stăpânit, provocată de o teamă sumbră pentru ziua de mâine, îl stăpânea.

Trăia lângă ea, alături de ea şi totuşi nu împreună cu ea, deşi îşi înlănţuise viaţa de a ei. îşi dădea seama că nevasta lui îşi făurise un sanctuar unde intrarea îi va fi întotdeauna interzisă. Amărât, neputincios, se retrăsese şi el în ungherul lui şi de acolo o adora mai mult ca un îndrăgostit fără speranţă decât ca un soţ. Lumea în care se învârtea Olga îi era aproape inaccesibilă şi de aceea cutreiera de unul singur străzile, petrecând nopţi zbuciumate, visând la ea cu ochii deschişi, scriind versuri de dragoste de o nebănuită gingăşie. Pentru felul lui ciudat de viaţă, ea, care era principala vinovată, nu arăta nici un interes. Cruzimea acestei indiferenţe îl rănea mai mult decât înverşunarea ei de a-l ţine la distanţă.

Când îşi aminteşte de trecut, Meletis rămâne pur şi simplu în extaz minunându-se cum de a fost cu putinţă să ţină în braţe acel trup minunat. îşi priveşte în oglindă mâinile tremurânde, braţele, buzele şi încearcă să distingă în memorie sentimentul îngropat o dată pentru totdeauna. îşi aminteşte rarele momente când se arătase b nevoitoare, amabilă, cu o blândeţe şi o graţie care parcă nu erau aJe ei. O mânie surdă, întunecată, punea atunci stăpânire pe el, ura pentru propria-i persoană. în casă, mai strâmtă acum şi sărăcă-cioasă, şi-o închipuie păşind cu pasul ei lent, cu privirea întunecată şi indiferentă, şi-şi dă seama că era complet străină de ce se întâmplă în jurul ei. Viziunea fugară a trupului ei gol i-a lăsat o rană chinuitoare, care se tot deschide şi supurează. O urmăreşte cu imaginaţia tulburată, maniacă, şi tot îi scapă din mâini. Noaptea în care o văzuse pentru prima dată goală, cu formele ei molatece emanând un parfum inefabil, îi revine adesea în vis. aţâţându-i simţurile. Apariţia bruscă a acelei cănii ce stârnea o patimă puternică şi chinuitoare îi inspiră o frică tainică, asemenea celei pe care o produce statuia unui supraom. Veşnica neîmplinire a dorinţei, neputinţa de a atinge plăcerea absolută devin dintr-odată limpezi. Malvis întinde mâinile şi îmbrăţişează imaginea ei. Este prima noapte când i se dăruieşte şi

totuşi nu-i aparţine. Darul pe care ea i-l oferi, fecioria, era atât de mare, atât de fabulos, încât, în loc să se simtă învingător, îi va rămâne îndatorat pe viaţă. înainte de a se avânta, ameţit. înclină capul şi se opreşte cu respiraţia tăiată, ca pe buza unei prăpăstii. Afară, noaptea e de cristal, noapte răcoroasă de iarnă. în cameră, garoafele împrăştiau un miros puternic. O pereche trece pe stradă fredonând încet.

Ascultă îmbătat, cu ochii închişi. E un cântec cunoscut, pe care îl fredonează şi el uneori:

Mi-a poruncit privighetoarea Să-i împletesc un cuib...

Au şi sentimentalii un Dumnezeu al lor. îşi înclină din nou capul şi simte un nod urcându-i în gât. Nu ştie de ce, dar suferă. Poate de prea multă fericire, care s-a transformat în chin. îşi acoperă ochii cu palmele şi plânge.

15 octombrie. Era are 18 ani iar el 37...

Urmează apoi alte clipe, nepreţuite, când află că va deveni tată...

Cercul amintirii nu are sfârşit. Readuce totul în minte, de-a valma, stăruitor, ca o izbitură chinuitoare de ciocan. Decenii întregi nu ajung pentru a răsplăti aceste clipe. Ai zice că nu va fi de-ajuns nici toată viaţa...

Au trăit împreună şase ani.

în acest răstimp multe lucruri au ieşit la iveală. Poziţia ei socială, care nu era atât de înaltă pe cât lăsase de înţeles, lipsa oricărei educaţii în familie, care se vedea de la o poştă în caracterul şi purtarea ei. O familie dezbinată, pentru scurt timp bogată, graţie averii mamei şi care s-a topit curând din pricina firii risipitoare a tatălui. în marile cercuri, într-adevăr, relaţiile lui jucaseră o vreme rolul acrobatic şi îndoielnic al unor meteoriţi sociali care vin cu strălucirea lor artificială şi se sting fără să lase vreo amintire. Câteva pietre ieftine de sticlă care au sclipit pentru o clipă în diadema multicoloră a marii burghezii.

După căsătoria Olgăi, Velmeris plecase la Paris şi nici că-l mai văzuseră de atunci. După trei-patru ani, aflaseră că-şi găsise sfârşitul jalnic într-un accident de automobil. Moartea, neconfirmată oficial şi dubioasă, l-a zdrobit ca pe un pahar printre fiare îndoite, în mijlocul unui bulevard parizian. Era beat şi mergea susţinut de două curtezane care stropiseră cu sângele lor cadavrul.

— A fost un smintit şi un bădăran, spuse Olga aşezată în

fotoliu, unde ascultă, netulburată, vestea sfârşitului tragic al tatălui

ei. Foarte vulgaire, adăugă strângându-şi buzele.

Apoi mişcă piciorul ritmic, semn că în mintea ei cazul lui era închis şi definitiv clasat în raftul celor lichidaţi.

După doi ani, sosi un văr al ei din Egipt. îşi făcu intrarea în casă îmbrăcat ca scos din cutie şi parfumat. îi aminti Olgăi de vremurile de glorie de odinioară şi o ajută să se desprindă puţin de cenuşia ei viaţă familială, prezentându-i amicii lui de chef din Atena.

Malvis se bucură nespus că soarta făcuse să apară cineva care să-i mai distreze nevasta. De la un timp. plictiseala ei de moarte îl speria. El, firește, se ţinu cât mai departe de grup, discret, de teamă să nu apară caraghios în ochii lor. Evita de la o vreme s-o supere pe Olga până şi cu prezenţa lui zilnică. Fugitiv o zări în vreo două-trei restaurante, strălucind în mijlocul cercului ei aristocratic, pe când el rătăcea fără ţintă pe stradă: altădată – dar nu era sigur – o văzuse lângă un brunet cu mustaţă fină, neagră corb. într-o maşină care trecu în viteză pe lângă el.

Atunci se neliniști, avea de gând să-i .atragă atenţia". Dar în zilele acelea se arătă neînchipuit de bună cu el, mai blândă ca niciodată, astfel încât purtarea ei îl dezarma.

— Nervii mei au fost destul de încordaţi, îi mărturisi ea melancolică. într-adevăr, nu ţi-am spus nimic până acum ca să nu te nelinişteşti. Acum cred că am prins curaj ca să pot îndura alţi

câţiva ani de viaţă monotonă.

El nu-i răspunse nimic, se retrase amărât şi îngândurat. A doua seară, ea se întoarse acasă mai devreme ca de obicei.

— Parcă aş avea febră, spuse încet. Vocea ei era îngheţată.

Mi-e teamă că m-am îmbolnăvit.

Intră în camera copiilor să-i mângâie. El o urmă îngrijorat. De ce nu-şi punea termometrul? N-ar fi mai bine să cheme doctorul?

— Hai, potoleşte-te! îl repezi ea brusc privindu-l în ochi. Nu te mai văicări ca o babă.

A doua zi dimineaţa ieşi în oraş după cumpărături, pretinzând că se simte mai bine. Se întoarse la prânz şi se închise în cameră, pe motiv că nu are poftă de mâncare. Spre seară nu ieşi în oraş, cum obişnuia. El veni să-i bată în uşă, s-o invite la plimbare.

— Am o ameţeală uşoară, îi răspunse fără să-i deschidă uşa. Vocea îi era slabă şi obosită. Du-te singur. La revedere...

Ieşi puţin la plimbare şi se întoarse repede. N-o găsi acasă. Era tulburat, nu ştia ce se întâmplase. în camera copiilor fetiţa gângurea, băiatul se juca cu guvernanta. Se miră când văzu în mâinile lor jucării noi.

— Ce sunt astea?

— Doamna le-a adus, îl lămuri guvernanta.

Trecu în birou şi se aşeză să aştepte. Rămase nemişcat ceasuri în şir. Copiii adormiră, servitoarea veni să-l întrebe dacă mănâncă.

— Nu, îi răspunse încruntat.

Ceasul bătu zece seara.

Se ridică şi începu să se învârtă prin încăpere ca un leu în cuşcă. Ieşi apoi în stradă, se duse până la colţ, se întoarse. Se făcu 11, 11 şi jumătate. Miezul nopţii îl găsi la fereastră stând aplecat, cu capul prins în palme. Era o seară caldă, sufocantă, de sfârşit de august. într-o casă din vecini se cânta la pian. se auzeau râsetele unor fete.

O aşteptă treaz toată noaptea, până în zori. Nu se întoarse nici a doua zi. Nu se mai întoarse niciodată.

Atunci totul i se păru dintr-o dată inutil şi străin. Casa aceasta spaţioasă, pe care o închiriase de dragul ei, mobila elegantă, vazele care vor rămâne de acum înainte fără flori. Patul ei neatins acoperit cu o cuvertură albă şi rece ca un giulgiu uriaş ce învăluia o himeră moartă. A vrut la început să-l vândă, dar nu-l lăsă inima. El se instala în camera alăturată. Se gândi chiar să schimbe casa, să plece cât mai departe de acest loc impregnat de amintirea ei îmbătătoare. însă o teamă ascunsă îl stăpânea, speranţa timidă că poate într-o bună zi ea se va întoarce şi nu-l va găsi. Se temea să nu-i piardă urma dacă ar fi schimbat casa. Atunci ar fi fost ca şi când ar fi pierdut-o într-adevăr pentru totdeauna. Şi de vină ar fi fost numai el... Aşadar, rămase pe loc şi aşteptă.

însă contactul zilnic cu amintirea îi ţinea rana deschisă. Sângera necontenit, zi şi noapte, până la istovire. Durerea ajunsă la capătul rezistenţei aduse cu sine o delăsare cumplită, paralizându-i pur şi simplu simţurile.

Decâzu moral, era distrat, şleampăt, memoria începu să-i joace feste. Ceasuri în şir, noaptea, se oprea din scris şi stătea nemişcat, privind fix într-un punct, fără să se gândească

la procese, la nimic, cu mintea aiurea. îi scăpară două-trei înfăţişări, încurcă nişte hârtii şi clienţii plecau vociferând, găsind astfel pretext să nu-l plătească. Apoi răspândiră zvonul că s-ar fi ţicnit.

în cele din urmă apăru şi avocatul ei să discute problema divorţului. Nu întâmpină aproape nici o dificultate din partea soţului. I s-au cerut însă informaţii amănunţite, de-a dreptul istovitoare, despre situaţia actuală a Olgăi Velmeris, despre locul unde se află. Avocatul îi răspunse că procesul se va desfăşura prin reprezentant, deoarece clienta lui călătorea. îi povesti ceea ce ştia din zvonuri.

De-acum nu mai exista nici un motiv care să-l ţină în această casă. De altminteri, aşteptarea neliniştită de la început a fost urmată de o manie fantastică de a şterge orice urmă. Se retrase în casa cea veche din Plaka, care rămăsese tot a lui, şi încercă să atragă ce mai putea din clientelă de dragul copiilor. într-adevăr, nu-i mai rămăse-seră decât ei pe lume. Crescuseră între timp. Orestis avea acum şase ani, iar Sofia patru. Băiatul, leit maică-sa, îi semăna la ochi, albaştri şi duri, la păr, moale şi negru. Avea şi pielea Olgăi, uluitor de albă, şi tăcerea ei arogantă întreruptă uneori de replici tăioase. Sofia, copilăroasă, tandră, expansivă, semăna cu tatăl ei.

Pe care din cei doi copii îl iubea mai mult? se întreba Meletis adesea, neliniştit. Sofiei îi transmisese ceva din compătimirea amară pe care o simţea pentru el însuşi. O lua pe genunchi, o sălta şi-i mărturisea necazurile lui, chiar dacă fetiţa nu pricepea nimic din ce-i înşira el. Pe Orestis îl simţea indiferent şi distant. Multe lucruri îi ascundea acest copil încă de pe acum. şi adesea îl privea cu o uitătură duşmănoasă, bănuitor, ca unul care te socoate un intrus în viaţa lui.

Intr-o seară. Ia ora culcării, dispăru din casă. îl căută prin camere. în curte, se uită pe stradă şi, în sfârşit, urcă pe terasă. Acolo, ghemuit într-un colţ, abia îl zări din pricina întunericului.

— Ce faci aici?

Băiatul nu răspunse, după cum îi era obiceiul.

— Ce faci? îl întrebă din nou taică-su cu voce joasă, fără nici o undă de asprime, deoarece copilul acesta îi învia în suflet ceva din adoraţia plină de teamă pe care i-o stârnise odinioară mama lui.

— Hai odată! E vremea să te culci.

Ţâncul nu se clinti din loc. Ochii albaştri îi scăpărau de mânie în beznă.

— Hai. băiete!

Orestis zvâcni ca o sălbăticiune şi-i spuse repede:

— La şcoală copiii mă insultă. „Ce i-ai făcut mamei tale?",

îmi strigă.

Malvis îşi trecu mâna pe frunte pentru a-şi şterge şiroaiele de transpiraţie rece. O trecu şi pe ochi. care lăcrimau, şi în acelaşi timp îi veni în gând să-i dea obişnuitul răspuns: .£ plecată în călătorie..."

Totuşi, neştiind nici el de ce, se temu. în clipa aceea, pe neaşteptate, se născu un sentiment nou, că băiatul pe care-l avea în faţă nu mai era un copil. Ca şi cum ar fi crescut pe ascuns, în umbră, şi acum apărea dintr-o dată în faţa lui, cu aroganţa provocatoare a adolescenţei.

— Ascultă, îi spuse mângâindu-l cu blândeţe pe umăr, de-acum

eşti mare, trebuie să ştii... A murit...

Rosti vorbele acestea timid, cu glas prefăcut, nutrind speranţa nesocotită că-l va îmblânzi.

— Nu! sări băiatul sălbatic. Tu ai alungat-o!

Si coborî în casă.

Meletis Malvis rămase singur pe terasă. Stătu ţintuit în acelaşi loc. fără să se mişte şi abia după o vreme se aplecă puţin în faţă şi se sprijini de balustradă. Părul îi era scăldat de sudoare la tâmple. Ridică mâna să-l şteargă şi deodată îşi aminti că tocmai împlinea 46 de ani şi, iată, albise deja. Un nou oftat, cel cunoscut, făcu să i se umfle laringele – era amărăciune şi milă pentru el însuşi. însă ochii lui, care priveau în zare, alunecară în altă parte.

în faţă. orizontul părea alb ca laptele. Jos, în depărtare, un şir de steluţe portocalii, căzute la pământ, se întindea strălucind ca un lanţ gros de aur. Oraşul semăna cu un şarpe uriaş care a adormit între trei munţi, cu gâtul întins spre mare şi cu solzii strălucind jucăuş. Meletis privea pierdut. Când s-a întâmplat acest lucru inexplicabil? De ani de zile trăind în acelaşi oraş, circulă şi el în sângele lui, violet şi tânăr, însufleţindu-i arterele. Umblă încolo şi-ncoace, munceşte, se bucură şi suferă şi totuşi ai zice că nu pricepe nimic din ce se întâmplă în jur. Cum a fost oare cu putinţă ca mozaicul acela mic şi gospodăresc de căsuţe care încăpea într-un pumn, pe care-l ştia înduioşător de viu, să crească deodată într-o dimineaţă de iarnă şi să devină un monstru cu mii de capete? Priveşte mirat, îngrozit, adulmecă vuietul nesfârşit. Ca şi cum ar murmura într-o limbă străină invocaţii sibilinice, neştiind dacă sunt urări de fericire sau blesteme de moarte. Se sperie...

Apoi. întunecat, un gând începe să prindă contur în minte, un sens mecanic, care îşi găseşte singur drum spre limbă. Uimit, ascultă gândul care-i ajunge la buze. îl prinde şi-l şopteşte, chinuindu-se să-i dezlege înţelesul. Ca o explicaţie revelatoare, ca o bănuială vagă.

în seara aceea, Meletis Malvis, aşa cum va face mai târziu şi fiul lui, îşi aţintise ochii asupra oraşului care respira, vuind. Privea aiurea, ca prin ceaţă, inert, căutând mecanic un lucru pierdut pentru totdeauna. îşi ridică mâinile neîndemânatice şi le întinse spre oraş.

— El mi-a răpit-o, rosti cu glas tare.

CAPITOLUL V

Iarna, în fiecare joi seara, scăriţa pe care se ajunge în cerdacul lui Malvis scârţâie de mulţimea paşilor.

Mai întâi urcă doamna cu domnul Pontikenas, care sosesc întotdeauna devreme ca să deschidă serata. Apoi vine unchiul Arghyris cu mătuşa, el în faţă, ea în urma lui, aşa cum merg şi pe stradă. în sfârşit, cele două bătrâne de vizavi cu nepoata lor anemică. Musafirii se strâng încet-încet în sufragerie, joacă tombolă şi ronţăie castane sau nuci.

La zece fără cinci, cu puţin înainte de a se auzi paşii „perechii Pontikenas", Meletis Malvis se va ridica de la masă. unde îşi citea, după ce termina de mâncat, ziarul, şi se va duce repede să se instaleze la birou. Deschide un dosar la întâmplare, cufundă tocul în călimară şi-şi trece degetele prin păr. Cu acest aer foarte studiat îl vor vedea vizitatorii când vor urca.

— Lucrează, spune întotdeauna încet, cu respect, domnul Pontikenas.

— Lucrează, răspunde Sofia care i-a auzit urcând şi a ieşit să le deschidă uşa, ca să aibă lumină.

Doamna Pontikenas, veşnic tânără şi parfumată din belşug, foarte sociabilă, intră prima în sufragerie şi se aşază pe canapea.

în serile când au musafiri, Sofia se află în culmea gloriei. îşi luase în serios rolul de gospodină de pe vremea când, micuţă de tot, preluase grija casei şi. prin urmare, seratele de joi îi ofereau prilejul să-l joace în public. Găsea mii de feluri de a stârni interesul musafirilor, cu trucurile unei gospodine chibzuite. Când să pregătească ea prima prăjitură de sezon, când să servească dulceaţă sau când să împrospăteze meniul obişnuit al serii cu o surpriză de bun gust.

— Am făcut şi... Ghiciţi!

— Pate de miel!

— Cârnăciori?

— Nu... Am făcut cartofi prăjiţi!

Musafirii primeau vestea cu exclamaţii de entuziasm.

— Pentru nunta ta! spunea ridicând paharul cu apă domnul Pontikenas, care avea obsesia căsătoriilor.

— Nu ţi-e mintea decât la asta, i-o reteză cu dispreţ nevastă-sa. Quelle tete, mon Dieu.

— Cum poţi să spui una ca asta, doamnă? intră în vorbă unchiul Arghyris Mantulas. care voia să pară curtenitor.

Mătuşa Euterpi îi aruncă, cu ochii ei galbeni, o privire tăioasă doamnei Pontikenas. N-o suferea deloc pe uscătura asta.

în vremea aceasta. Orestis rămânea în camera lui. Aştepta clipa când se vor strânge toţi şi abia atunci deschidea uşa şi trecea mândru printre ei.

— Bună seara, rostea apăsat, fără să arunce vreo privire în jur.

Cu pălăria în mâini, fără să se oprească o clipă, ieşea glonţ din casă.

Ce băiat înfumurat, spunea adesea mătuşa Euterpi bărbatului ei. „Nu-l înghit deloc!"

Peste puţin timp îşi va face apariţia şi domnul Malvis în uşa biroului, cu părul răvăşit – de prea multă muncă, pesemne – ca să spună cu faţa radioasă:

— Nici nu v-am auzit când aţi sosit. De ce nu m-aţi chemat?

— Lucrai doar, replică pe un ton impunător domnul Pontikenas. Munca este lucru sfânt...

El nutrea pentru munca intelectuală respectul plin de spaimă al unui om neinstruit.

— Da, tocmai scriam nişte pledoarii, spunea zâmbind cu nonşalanţă domnul Malvis, în timp ce veselia îi strălucea sub sprâncenele înălţate.

Şi-şi trecea mâna pe fruntea de pe care dispărea pentru o clipă negura marii oboseli. La fel se întâmpla întotdeauna, acelaşi ritual, rareori cu schimbări neînsemnate.

Odată cu primăvara, începeau să-şi facă planuri pentru vară. Doamna Pontikenas. care se plictisise să meargă în fiecare an la Edipsos. tânjea după o călătorie în străinătate, la Aix-le-Bain sau la Baden-Baden, să zicem. Astă-seară semnalul primăverii îl dădu soţul ei, punându-şi pălăria de pai nou-nouţă.

— Cu bine, cu bine, la mulţi ani!

— Uitaţi-vă la el! protestă nevastă-sa. încă n-a sosit Pastele şi şi-a pus pălăria. N-o pot suferi!

Obişnuit cu capriciile consoartei, Pontikenas râdea, plin de mulţumire. De altminteri, fără ele nici nu era sigur dacă ar fi luat-o de nevastă...

Căsătoria lor avea ceva romantic. El, tânăr şi fără carte, vânzător la o tutungerie, se îndrăgostise de ea, trimisese peţitori şi primise răspunsul că nu e de nasul lui. Apoi ea se măritase cu un jurist. Rătăcind din oraş în oraş, cunoscuse alături de el o viaţă mizeră. Era

beţivan, zgârcit, fără inimă. în cele din urmă dădu ortul popii, lăsând-o singură şi cu zestrea tocată. Atunci Pontikenas, care între timp se îmbogăţise de pe urma negoţului, apăru din nou şi o ceru de nevastă pe tânăra văduvă. îi puse la picioare averea lui, deoarece n-o uitase nici o clipă. „Am avut un scop în viaţă şi l-am atins", se lăuda adesea cu îndreptăţită mândrie.

însă ea, chiar dacă avea aripile frânte, nu-şi pierduse aroganţa. Nu-i iertă niciodată această victorie. Credea că a căzut în mâinile lui, victimă a soartei nedrepte şi josnice. Om din popor. Pontikenas păstrase un suflet plin de bunătate, dar şi o stângăcie de a se purta în societate, o simplitate ridicolă, de bădăran. Şi apoi, acest nume nesuferit care o enerva îngrozitor. „N-o să-mi fac niciodată cărţi de vizită cu numele ăsta!" spunea adesea.

Scund şi rotofei, cu guşă, burtă şi şolduri late, Pontikenas radia astă-seară pe sub pălăria nouă de pai. O scoase şi-o aşeză grijuliu la capătul canapelei. în ultima vreme ambiţia lui era să devină epitrop al parohiei.

— Aşadar? O să avem voturile? întrebă Arghyris Mantulas, înălţându-şi batjocoritor sprâncenele sure.

— Cât de curând, răspunse cu un aer plin de importanţă viitorul epitrop care se dădea în vânt după „radicale".

Unchiul bătu din palme, ca şi cum s-ar fi pregătit să înceapă dansul.

— Te-am văzut duminica trecută la biserică cu tava pentru chetă şi te-am admirat. „Ia uite. măi, mi-am zis, câtă graţie!"

— Hai, lasă acum...

— Pe ochii mei. îţi spun! Ştii cum sunt eu!

El îşi asigurase pe viaţă faima de om deştept bătându-şi joc de ceilalţi. înalt şi uscăţiv, cu părul cenuşiu căzând în şuviţe lungi, veşnic încâlcit, înfăţişarea lui mai păstra ceva din vanităţile de odinioară. Fost dirijor, violonist amator, preşedinte pe viaţă al partidului reformator, pe care el însuşi îl înfiinţase, nu izbutise niciodată şi în nici o direcţie să-şi atingă singurul vis: să devină celebru. Asta îl adusese în culmea disperării. Mai înţelept decât mulţi oameni de acţiune, lăsă totul baltă într-o bună zi şi hotărî să moară ignorat. Numai că. din acest eşec al lui făcu o dogmă şi ajunse la concluzia că pe lumea asta orice lucru pe care ceilalţi îl respectă trebuie să devină obiect de batjocură.

Nevastă-sa era tăcută şi retrasă. Stând ţeapănă în colţul ei, arunca priviri răutăcioase în jur, observa, înregistra. Apoi. când se întorceau acasă, lăsa să i se reverse în voie otrava. Pentru toţi avea un motiv de antipatie. Pentru fratele ei, Malvis, care se dovedise un smintit în viaţă, pentru copiii lui, pe care-i socotea nişte înfumuraţi şi prost crescuţi, pentru Pontikenas care făcea pe bogatul, pentru îngâmfata de nevastă-sa. Auzind-o. bărbalu-său începea să-i cânte în strună şi s-o ironizeze. Când îl scotea din sărite de-a binelea, o prindea de părul blond, vopsit violent, şi-i închidea gura.

— Scopul meu nu este. cum se zice. o ambiţie, rosti astă-seară, plin de importanţă, domnul Pontikenas. Mă gândesc că omul, evoluat social, trebuie să-şi ofere serviciile aşezămintelor sacre, cum se spune, şi altor edificii, biserici, spitale, aziluri pentru săraci.

Era gata să ţină o prelegere sociologică pe ton de articol de fond. Nu cunoscuse altă universitate în afară de ziar.

— Nici vorbă, nici vorbă! i-o reteză scurt unchiul Arghyris.

Tot zelul ăsta în jurul filantropiei nu este decât ostentaţie, fariseism. Nişte gogoşi sunt şi chetele astea. Cei care îţi cer bănişorul tău nu dau ei înşişi un sfanţ. Ce. parcă nu-i aşa? Toţi

nenorociţii ar trebui lăsaţi în plata Domnului. Cine nu are cu ce să-şi ducă zilele înseamnă că nu e vrednic să trăiască. Astfel se face cernerea socială.

Avea idei excentrice şi cultiva cu patimă extravaganţa. T'„ta mai adâncă a oricărei opinii de-a lui era să stârnească tulburare, să scandalizeze. De aceea, ideile lui erau deseori contradictorii. Se găsea întotdeauna în tabăra adversă.

— Eu sunt de acord, declară doamna Pontikenas, doar ca să-şi contrazică bărbatul. Filantropia este treabă de cucoane. Am nişte prietene care au înfiinţat o societate filantropică.

— Cele care fac pe filantroapele sunt nişte stricate, spuse înţepată mătuşa Euterpi.

— Iartă-mă. celelalte, gospodinele, sunt nişte roabe!

— Tăcere! Tăcere! se amestecă în vorbă, hohotind. Arghyris. Toate femeile s-au născut stricate, cu deosebirea că unele s-au abătut şi au devenit roabe.

Astfel împacă el lucrurile.

Doamna Pontikenas se făcu roşie ca focul. Pe faţa ei de isterică, ridată prematur, urcau valuri de roşeaţă. îşi clătina întruna capul cu nervozitate, ochii ei negri neobosiţi scăpărau flăcări. Uşa se deschise şi intră Orestis.

— Bună seara...

— Bine-ai venit, băiete!

Unchiul Arghyris bătu din palme în felul lui cunoscut, ca şi cum s-ar fi pregătit să intre în joc.

— Stai puţin să vorbim.

Orestis îşi făcuse deja loc printre ei şi se îndrepta spre ieşire.

— Am treabă, răspunse fără să se întoarcă.

— Treabă! Treabă! Tot cu fata aceea te duci? Avem şi noi fete! Uite!

Şi arătă spre nevastă-sa şi spre doamna Pontikenas.

— Nişte murături, făcu dispreţuitor doamna Pontikenas.

Dar ochii ei erau aţintiţi cu lăcomie asupra lui Orestis.

El se întoarse şi-i aruncă o privire aspră.

— Ia loc, îl îndemnă, arătându-i cu cochetărie scaunul de lângă ea.

Tânărul ridică din umeri, nepăsător. Uşa se deschise şi intrară cele două bătrâne cu nepoata lor anemică.

— A. bine-au venit fetele! exclamă din nou Arghyris.

Bătrânele zâmbiră cu sfială prefăcută, fata îşi plecă privirea stinsă. îşi aţinti o clipă ochii asupra lui Orestis şi o roşeaţă imper-ceptibilă îi urâţi fruntea. Apoi şi-i aţinti cruciş asupra doamnei Pontikenas. O văzuse privindu-l pe Orestis cu capul înclinat, cu ochii ei negri provocatori, şi o umbră de răutate îi încreţi nasul.

în spatele celor trei femei se ivi mutra lui Malvis. Tocmai ieşea din birou, frecându-şi mâinile încântat.

— De ce nu m-aţi chemat, mâi frate?

— Quorum, declară Arghyris.

Orestis ocoli privirea Melpomenei Pontikena şi se îndreptă spre uşă.

— Noapte bună!

Deschise uşa şi ieşi. Se auzi pasul lui coborând scara apăsat, ca şi cum ar fi târât după el, cu indignare scârbită, mizeria întregii lumi.

— Ce bunătăţi ne dai astă-seară? o întrebă Pontikenas pe Sofia, Iingându-şi buzele de poftă.

Până acum fata nu participase la discuţie. Stătea în picioare, cu amândouă mâinile sprijinite pe masă. cu trupul uşor aplecat în faţă şi îşi plimba privirea ei albastră, jucăuşă, vicleană, de la unul la celălalt. îşi aştepta răbdătoare rândul.

— Dulceaţă de stafide!

Brusc se iscă rumoare. în asemenea momente, exclamaţiile de entuziasm erau obligatorii. Cele două bătrâne se aşezară una lângă alta pe canapea, iar nepoata lor alături. Tăcute, începură să-şi rotească pe furiş ochii în jur, observând cusururile fiecăruia. Ele, împreună cu mătuşa Arghyrena Mantulina, constituiau plutonul de spionaj.

Arghyris însă se apropie de Malvis şi-l trase de braţ.

— Pot să-ţi spun două vorbe?

Părea neobişnuit de serios. Ceilalţi îl observară îndată.

— Cum să nu... sigur, făcu nedumerit şi Malvis.

Intrară împreună în birou şi închiseră uşa după ei. Ceilalţi tăcură câteva clipe, privindu-se cu înţeles.

— Ceva serios, constată plin de importanţă Pontikenas, exprimând impresia întregului grup.

Cele două bătrâne mişcară amândouă din cap şi oftară. Pe feţele lor de fete bătrâne se ivi automat o expresie de compătimire.

— Prostii, făcu doamna Melpomeni iritată din senin.

Patru perechi de ochi o fixară deodată cu săgeţi de oţel. Mătuşa Euterpi, cele două bătrâne şi nepoata lor nutreau o dușmănie ascunsă împotriva ei.

Sofia apăru cu tava de dulceaţă din bucătărie şi feţele celor din jur se luminară dintr-o dată de zâmbete.

— Veniţi, veniţi, potoliţi-vă pofta acum! exclamă cu vocea ei copilăroasă micuţa gospodină. Primul, domnul Tasos!

Pontikenas strălucea tot de onoarea ce i se făcuse. Se aplecă spre mătuşa Euterpi şi-i şopti cu glas scăzut:

— Fată de aur nepoată-ta. bucăţică de aur curat. Trebuie să-I găsim un băiat bun.

Mătuşa Euterpi se oţărî din nou.

— Mmmm! Să nu-ţi închipui că e întotdeauna aşa. Acum îşi dă silinţa. De-ai şti ce fire sucită are...

— Cum? Cum?

— Şi nu e nimic de capul ei, să ştii. Nimic. Nu ştie nici de respect, nici de durere. Vrei cântece, râsete şi lucruri de acest fel? Astea da. Dar n-are nici urmă de sentiment. Inimă de gheaţă. Soiul maică-sii, vezi bine.

Domnul Tasos coborî privirea stânjenit.

în birou, cei doi cumnaţi rămăseseră în picioare.

— Ştii ce voiam să-ţi spun? făcu Mantulas. Am o cunoştinţă de-a mea, fiul unui prieten care s-a prăpădit şi aş vrea să-l angajezi asistent.

— Asistent?

— Da, la biroul tău. Are diplomă, autorizaţie şi toate actele necesare, dar nu poate încă lucra pe cont propriu. Băiat bun, chiar dacă puţin cam aiurit. în definitiv, o să-l vezi...

— Bine, bine. de acord, făcu Malvis fâstâcindu-se ca o fată mare.

Nu putea pricepe de ce acest lucru îi fusese spus între patru ochi. Privea nedumerit şi-şi freca mâinile în neştire. Angajarea unui asistent era o ambiţie mai veche. însă nimeni nu se prezentase până acum să-i ceară o asemenea favoare. Se duceau toji. vezi bine. la marii avocaji, cu firmă.

— Asta voiai de la mine, cumnate?

— Asta.

— Şi de ce nu mi-ai spus-o de faţă cu ceilalţi?

— De ce să audă şi ceilalţi?

— Hai, hai... Te ştiu eu, veşnic misterios.

— Nicidecum! Baliverne, îţi spun, auzi!

Stabiliră ziua când urma să vină tânărul. Malvis îşi notă şi numele în agenda de pe masă.

— Pentru moment nu am prea multe procese, spuse roşind, dar vor apărea negreşit. Aştept vreo două-trei şi încă dintre cele mai importante.

Ridică neliniştit ochii deasupra ochelarilor să vadă dacă cumnată-su îl credea. Acesta îşi întrerupsese învârtitul prin încăpere, fluierând o polcă veche.

— ...Bine-ar fi să-l avertizezi în privinţa asta, continua şovăind Malvis.

— Despre ce?

— Că... procesele... nu abundă... în sezonul ăsta adică. Mantulas îşi cufundă mâinile în buzunare. Ţopăi pe un singur picior, aşa cum îi era obiceiul.

— Bine, bine, n-avea grijă. L-am prevenit că nu e vorba de un birou important.

Malvis îşi înclină capul, vădit contrariat. Când intrară în sufragerie, era din nou vesel.

— Aşadar, anunţ onoratei adunări că biroul de avocatură are şi un asistent, declară emfatic, bătând din palme şi frecându-şi mâinile, cu un aer plin de importanţă.

Apoi îşi întinse manşetele şi se aşeză tacticos să mănânce.

— Cărţile! Cărţile! exclamă unchiul Arghyris.

— Iată-le!

Sofia le aruncă pe masă, evantai. Pe dosul unora erau scrise cu creionul nişte nume. pe altele diferite expresii.

— Eu o s-o iau pe a mea, spuse Pontikenas înghiţind încă o linguriţă de dulceaţă şi întinse mâna.

— Nu. nu. trebuie să se schimbe rândul, observă Arghyris. O s-o iau eu. Tu ia-o pe cea pe care scrie „Oare mâine o să mai fiţi în viaţă?'

— Prefer atunci pe ..Mergi încet".

— „Grăbcşte-te încet". îl corectă cu glas scăzut Malvis.

Câteva aveau pe ele desene şi omuleţi, mâzgălite de Orestis şi Sofia când erau mici. Pe celelalte însemnaseră câte ceva jucătorii vremurilor trecute.

— Eu îl iau pe „Ticălos", făcu Malvis. privind în jur să vadă dacă gluma lui stârneşte râsete.

Dar o spusese de nenumărate ori înainte, aşa că trecu neobservată.

— Pe cea de aici, pe care scrie „Ticălosul", o lua un vechi prieten de-al meu care.... începu Malvis o istorie povestită de cel puţin 20 de ori până acum.

— Şase! tună Pontikenas, care scotea numerele.

— Dă-i drumul! completă Mantulas.

— Dragă, nu mai învăţăm şi alt joc? spuse doamna Melpo-meni zvârlind cu scârbă cartea.

— Cam ce joc, de pildă?

— Uite, bridge.

— Bridge'l Ba... Ăsta-i joc de cărţi?

— Atâta ştii. în toate casele bune se joacă bridge.

— Cei care joacă bridge sunt nişte snobi, declară mătuşa Euterpi.

Mintea ei nu putea pricepe nici un joc care cerea gândire.

— Uite. din cauza bridge-ului şi a pocherului a ajuns societatea noastră în halul în care e, conchise ea sentenţios.

Toţi se făcură că n-o aud, plecându-şi capetele cu atenţie în jurul mesei.

CAPITOLUL VI

Marukis reveni în mai multe rânduri la cafeneaua din piajetă. Se aşeza în ungherul lui obişnuit, îşi bea tacticos cafeaua, se uita la cei din jur, dar bătrânul domn pe care-l însoţise pe neaşteptate până acasă în ziua aceea nu mai apăruse. De altminteri, după o vreme, uitase cu totul de el. Mintea îi zbura acum în altă parte.

Era într-un moment când îşi făcea bilanţul vieţii. Mergând pe 30 de ani. avea convingerea, ca mulţi alţii de seama lui, că i-a trecut deja vremea, că se încheie cel mai important capitol al existenţei. încerca aşadar să-şi rememoreze viaţa, s-o reconsidere şi să-şi stabilească atitudinea faţă de viitor. întâmpina această chestiune cu intransigenţa bărbatului experimentat... Se credea iremediabil ancorat în trecut.

îmbătrânirea prematură îl exaspera şi-i inspira totodată un soi de melancolie. Regretul pentru viaţa lui „pierdută" avea ceva din balsamul amar şi din egoismul cochet al perseverenţei eroice. O experienţă profundă în problemele sufletului, iată ce socotea el izbânda cea mai de preţ a vieţii lui de până astăzi. „îmbătrânesc şi eu. îmbătrânesc", obişnuia să spună cunoştinţelor sale, reţinându-şi cu greu un zâmbet dulce-amar în colţul gurii.

Socotind din punct de vedere practic, nu se aranjase deloc, întâmpina viitorul cu nelinişte, dar şi cu o anumită resemnare romantică. Era apatia omului care nu se interesează de viaţă, poate

fiindcă o iubise prea mult. Un soi de ranchiună nedefinită, amară, îl stăpânea fără voia lui.

Cutreiera prin cafenele, se aşeza la o masă, fuma. Până şi fumul ăsta i se părea o înşelătorie copilărească. Privea rotocoalele urcând, fuioarele subţiri albăstrui legându-se şi dezlegându-se, şi-şi zicea în gând: „în faţa maică-mii e imposibil să fumez. Imposibil". Şi se enerva, suferea în tăcere, fiindcă nu izbutise niciodată să se elibereze de robia supunerii care-i otrăvea atâta viaţa.

„Ce-ai de gând să faci? O să munceşti până la urmă?" îl întrebă într-o zi maică-sa, în felul ei tăios şi rece, care-i amintea de copilărie. „Taică-tu n-a lăsat mare lucru, o pensie şi o casă prăpădită în satul lui. Părăginită cum e, se va prăbuşi într-o zi. Dar tu. ce-ai de gând să faci, ia zi? Chiar nu-ţi pasă de loc?"

în asemenea cazuri nu răspundea nimic, rămânea mut. cu încăpăţânare de om mărginit. O pasivitate tipic feminină. De altminteri, şi pe maică-sa o socotea răspunzătoare de inerţia lui. Nu era ca oare cea care îl îndobitocise pur şi simplu de mic, cu egoismul ei despotic?

„La ce bun atâta frământare? îşi zicea. Toate sunt zadarnice şi trecătoare". Filozofie de doi bani, o ştia bine.

Privea trecătorii de pe stradă, grăbiţi, apoi clienţii din cafenea zbâtându-se să câştige o mie-două la cărţi, costul ziarului sau al cafelei, zeama aceea groasă pe care o sorbeau până la ultima picătură din ceştile grosolane. îi privea şi zâmbea cu un aer de superioritate.

Cât priveşte dragostea, i se părea că epuizase acest capitol. Nu că s-ar fi săturat de ea, nici vorbă. îşi dădea prea bine seama că n-o gustase deloc cum ar fi trebuit, dar era deja convins de eşecul lui iremediabil în această direcţie. „I-am desfăcut bobocul, îşi spunea, dar prospeţimea i s-a ofilit pe dată. S-a dus şi asta..."

Era dezarmat.

Iannis Marukis nu prea avea a se lăuda cu amintiri amoroase. Vreo văduvă din vecini care-l primea în patul ei o dată pe an. vreo fată obişnuită din cartier care-l bombarda cu scrisori, destăinuindu-i că-i căzuse cu tronc, rugându-l să-i trimită cât mai degrabă peţitori. Şi nişte femei uşoare, din cele cu tarif.

Şi totuşi erau clipe când tânjea după dragoste. Uneori dorinţa îi urca asemenea unui zâmbet pe buze şi-i însenina fruntea. Şi acum, aici, în cafenea, poate tot mânat de vreun astfel de motiv intrase. îl atrăgea cartierul. Puţin mai încolo, la Sfânta Ecaterina, trecând din întâmplare într-o duminică dimineaţă, zărise un căpşor blond prin mulţimea care se plimba pe sub copaci. Şi de atunci, căpşorul acela îi revenea adesea în minte, exact în momentele când era prost dispus. Ochii albaştri ai fetei îl priveau cu un aer odihnitor.

Intraseră în săptămâna mare şi maică-sa începuse obişnuitul ci du-te-vino prin casă. Dimineaţa îl trezea cu noaptea-n cap tot intrând şi ieşind, mătura, scutura, făcea covrigi, pregătindu-se de Paşti. Ai fi zis că aşteaptă un mire. O frenezie ce dăinuia de pe vremea când, fată fiind, îri satul ei, îşi gătea casa părintească pentru marea sărbătoare a primăverii. Până şi acum, văduvă cu un singur fecior şi o fată măritată, rămăsese credincioasă vechilor obiceiuri: doar acestea îi mai justificau existenţa.

— Mamă dragă, de ce te chinui atâta? Cine o să vină la noi de tot alergi întruna?

— Tu să-ţi vezi de treaba ta! Eu fac ce ştiu.

Plictisit, se ridica şi pleca în oraş. Uneori, serile, o întâlnea întorcându-se de la biserică cu Biblia în mână. Casa strălucea de curăţenie, mirosea a săpun şi tămâie.

Chiar şi străzile miroseau a tămâie. De când îşi pierduse slujba la primărie, după ce căzuse partidul, îşi omora ceasurile umblând la întâmplare. Până şi cheful de citit îi pierise. Câteodată, îi reveneau în minte anii studenţiei când, însetat de învăţătură, stăpânit de ambiţii nedesluşite, se cufunda în lectură, parcurgând cu nesaţ teoriile sociale. Avea şi un grup de prieteni pe atunci. Se adunau serile într-o cafenea la demisol, să pună la cale marile probleme ale omenirii. Mastis, un lungan slăbănog, bătea cu pumnul în masă strigând răspicat:

— Saint-Simon, acest utopic blestemat!

Iar Ladukas, cu faţa-i osoasă, cu vocea lui răguşită de popă, răspundea:

— Eliberarea prin sânge, aceasta e calea salvării.

Acum îi pierduse şi pe ei. Mastis se stinsese de oftică, Ladukas era funcţionar la o prefectură în provincie. Ceilalţi se împrăştiaseră care încotro. Rămăsese doar el. Cărţile neatinse pe masă. Casa nu-i mai ajungea. N-o mai putea suferi aşa pustie în serile când maică-sa se ducea la biserică. O tulburare ciudată punea stăpânire pe el, o nerăbdare bizară, rămăşiţă a unui obicei copilăresc de pe vremea când, în asemenea zile de sărbătoare, se ducea la altar să se împărtăşească ţinând singur lumânarea în mână.

Nu, nu, săptămâna mare se revărsa pretutindeni în aer, pulsând în sângele lui, în pustietatea casei şi în forfota străzilor. Imposibil să-i scapi, oricât te-ai fi străduit. Iese în oraş şi cutreieră drumurile, pierdut, inert.

Peste tot însă stăruia în aer un miros puternic de tămâie.

în vinerea mare, dis-de-dimineaţă, se afla în piaţă, în faţa cafenelei, cât pe-aci să intre din nou. N-o făcu, însă. şi se căi îndată. îi era ruşine de halul în care se găsea, el faţă de el însuşi. Pomi mai departe, luând-o pe o străduţă în pantă, plimbarea lui obişnuită de pe când, student, rătăcea în serile frumoase în tovărăşia vreunui prieten. Strada şerpuia în sus, pe o latură a Acropolei, strecurându-se printre căsuţe modeste. Le privea ţintuit mult timp, întorcându-şi capul în stânga şi-n dreapta, cum se ţineau în echilibru deasupra unor movile de pământ, gata să se năruie, înghesuite unele într-altele, pestriţe, purtând pecetea umilă a sărăciei. Erau asemenea unor jocuri dizgraţioase, microscopice, din cele folosite de copiii de oameni săraci, colibe înălţate din cutii de chibrituri. El însă le îndrăgise. îi insuflau ceva din relaxarea romantică, rece, a periege-tului. Le privea cu ochi critic de colecţionar, cercetându-le culoarea pitorească, adăpat cu dispoziţia lirică a literaturii.

Aici, ajuns la capăt, în faţa balustradei de fier care limita „spaţiul sacru", se oprea un timp şi admira Atena. O vedea întin-zându-se diafană, nesfârşită în mantia ei sclipitoare, cu graţia nonşalantă a unei hetaire. Mantia ei gălbuie, vaporoasă, tremura în aer şi soarele o broda cu fire aurii. Privind-o, se gândea cât de mult o iubeşte, fără prefăcătorie, fără romantism ieftin. Dragostea de oraş îi intrase parcă în sânge, inconştient, din anii îndepărtaţi ai adolescenţei. Iubeşte Atena cu adoraţie sinceră şi-şi dă seama că, dacă vreodată va fi obligat să plece de aici, dorul de oraş îl va urmări pretutindeni, neostoit.

Semnele primăverii se revărsau acum nestăvilit peste tot în natură. Dacă închizi ochii, auzi în urechi apropierea ei, ca un stol de fluturi nevăzuţi zumzăind în taină, dând obosiţi din aripi. în aer miroase a Paşte. Risipite, melodioase, curg sunetele din clopotele bisericilor. Sunt inexplicabil de melancolice dangătele în mijlocul strălucirii sărbătoreşti a soarelui, semănând cu visarea domoală a unei inimi obosite de prea multă fericire.

Coboară pe acelaşi drum. într-o zi. într-o gară îndepărtată din Atica, când se ducea acasă, întâlnise o bătrânică înfofolită într-o broboadă. Trenul pornise, se însera, şi bătrâna îşi aplecase capul pe fereastră să se uite în urmă. Apoi începu să sufle un vânt rece, trenul şuieră ascuţit şi bătrâna se trase înăuntru. Râmase mută câteva clipe la locul ei, cu mâinile chinuite pe genunchi. Doar buzele i se mişcau încet. „Ah, Atena, inimioara mea. n-o să te mai pot uita!" Rostind aceste cuvinte, bătrânei îi dădură lacrimile.

Se gândeşte şi el acum că, dacă va izbuti să-şi pună în aplicare vreunul din planuri, dacă va trece examenele pentru a ajunge judecător, la fel va fi nevoit să plece într-o seară. Dorul îi umflă pieptul sufocându-1. în seara aceea, când oraşul violet va dispărea la orizont, când vântul de primăvară va începe să aducă răsuflarea îngheţată a nopţii, mireasma umedă a ierbii, singurătatea îi va năpădi sufletul. Ceva se va frânge atunci în el, un dor pe care îl va târî toată viaţa după sine, cu neputinţă de vindecat.

După-amiaza lumea se revărsa pe străzi. Bisericile se goliseră după slujba de dimineaţă şi în aer stăruia un miros de prescură caldă şi tămâie. Pe trotuare mergeau sprintene, în haine de sărbătoare, încinse cu cingători strălucitoare, femeile împodobite ca nişte sorcove. Se opreau în faţa uşilor vecinilor şi pălăvrăgeau între ele, înainte de a se împrăştia pe la casele lor.

Se îndreptă şi el spre casă. Maică-sa abia sosise că se şi dusese imediat la iconostas, în camera ei, să se roage. O văzu prin uşa întredeschisă, încremenită la lumina gălbuie a candelei atârnate pe perete. Stătea în picioare şi-şi făcea crucea şoptind în grabă, cu glasul încrâncenat pe care îl avea când se ruga. în astfel de clipe, dacă-i vorbeai şi-i tulburai rugăciunea, era în stare să te sfâşie. îşi apleca şi îşi îndrepta trupul cu gesturi mecanice, ridicând mâna dreaptă în sus înainte de a şi-o sprijini pe frunte. Jaluzelele fiind trase, camera era cufundată în semiîntuneric. în lumina sărbătorească a oraşului maică-sa izbutise să-şi creeze acest ungher întunecat, pe care îl apăra cu înverşunare.

Îşi încheie rugăciunea şi trecu prin faţa lui cu o lumânărică aprinsă în mână. Se ducea să aprindă focul în bucătărie cu flacăra de la candelă, ca să facă economie la chibrituri.

— Pe unde ai hoinărit? rosti privindu-l pieziş. N-ai intrat măcar în vreo biserică să-ţi faci crucea?

El nu-i răspunse.

— De unde purtarea asta, ai? Ah, blestematule! în ce hal ai ajuns... Faci şi pe ateul acum... Ascultă aici: Ţi-am luat o torţă pentru diseară. Uite, e acolo. N-ai decât s-o iei şi să te duci singur

la vreun prohod, dacă nu vrei să mergi cu maică-ta. Eu mi-am făcut datoria să-ţi spun. Tu fă ce te va lumina Dumnezeu.

îşi amintea glasul ei ameninţător şi răguşit, care-i umplea altădată de groază sufletul de copil. Până şi acum, când o ascultă, ii cuprinde o strângere de inimă şi se întristează. Trecu în camera alăturată, cât pe-aci să izbucnească în plâns.

După-amiaza ieşi la aer, în curticica din spatele casei. Era micuţă, pătrată, înghesuită între grădini străine. Căsuţele din vecini erau joase, astfel încât soarele cobora în voie peste acoperişuri, Itiminându-le din belşug şi încâlzindu-le.

Aduse un scaun care cu greu stătea în echilibru pe pământul denivelat şi se aşeză cu mâinile încrucişate la piept, privind zidul din faţă. Soarele toropitor de după-amiază încălzea aerul, un liliac cu ciorchini de steluţe violete îşi mişca imperceptibil vârful, umplând grădina cu parfumul lui. lannis despături ziarul şi încercă să citească. însă ochii i se înceţoşară îndată. Goale şi serbede mai erau aceste zile de sărbătoare! Spre deosebire de ceilalţi copii, el se temuse de mic de ele. îi strecurau în suflet o tristeţe inexplicabilă. Cum vor trece toate aceste ceasuri până diseară. Doamne, dar până mâine? Şi după aceea?

Rămase în curte până la căderea serii, plimbându-şi ochii de la ziar la gardul din faţă pe care soarele îl părăsise încet, ascultând dangătul rar al clopotelor în răstimpuri. Sus, bolta cerului se întindea albastră închis, devenind treptat albicioasă. Se ridică şi se pregăti să iasă în oraş.

Maică-sa nu se auzea. S-o fi întins pesemne în camera ei. îşi luă pălăria, trecu prin casă în vârful picioarelor şi ieşi în stradă. Când ajunse la primul colţ, constată cu mirare că ţinea torţa în mâini.

Se îndreptă spre cafenea, intră, se aşeză la o măsuţă, ascunzând lumânarea. Astă-seară se adunaseră mai mulţi clienţi, făceau zarvă marc, erau într-un du-te-vino continuu, ieşeau şi intrau. Un nor de praf şi fum de ţigară, să-I tai cu cuţitul, îngroşa aerul. îşi sorbi în grabă cafeaua şi ieşi din nou afară la aer curat. Cineva îl alunga de pretutindeni. Nu-şi găsea locul nicăieri.

Pe străzi treceau femei şi fete cu Biblii în mână. în nări ÎI izbi mirosul florilor ofilite, duse la biserică şi aşezate în colţuri pline de umezeală, aşteptând să fie slujite şi apoi să fie

luate înapoi. îşi aminti că pe vremuri, când era mai tânăr. îl cuprindea indignarea văzând tot acest ritual, când mulţimea veselă şi stupidă se ducea de fapt să se distreze sub pretextul înmormântării lui Hristos. Pe atunci vedea altfel lucrurile, toate după măsură. Acum însă îi erau indiferente. Le găsea cât se poate de fireşti, neprimejdioase. „în fond, îşi spunea, acesta este ritualul vieţii. Totul se întâmplă numai şi numai ca să se întâmple ceva. A căuta rostul e o prostie".

Lângă biserica Sfânta Ecaterina se opri, nemaiştiind încotro s-o apuce. Biserica era arhiplină şi mai bine de jumătate din piaţă era înţesată de lume. Ferestrele străluceau de la flacăra lumânărilor. Lumea, revărsându-se pe uşă. se oprea afară, pe trotuare şi pe străzile din jur. Se opri şi el şi ciuli urechea să asculte slujba.

Era o noapte senină, umedă. Oamenii, strânşi în grupuri, flecăreau. făcând planuri, schimbând păreri.

— Eu zic să mergem în Piaţa Syntagma. De acolo putem urmări prohodul de Ia Mitropolie, de la biserica Sfântul Gheorghe, de la Kapnikarea...

— Mâi. cum de nu ne-am gândit să mergem la Arsakion! în fiecare an zic să mă duc şi iată că mereu uit.

— Eu m-am dus odată. A fost grozav! Corina era plecată atunci în străinătate.

— Eu, unul, nu plec din parohia mea, declară un tip gras cu mustăţi pleoştite. Aici e datoria noastră.

Dinăuntru se auzi ..Neamurile toate..." şi pentru o clipă un suspin prelung însoţi melodia. Apoi glasul adăugă:

— Ce întârzie atâta, măi frate! La Mitropolie s-o fi terminat deja.

— Uite, de-aceea îmi place mie la Arsakion, făcu cel care pomenise de Corina. Se termină fix la şapte.

— Dragă, nu mai cârtiţi atâta, îi dojeni o doamnă cu ochelari

aurii pe nas şi bărbia ascuţită. Oriunde ar fi, tot se va termina.

Şi într-adevăr, îndată se iscă agitaţie la uşa bisericii şi lumea se urni din loc: în faţă mergeau poliţiştii cu mănuşi albe care deschideau drumul. Trei-patru felinare cu sticla colorată.

— Sunt sigur că au scurtat slujba! protestă acum vădit nemulţumit, grasul.

— Ba te grăbeşti, ba vrei să le spună pe toate.

Iannis Marukis urcă pe trotuar să vadă mai bine.

Procesiunea se apropia, lumea era în mişcare. Toţi îşi scoseseră pălăriile şi făcu şi el la fel.

— Domnule, îmi daţi, vă rog, foc să aprind şi eu?

îşi aprinse torţa de la cea alăturată şi, pentru o clipă, simţi un nod urcându-i în gât de emoţie. Regreta că o lăsase singură pe maică-sa, acum, într-un an odată… Orice-aş face, mereu dau greş...", îşi spuse.

Se închină şi el ca toată lumea când Crucea cu trupul sfânt răstignit pe ea trecu prin dreptul lui.

Răsuflarea călduţă a nopţii revărsa asupra oraşului cupola înstelată a cerului şi briza aducea un miros puternic de violete. Clopotele băteau rar.

Rar. în acest pas de înmormântare, lumea înainta, chinuindu-se să păstreze ritmul, în timp ce pe margini se iscase deja îmbulzeală şi unii discutau cu glas tare, se strigau, şi băteau nerăbdători din picioare. Marukis se retrase pe trotuar şi aşteptă să treacă

procesiunea, ca să pornească în urma ei. în clipa aceea, cum privea distrat înspre uşa bisericii, zăreşte, ieşind la braţ cu o altă fată, pe tânăra cu părul blond. O priveşte înaintând în tăcere, adăpostind flacăra torţei cu o mână, îli timp ce strălucirea ei îi lumina faţa. Chipul ei părea astfel uluitor de diafan. Mâna care ţinea lumânarea era ca de păpuşă. Iar trupul ei, mic şi uşor, avea o graţie angelică.

Tânărul tresări, se ridică pe vârfuri s-o vadă mai bine şi se îndreptă într-acolo. Lumea îl împiedica, revărsându-se încet, şi el se silea să taie puhoiul pieziş. îşi făcea loc cu coatele grăbit, urechea lui prinsese în zbor nişte proteste de mânie, cu toate acestea înainta nepăsător. La primul colţ izbuti să ajungă lângă ea.

Fata mergea acum în faţa lui, sprijinită de braţul prietenei sale Pasul de înmormântare se vedea că nu i se potriveşte. Călca neritmic, oprindu-se din când în când, cu stângăcie de copil. Prietena ei, înaltă şi brunetă, cu buzele groase, de arăpoaică. se tot apleca şi-i şoptea ceva la ureche râzând.

lannis mergea cu un pas în urma lor şi se simţea fericit. Mâna fetei urca adesea spre lumânare şi păzea flacăra de vânt. Astfel, luminată puternic, mâna apărea în cele mai mici detalii, cu pumnul delicat ce se strângea cu gingăşie în jurul lumânării. Din când în când, se auzea şi râsul ei. Atunci umerii mici, acoperiţi cu o jacheţică verde croşetată, tresâltau.

Preoţii se opriră la răscruce să citească. Lumea se opri şi ea, iar lannis profită de prilej pentru a-şi face loc prin mulţime şi a ajunge mai aproape de fete. Brusc îl cuprinse dorinţa ca măcar pentru o fracţiune de secundă să se oglindească în ochii ei. Dar, oricât se strădui, cu inima tresăltând de emoţie, nu izbuti să-i atragă cu nici un chip atenţia. Fata îşi ţinea capul plecat şi cu degetele' curăţa lacrimile lumânării.

O picătură încinsă de ceară îi căzu pe mână. Deodată lui lannis îi veni inspiraţia. Scoase pachetul de Jigări din buzunar, trase capacul şi, fâcându-i o gaură în mijloc, trecu torţa prin el ca să nu se mai scurgă ceara. în acelaşi timp simţi privirea prietenei urmă-rindu-l curioasă.

— Ia te uită! rosti bruneta, împingând cotul prietenei. Bună idee!

Blonda se răsuci şi-l privi o clipă. Numai o clipă. îşi întoarse imediat faţa şi pe chip i se aşternu o expresie severă. Prietena râdea viclean, privindu-l pe Marukis.

— Noi însă nu avem ţigări, ce să facem! spuse cu glas tare.

Privirea lui alunecă pe braţul blondei şi văzu cum se strânge cu putere, căutând să-şi tragă prietena mai în faţă. Chipul care zâmbise pentru o clipă se întunecă din nou de tristeţe.

— Poftiţi... îmi permiteţi? îndrăzni el timid şi întinse pachetul prietenei, aruncând ţigările din ei.

— O, de ce să vă facem pagubă...

— A, nu-i nimic.

Fata luă pachetul. între timp braţul mic al blondei o tot zorea pe prietenă să meargă mai repede. Nu-şi mai întoarse deloc privirea spre el.

— Hai odată! o auzi Marukis vorbind încet şi nerăbdător.

— Dragă, mai bine ne dădeai nouă ţigările decât să le fi aruncat! făcu. izbucnind în râs printre dinţi, prietena.

Le privi buimăcit. întrebându-se dacă nu cumva s-a purtat ca un nătâng. însă în aceeaşi clipă în faţa lor se iscă îmbulzeală şi strada răsună de târşâitul picioarelor. Procesiunea se puse din nou în mişcare. Blonda scoase o exclamaţie de uşurare:

— Dragă! Iată-l şi pe domnul Tasos!

Trăgându-şi prietena de braţ, îşi făcuseră loc prin mulţime şi se pierdură.

Marukis se opri o clipă contrariat, neştiind ce să facă. Să meargă după ele? Nu, era limpede că îl ocoleau. Se ridică pe vârfuri şi privi spre direcţia în care porniseră cele două prietene. în faţa unei uşi întredeschise un domn corpolent şi o doamnă stăteau pe treptele de marmură cu torţele în mâini. Căpşoarele celor două fete, unul blond şi celălalt brunet, se desprinseră brusc din mulţime şi se apropiară de uşă. Le văzu urcând scările, salutându-se, râzând şi apoi intrând toţi împreună în casă.

Atunci îşi stinse şi el torţa, o tăie pieziş prin mulţime şi părăsi procesiunea la prima intersecţie.

CAPITOLUL VII

A treia zi de Paşti, dis-de-dimineafă, Arghyris Mantulas se prezentă cu Iannis Marukis la biroul lui Malvis. – Asistentul, îl anunţă el intrând.

Meletis Malvis se trezise cu noaptea-n cap. Nepieptănat şi fără guler, cu un sacou de alpaca, pe care îl purta în casă, şedea în fotoliu şi răsfoia neliniştit un dosar vechi. Rătăcise o hârtie şi toată noaptea nu dormise, încercând să-şi amintească unde o pusese.

Apariţia străinului îi spori neliniştea. Se ridică în grabă, încercă să-şi încheie cămaşa la gâtul care apărea gol şi zbârcit.

— Luaţi loc... luaţi loc... rosti tulburat, aruncându-i priviri temătoare lui Marukis.

Dar acesta îşi pierduse capul Ia fel ca şi gazda. De la poartă, văzând că este condus chiar în casa de pe strada Afrodita, se mirase de coincidenţă. Numele lui Malvis îl uitase de bună seamă încă din seara aceea de la cafenea, apoi, când îl auzise din nou rostit de Mantulas i se păru vag cunoscut, ca toate numele de avocaţi pe care le ştia pe dinafară din vremuri mai vechi. Aştepta aşadar acum cu oarecare emoţie să vadă dacă bătrânul lui prieten îl recunoaşte.

însă privirea fugitivă pe care domnul Meletis i-o aruncă era complet nebănuitoare.

— Mă scuzaţi că mă găsiţi în halul ăsta... neglijenţa matinală, ştiţi... Zilele acestea, vedeţi... Apoi, vă aşteptam miercuri.

— Marţi ţi-am spus, i-o tăie Mantulas.

— Iertare, miercuri... Iată şi agenda!

— Marţi. Te-ai ramolit!

Domnul Malvis se înroşi tot de ciudă.

— Frate... uite dovada... Iată... scrie negru pe alb... miercuri era vorba...

— Ramolisment, ce-ţi spuneam eu? în loc să notezi la ziua de marţi, ai notat la miercuri.

Scena îl întrista nespus pe Marukis. Şedea ţeapăn pe marginea scaunului. Din fericire, chir-Malvis se arătă îngăduitor.

— Se poate... hai să zicem c-am greşit. N-are importanţă.

Şi bătu din palme, luând un aer vesel.

Mantulas se aşează pe colţul biroului. îşi aruncă pălăria de artist cu boruri largi şi fredona o melodie dezlânată, legănându-şi picioarele lungi.

— De ce nu luaţi loc? Stai, frate... îl pofti Malvis pe cumnatu-său. Treci în fotoliu.

— Nu, n-am timp de stat, o să plec... Sunt ocupat.

— Să serviţi un covrig, un ou, doar e sărbătoare!... Sofica!

— N-o chema. Ascultă acum: Dumnealui – şi-l arătă cu mâna pe Marukis – este, aşa cum ţi-am spus. fiul unui vechi prieten de-al meu, al unui om cu minte îngustă, care a murit ca

un pârlit de funcţionar la bancă. Familie, leafă mică şi celelalte... lesne de-nţe-les... Aşadar, tânărul vrea să se angajeze acum Ia birou, să lucreze cu cineva, de unul singur n-o scoate la capăt. Tu, la rândul tău, n-ai prea multe procese. L-am şi avertizat de altfel. Tu eşti bătrân, el tânăr, poate o să vă procopsiţi împreună, cine ştie. Eu atât am avut de spus. Să fie într-un ceas bun!

— Stai, stai, frate, să iei un covrig!

— Nu vreau, ţi-am spus. Dă-i-l lui. Şi-l arătă din nou pe Marukis, de parcă ar fi fost vreun obiect oarecare. Apoi ieşi.

Se aşternu o vreme tăcerea.

— Original tip, la urma urmei, acest Arghyris, vorbi primul, râzând stânjenit, domnul Malvis, doar ca să spună ceva, şi-şi frecă mâinile.

— Da, original...

— Totuşi, bun la suflet...

— Tare bun.

O uşă scârţâi uşor şi prin deschizătură se auzi un glas subţire:

— M-ai chemat, tăticule?

— Da, Sofica... Un ou şi un covrig, te rog, fata mea. Uşa se închise din nou.

— Da' de ce vă deranjaţi, domnule Malvis?

— Nu, îmi face plăcere. O zi într-un an o dată. lannis se răsuci în scaun.

— E adevărat, întrebă cu şovăială, chiar nu vă amintiţi de mine, domnule Malvis?

Chir-Malvis îşi miji ochii. Nu era niciodată prea sigur pe memoria sa şi aceste întrebări îl puneau în încurcătură.

— Da, îmi amintesc... Adică...

— într-o după-amiază... la cafeneaua din piaţă. Apoi am mers pe jos şi am venit până Ia uşă împreună.

— Nu... te asigur... Totuşi... parcă îmi amintesc ceva, acum. când îmi spui...

Era limpede că nu-şi amintea nimic.

— Nu face nimic, zâmbi Marukis. E totuna.

— Totuna, zise şi Malvis. întotdeauna obişnuia să repete ultima frază a interlocutorului său.

Uşa se deschise şi intră Sofia. în mână ţinea o farfurie şi pe ea cozonac şi un ou roşu.

Dintr-o dată Marukis păli. O, surpriza aceasta depăşea orice aşteptare! Pentru o clipă, îl fulgeră gândul că soarta îi joacă un renghi grosolan. Domnul Malvis să fie prietenul din cafenea mai treacă-meargă, dar micuţa blondă de la biserică aici, asta întrecea orice închipuire!

Fata intrase privind drept în faţă şi nu aruncă străinului nici o privire. Se duse la birou şi încercă să aşeze pe el farfuria pe care o ţinea în mână. Dar tatăl o opri:

— Serveşte-l pe dumnealui. Sofica.

Apoi, socotind că acest lucru ar fi fost bine să fie auzit de străin, zise:

— Singură, fata mea? Unde-i servitoarea?

„Servitoarea" Malvizilor era o fetiţă de nici 8 ani.

Marukis nu se aştepta, desigur, ca fata să-l recunoască. Alaltăieri-seară nu-i aruncase decât o privire. De altfel, nici acum nu se uitase la el. îşi ţinea ochii aţintiţi în farfurie şi o cută nedesluşită, de încăpăţânare, îi ncreţea fruntea. Mersul îi era totuşi vioi şi înfăţişarea ei nu trăda nici urmă de sfială.

— Mulţumesc, domnişoară.

— Fiica mea, spuse cu mândrie Malvis. Sofica, domnul este asistentul şi colaboratorul meu... Domnul... Domnul...

— Marukis, completă lannis şi se ridică fâstâcit.

Fata îi aruncă în sfârşit o privire rece şi cercetătoare, în clipa aceea părea un copil capricios.

— Mă bucur de cunoştinţă, spuse întinzându-i mâna. Apoi se îndreptă îndată spre ieşire.

Marukis se aşeză din nou. Se simţea uşurat, de parcă i s-ar fi luat o povară de pe suflet şi un sentiment de familiaritate puse brusc stăpânire pe el. începu să sporovăiască despre tot felul de fleacuri pe un ton vesel.

Nu, fata era mică, mult prea mică pentru el. Neînsemnată!

Ideea aceasta îi stăruia de atunci în minte. De câte ori îşi amintea de ea, zâmbea adesea, cu un soi de condescendenţă ciudată. Şi era vesel, uşor ca un fulg. plutea în jurul gândurilor lui. De altfel, nu se gândea prea mult la fată. La birou, unde începuse de-acum să vină în fiecare zi. o vedea rareori: auzea, în schimb, din camera alăturată, uşorul ei du-te-vino. Vecinătatea ei, fără să-l preocupe prea mult, îi dădea un aer de bună dispoziţie.

Se aşternu serios pe treabă, plin de elan. Procesele lui Malvis, foarte vechi şi cu termene depăşite, se împotmoliseră pe la tribunale. Le cercetă, reconstitui istoricul lor, se zbătu să găsească o soluţie pentru fiecare. Alergă pe la clienţi, la grefieri, la procurori, la notari. Cei care catalogaseră în dulapul proceselor fără sorţi de izbândă toate aceste diferende vechi îl primeau cu oarecare surprindere. Grefieri de la arhivele tribunalelor îl întrebau:

— Malvis? Ce mai face bătrânul ăsta? încurca deseori treburile.

Clienţii, oameni nevoiaşi cei mai mulţi, pensionari şi negustori în vârstă, dintre cei care economiseau în zgârcenia lor ultimul bănuţ, maniaci ai persecuţiei, se plictisiseră să mai umble

pe la tribunale şi nu mai nădăjduiau ca procesele lor să ajungă vreodată la liman. Le clasaseră şi pe acestea printre eşecurile vieţii lor şi cutreierau cafenelele povestindu-şi cu înverşunare peripeţiile, înjurând Justiţia, Statul, pe juraţi, pe Malvis. Unii veniseră la birou să-şi ia hârtiile înapoi, să se ducă la alţi avocaţi. însă cei mai mulţi, zgârciţi sau lefteri, victime ale birocraţiei, le lăsau să zacă în mlaştina hârţoagelor mucegăite. Bătrânul Malvis îi întâmpina cu

groază când urcau uneori pe scara din curte, intrau în birou şi se aşterneau la discuţii istovitoare sau se proţăpeau în faţa lui şi-l înjurau fără pic de jenă. Unii îşi făcuseră un obicei de a veni din

două în două zile şi a-l teroriza cu ţipetele lor.

Se ridica cuprins de spaimă, le zâmbea nelinişti t, se dădea de ceasul morţii să-i îmblânzească şi-i scotea în cele din urmă în cerdac cu făgăduieli generoase şi iluzorii.

Toţi aceşti clienţi îl întâmpinară pe Iannis cu priviri piezişe,! pline de neîncredere. O persoană nouă, în hăţişul împăienjenit al j proceselor lor, le stârni imediat bănuieli. Se arătară rezervaţi, temându-se că le va cere bani. crezându-l un aventurier, vreun j scamator care se încumeta să tulbure apele stătute numai şi numai ca să-i înşele. Din aceste ape stătute s-au ridicat ca un nor de ţânţari şi l-au înconjurat roind şi pişcând. Se năpustiră asupra Iui, după primele momente de şovăială, dorind să-i exploateze zelul, fiecare în folosul Iui, să-i sugă sângele până la ultima picătură. îşi asumă povara lor şi reuşi să Ie câştige încrederea. Le asculta, a câta oară, poveştile, izbuti să le devină simpatic aruncând

un cuvânt anume, de compătimire sau indignare, la clipa potrivită, le preveni graba cu demersurile lui. în sfârşit, juca o parte din rolul pe care Malvis îl jucase odinioară şi el, în tinereţe, pentru colegul lui alcoolic.

— Este un băiat de aur asistentul nostru, îi mărturisi într-o zi Sofiei tatăl ei. O să-l invităm joia la noi. Merită din plin.

Uitase însă îndată ce spusese. Şi astfel, joia următoare, Iannis nu apăru. Vara îşi intrase de-acum în drepturi, în curând vor isprăvi cu seratele. Aşadar, a doua zi dimineaţa, vineri, Sofia intră în birou.

— Tata nu-i aici?

— E la tribunal, domnişoară.

Se ridicase în picioare, zâmbitor, în faţa „domnişoarei" care era un copil. Până şi pieptănătura, cu o coadă prinsă cunună pe cap, i se părea comică.

— Ah! Şi eu, care aveam treabă cu el!

Sofia ştia prea bine că taică-su ieşise în oraş: îl pândise din spatele ferestrei până când îl văzuse plecând.

— Are de audiat nişte martori, o lamuri Iannis, râzând din senin, într-atât îl amuza s-o vadă vorbind pe un ton serios. Astfel, în iniimite momente, îi făcea impresia unei păpuşi mecanice. Şi se mira uim de izbutise atunci, în stradă, să-i stârnească tulburarea.

— Dar ia spuneţi-mi dumneavoastră. începu ea pe un ton oarecum dojenitor, de ce n-aţi venit aseară?

Fruntea i se înroşise puţin de mirare.

— Aseară? făcu nedumerit.

— Da... Aţi uitat, desigur.

Minţea, deşi ştia prea bine că el n-are habar.

— Ce să uit? Nu mi-a spus nimeni nimic... Ieri. aţi spus?

— Da, da, ştiţi prea bine că joia după-amiază primim musafiri. Şi ar fi trebuit să veniţi şi dumneavoastră, din moment ce stintcţi de-acum de-al casei.

Stătea şi o privea mirat. Ea credea acum în minciună şi stăruia.

— Dacă nu vă displace prea tare, veniţi joia viitoare, îi uruncă în treacăt şi plecă imediat.

Iannis se aşează din nou, îngândurat. Ce-or fi însemnând toate astea? Şi de ce s-o fi supărat fata pe el? Se gândi o clipă s-o strige ca să-l lămurească, însă nu îndrăzni. „Nu te necăji, e doar un copil", îşi spuse ca să-şi uite timiditatea nejustificată. „Din moment sunteţi de-acum de-al casei..." Vorbele ei îi stăruiau în minte, se opri din scris şi gândul îi zbură aiurea. Zâmbi. îi plăcuse mult ce spusese.

însă nu mai apucă să vină decât într-o singură joi. Ultima. Semnalul de închidere a sezonului de serate îl dădu domnul Ponti-kenas.

— Noi plecăm luni la Edipsos.

Doamna Melpomeni stătea ţâfnoasă pe canapea. Faţa îi er; brăzdată de riduri. Nici anul ăsta nu vor merge la Baden-Baden cum visase.

„.Cine-o mai fi şi ăsta? se gândi îndată ce-l văzu pe Iannis intrând. „Ce tip rece, Doamne! Insignifiant!..."

Tânărul se retrase cuviincios într-un colţ şi rămase în picioare până când chir-Meletis îl prezentă invitaţilor:

— Domnul Iannis Marukis. asistentul nostru.

— Luaji loc, luaţi Ioc, îl îndemnă Sofia, care se oprise lângă el şi-i întinse un scaun.

Domnul Pontikenas era nemulţumit. Se dusese să dea un anunţ la ziar că pleacă la băi şi-i ceruseră 150 de drahme.

— Ce mârşăvie! rosti. Presa exploatează societatea. Clasele superioare ar trebui, mă rog, să se apere împotriva unei astfel de violări şi...

— Cine te-a pus să dai anunţ? i-o reteză Mantulas. Ce rost avea?

— Da, mă rog, nu e firesc să ştie societatea cine vine, cine pleacă, cine...

— Ce măi, eşti doctor? Doar nu-ţi pierzi clientela!

Mătuşa Euterpi râse ostentativ. Domnul Pontikenas însă nu mai stărui. Se temea că discuţia cu Mantulas va aluneca pe o pantă periculoasă.

Iannis recunoscu acum în el şi în nevastă-sa perechea de care se apropiase Sofia în noaptea de Vinerea Mare. Numai prietena nu se vedea nicăieri, vrăjitoarea cu talie de viespe şi buze groase.

— De ce n-a venit şi prietena dumneavoastră ieri seară? o întrebă pe Sofia a doua zi dimineaţa.

Chir-Meletis ieşise din nou în oraş şi Sofia veni să-I descoasă pe Iannis despre impresiile din seara trecută. Era prima dată când venea să-i vorbească fără vreo intenţie ascunsă.

— Prietena mea? Ce prietenă? rosti înălţându-şi sprâncenele nedumerita.

— Cea care era cu dumneavoastră la prohodul de Ia biserica Sfânta Ecaterina.

Pleoapele nu-i clipiră, nu arătă nici cea mai mică surprindere.

— A! De Angheliki vorbiţi! şi izbucni în râs. O, biata de ea. Ei nu o vor. Dar... dumneavoastră de unde o cunoaşteţi?

— Din moment ce v-am văzut cu ea... E normal!

— La prohod aţi spus?

— Da... Şi v-am dat, ei i-am dat de fapt, pachetul meu de ţigări ca să nu i se stingă torţa. Dumneavoastră m-aţi privit încruntată... V-aţi supărat?

— Doar aveaţi nevoie de el.

Râsul ei cristalin răsună în aer ca un clopoţel.

— Ah! suspină Iannis.

— De ce „ah”?

— Va să zică v-aţi supărat, vreau să spun...

— Nu sunt chiar aşa zăpăcită. Am o memorie foarte bună.

— Atunci de ce v-aţi prefăcut că nu vă amintiţi?

— Fiindcă aşa trebuia.

îl privi drept în ochi, sever, şi ieşi din birou.

După puţin timp apăru chir-Meletis. Era asudat, cu pălăria de pai trasă pe ceafă, părul căzut în şuviţe lipite de frunte. De la o vreme, împins parcă şi el de elanul asistentului său, se aşternuse pe treabă, alerga de zor, încercând să-l imite, să-i arate că nu-i era cu nimic inferior, jn ce priveşte capacitatea de muncă şi rezistenţa. Dar, în loc să-l ajute prin zelul lui pe Iannis. îl încurca de fapt şi mai tare. Nu mai avea nici un dram de memorie. Se repeta adesea, plănuia nopţi în şir procese nesfârşite cărora nici un procuror nu le-ar fi dat curs vreodată, întâlnea de două-trei ori aceleaşi persoane, îi povestea unuia de treaba celuilalt. Apoi se întorcea la birou şi, cu un aer triumfător. îi înşira lui Marukis isprăvile lui. Ai fi zis că el era asistentul şi celălalt patronul.

— ...îl văd pe secretar. „Hotărârea în cazul lui Kardiohtypi", îi zic. „Ce hotărâre?", mă întreabă el. „Cea din procesul lui Kardiohtypi împotriva lui Sinoraki". Secretarul habar n-avea. Auzi. amice? Uite asta e justiţia. în sfârşit, până la urmă mă duc la procuror. Acolo...

— Dar nu avem nici un Kardiohtypi, domnule Malvis. De Palmidis voiaţi poate să întrebaţi?

— Cum?... Ah, da!... O. drace! Totuşi nu, eu de Trypokardis vorbeam, tu mă încurci. N-avem un proces cu Trypokardis?

— Trypokardis e cel care a murit şi moştenitorii i-au atacai testamentul...

Bătrânul, tulburat, roşu ca racul, se prăbuşi pe un scaun şi-şi şterse transpiraţia de pe frunte cu un aer tragic.

— Ah, căldura asta!... M-a zăpăcit!... Sunt şi puţin ameţit.

Apoi, străzile sunt aşa de murdare, măi frate. O ruşine! Dacă aş fi fost primar, te asigur...

Şi începu să-şi expună programul preelectoral pentru a obţine postul de primar.

Nu apucă să-şi tragă sufletul, că pe scări se auzi pasul greu al Iui Orestis. Se opri să asculte, aşteptându-I să apară, şi batista îi rămase în mână, uitând să-şi şteargă sudoarea care şiroia.

Contrar obiceiului, Orestis nu mai trecu indiferent prin faţa biroului, ci de data aceasta intră înăuntru.

Iannis nu se întâlnise cu el aproape niciodată până acum. De câte ori se întâmpla să se încrucişeze, pe scară sau pe stradă, Orestis trecea fără să-i arunce o privire, de-ai fi zis că asistentul era inexistent, sau atât de transparent, încât privirea trecea prin el. Iannis, dintr-un simţ al datoriei pentru fiul patronului său, îşi scotea pălăria, deşi nu i se răspundea niciodată la salut.

Astăzi însă Orestis se opri în mijlocul biroului şi, fără să-l privească pe asistent, rosti:

— Poftiţi afară!

Marukis îl privi pe Malvis, care stătea aşezat pe scaun. Capul bătrânului îi căzuse în piept, iar privirea arăta pierdută.

Tăcut, nespus de tulburat, Iannis ieşi în cerdac, închizând uşa în urma lui fără zgomot.

Nu desluşea nimic. înăuntru domnea o linişte adâncă. Ai fi zis că nu-şi vorbeau. Se îndepărtă să arunce o privire în curtea mirosind a lături, cu glastrele înşirate pe balustrada scării. Vizavi, la o fereastră, se contura pentru o clipă estompat chipul Pelaghiei. Fata îl privi în ochi, insistent, şi dispăru.

Sus, pe cer, se ridicase o pâclă alburie, probabil din pricina zăpuşelii prea mari. Respira greu, ca şi cum n-ar fi avut aer.

Şi, aşteptând, i se păru că se află lângă încăperea unui bolnav. în timp ce înăuntru are loc o operaţie. Aceeaşi impresie o avu şi când îl văzu pe Orestis deschizând după puţin uşa şi ieşind fără un cuvânt. îşi aşează portofelul în buzunarul hainei. Era ca şi cum ar li fost vorba de onorariul medicului pentru intervenţie.

În birou, bătrânul Malvis stătea ţintuit în acelaşi loc, foarte palid, doar că acum capul era şi mai aplecat: sudoarea îi şiroia de pe frunte până la bărbie.

CAPITOLUL VIII

Trecuseră abia patru luni de când Iannis lucra cu Mal vis şi totuşi avea impresia că erau deja ani de când se afla acolo. Atât de repede se obişnuise cu aerul acestei case străine. Atmosfera de Ia el de-acasă era foarte diferită, cu ierni friguroase şi veri sufocante. în serile de toamnă, când afară începea să sufle crivăţul, nu găseai nici un ungher mai călduţ. Toate

erau reci şi neprimitoare. Pe un scaun lângă sobă, maică-sa citeşte un ziar. Cel mai adesea nu scoate o vorbă, doar hârtia se aude când şi când foşnind. Apoi o prinde somnul şi, cu capul greu atârnând în piept, respiră regulat.

EI răsfoieşte o carte. De la un timp, de când i se trezise zelul pentru muncă, îl cuprinsese nostalgia de odinioară după vechile lecturi. Cărţile de filosofic sociologie erau rânduite într-o Iadă în camera lui. Acum Ie scosese şi-ar fi vrut să le parcurgă din nou, dar, de câte ori întorcea o filă, se oprea şi rămânea pierdut în gânduri. Unele însemnări, cu creionul, îi aminteau de vremea când Ie deschi-sese prima dată. în urmă cu vreo zece ani.

închidea ochii, îşi amintea de acele timpuri şi o tristeţe adâncă îi năpădea sufletul, ca şi cum răstimpul scurs de atunci ar fi însemnat un gol uriaş.

Aici, în casa Malvizilor, devenise alt om. Să fi fost munca, prezenţa celor ai casei, mediul nou pentru el? Poate toate la un loc. Era încântat să ştie că alături, un suflet tânăr respiră, se învârte

prin cameră, fredonează încet, fără grijă. Ii plăcea, când venea dimineaţa la birou, să constate una câte una urmele grijii ei. care trecea fără zgomot, ca zborul unui fluture, prin gospodăria fără stăpână – ordinea ce domnea pe masă, două-trei floricele într-o vază veche, călimara de bronz care ieri era opacă, iar azi străluceşte, în birou făcea singură curăţenie, nu lăsa servitoarea. Uneori, se întâmpla ca el să găsească, atârnată de vreo mobilă, cârpa de praf. îi bătea în uşă şi striga:

— Domnişoara Sofia! Am găsit ceva!

— Ah, ştiu!... Aruncaţi-mi-o prin uşă.

Fata întredeschidea uşa şi-şi strecura mâna care o atingea o clipă pe a lui.

Acum stătea mai mult timp la birou, deoarece chir-Meletis, dintr-un fel de invidie ce pusese stăpânire pe el, ţinea să alerge el după treburi în oraş, să arate morţiş că are şi el iniţiativă. îşi aşeza pălăria de pai pe cap şi pornea zorit la treabă.

— Rămâi tu aici, dragă. Eu mă duc la preşedinte...

într-o zi trecu pe acolo Angheliki. De cum începu să urce scara, pe faţă i se întipări o expresie de nelinişte şi îngrijorare. Se opri o clipă, rotindu-şi curioasă ochii în jur. Apoi urcă treptele pe vârfuri şi se strecură în birou hoţeşte, cu strâmbături comice de teamă.

— E cineva înăuntru?

— Eu sunt, îi răspunse Marukis râzând.

— Bine, asta văd! Acolo, în casă, voiam să spun...

— Domnişoara Sofia.

— Altcineva?

— Nimeni!

— Minunat!

Imediat prinse curaj. Se aşeză în fotoliu şi-şi puse picioarele unul peste celălalt, dezvelite până la genunchi. Erau foarte frumoase, durdulii.

— Vă aduceţi aminte de mine? o întrebă Iannis.

— Oooo! Poveste veche! Nu eşti berbantul de la prohod? Vorbea repede. Vocea îi era răguşită, guturală.

— Şi vă aşteptaţi să mă vedeţi aici?

— Nu, am făcut puţin haz de tine, să-ţi spun drept, cu iertar adică...

— Ce vreţi să spuneţi?

— Vreau să spun că m-ai făcut mincinoasă şi-ai izbutit di minune.

Nu apucă să-I lămurească. Uşa se deschise şi apăru Sofia.

— Am auzit eu bine dinăuntru... îi privi cercetător pe amândoi:

— Despre ce vorbeaţi?

— Fleacuri, răspunse Angheliki.

— Hai să mergem înăuntru pentru că domnul Marukis are treabă...

— Nu, stăm bine şi aici. Să se mai recreeze puţintel şi dumnealui.

Sofia se aşeză, dar parcă fără voia ei. Şi într-adevăr Iannis s-a distrat de minune în dimineaţa aceea. Angheliki s-a aşternut mai întâi la vorbă, cu flecăreala ei nesfârşită, deşteaptă şi stupidă, serioasă şi glumeaţă, sporovăind ba despre filme, modă. societate, ba despre căsătorie, morală. Avea nişte idei foarte libertine. îl sili şi pe Iannis să răspundă la întrebări, despre viaţa lui dinainte, despre casă, despre prietenele pe care probabil le avea, despre planuri de viitor. Aborda fiecare întrebare direct, fără prea multe ocolişuri şi formalităţi.

„Cum te împaci cu mama ta? Ai prieteni? Ce ţigări fumezi? Dar cu fetele cum o duci? Ia spune-mi, îţi place prietena mea. Sofia? Hai, lasă astea! Şmecherule! La prohod o sorbeai din ochi... Mamă-mamă! Iar mie mi-ai dat pachetul să-l ţin să nu curgă ceară de la lumânări pe haine. Eşti şi tu unul dintre ăia..."

Timp de peste două ceasuri nu s-a oprit o clipă din sporovăit, râzând într-una. în cele din urmă încuie uşa de Ia intrare, ca să ; fie liniştită, îşi suflecă fusta până Ia brâu şi începu să danseze ca la cabaret. Avea un suflet demonic de dansatoare înnăscută, cu trup de şarpe. Faţa i se ofilise, deja. însă o văpaie îi strălucea încă în ochii migdalaţi. Dansa acompaniindu-se singură cu vocea ei plăcută. Iannis bătea ritmul cu palmele, în timp ce Sofia, pe canapea, se prăpădea de râs.

Angheliki trecea prin faţa lui dansând şi-i arunca glume deocheate, din cele obişnuite prin cafenele. îşi mişca pântecele, apoi pieptul, îşi bătea coapsele cu palmele. Şi el, care nu gustase nicioda-tă cu adevărat acest fel de viaţă, încerca acum să ia poza omului atotştiutor, petrecăreţ şi să se arate la înălţimea rolului de bărbat de lume.

— De ce nu te-ai făcut dansatoare? o întrebă el cu admiraţie.

Fata îşi termină dansul cu o plecăciune, deschizându-şi picioarele în foarfecă şi căzând până la podea.

Se ridică netezindu-şi rochia şi făcu o reverenţă.

— Tatei i-au putrezit oasele la pârnaie, fiindcă a furat, mama se stinge încet de cancer. înţelegi acum de ce, băiete? Am şi un frate

bolnav de oftică. Ce mai vrei? Muzeu patologic. O să-ţi povestesc uită dată toate astea. Prin urmare, eu trebuie să stau în casă.

Gospodină, o să spui. însă ştiu bine că mi-am irosit viaţa. Eram născută pentru a dansa şi a fi cocotă...

Se aşeză pe canapea, îşi întinse ciorapii şi adăugă, cu o simplitate copilărească:

— Spune-mi şi tu, care eşti om cu carte şi le ştii mai bine: fiecare om se naşte pentru un scop şi acela ar trebui atins, nu-i aşa? Altminteri, în zadar trăieşte, se ofileşte. Eu una aşa socot. cu mintea mea de găină. Tu ce zici?

— Şi eu la fel zic...

— Bravo! îmi eşti prieten!

îi întinse mâna. i-o scutură, apoi o sărută pe Sofia pe obraz.

— Micuţa asta. îi spuse, arătând spre fată, este nevinovată ca un porumbel. Adevărat îţi spun. Să nu-ţi faci griji în privinţa mea.

Cunosc bine cloaca şi înot în ea, de aceea mă descurc.

Făcu un semn de rămas bun cu mâna şi se rostogoli pe scări.

— O să revin! le strigă de jos.

Cei doi tineri nu mai râdeau, simţeau un soi de regret că rămăse-seră aşa. împreună şi singuri. Pentru prima dată li se întâmpla să fie atât de stânjeniţi. în zadar căutară să spună ceva. Ceasul arăta 12.

— S-a făcut de amiază, şopti Sofia şi-l privi iar, însă îşi mută privirea imediat. Roşise.

El îşi duse mâna la păr şi încercă să-şi întindă şuviţele rebele, neliniştit. Se temea să nu pară ridicol.

Scara scârjâi.

— Tata! exclamă Sofia şi plecă speriată. El se duse la birou, prefăcându-se că scotoceşte prin hârtii. N-ar | vrut să dea ochii cu Malvis în clipa aceasta.

într-o seară îi trecură prin minte gânduri ciudate.

Plecase imediat după masă de acasă şi se îndrepta spre cafenea. N-avea chef să se întâlnească cu cumnalu-său, nu prea înghiţeau unul pe celălalt. Astă-seară urma să sosească cu nevastă-: şi prefera să-i ocolească.

„Ei, cum merge ştiinţa?", îl întrebase batjocoritor ultima data când se întâlniseră.

Era negustor de grâu în Pireu şi-i dispreţuia pe cei care nt aveau simţ practic. Cumnatul îi spusese lui lannis demult, de când acesta se înscrisese la Universitate: „Hai, vino ucenic Ia mine. Oricum, moştenitori n-o să am. Lasă naibii cărţile! O să crapi de foame!" Iată că acum spusele lui se adevereau. Iar maică-sa îi ţinea hangul, cu toate că şi ea avusese ambiţia ca fiul ei să ajungă om cu carte. Acum însă, de când lannis rămăsese fără slujbă, începuse | să-l tachineze şi ea. Numai soră-sa îl compătimea, nefericita şi vrednica de milă Anthi. însă ea nu avea nici un cuvânt de spus, îşi pierduse pentru totdeauna acest drept în faţa soţului ei. Şi asta numai fiindcă nu putea să-i dăruiască copii.

Stătea aşadar în aceeaşi cafenea, de unul singur, şi-i treceau tot felul de gânduri ciudate prin minte: „Sofia era prietenă de atâta timp. de ani de zile poate cu Angheliki, iar fata asta este brânză bună în burduf de câine... Aşadar, ce să înveţe ea de la o asemenea prietenă? De ce oare nu erau mai grijulii cei din casă? Cum de-i îngăduiau Sofiei să iasă în oraş cu Angheliki? Dar cine să se gândească la astfel de lucruri? Tatăl? Naiv ca un copil. Fratele? Un nesuferit, un îngâmfat. Cine?... Doamne, fata asta va apuca pe drumuri greşite... Dacă nu cumva o fi şi apucat. Mai ştii? Doar ne aflăm la Atena. Cine ştie ce se poate întâmpla? însă este atât de mică... Cât de mică? 16 ani? Atât numai? (Trebuie să aflu exact). Hai să zicem 17. Dar la 17 ani să nu aibă încă prieten?"

îl trecură fiorii. Se îndreptă brusc, nedumerit, şi respiră adânc: „Ei, ce vorbe mai sunt şi astea, lannis? Ce-ai păţit de te macină grija altora? La naiba! Ce-ţi veni astă-seară? Potoleşte-te!

Of! Of! Of!..."

însă în zadar încerca să o dea în glumă. îşi petrecu şi o bună parte a nopţii învârtind în minte astfel de gânduri. A doua zi se duse dis-de-dimineaţă la birou, ieşi în oraş după treburi, se întoarse, dar nu izbuti să rămână singur nici o clipă. Şi nici ea nu apăru.

După-amiază casa rămase cufundată în beznă. Pesemne că lata lipsea. Dar unde să se fi dus? se întrebă pentru prima oară intrigat şi se aşeză la birou, rămânând pe întuneric până seara târziu, pierdut în gânduri.

O întâlni abia la plecare, urcând scara. Purta o pălărioară cu bor îngust şi mergea încet, părea obosită.

— Bună seara, îl salută ea prima.

— Bună seara...

Nu se opri să-i vorbească. Plecă mâniat, neştiind nici el de ce. îşi dădu seama că fata s-a întors şi-l privea nedumerită.

Petrecu totuşi o noapte zbuciumată, chinuitoare. Dimineaţa se trezi plin de căinţă pentru comportarea de ieri. Se duse grăbit la birou, mai devreme decât de obicei. Abia deschiseseră uşa de la stradă şi camerele de jos erau închise. Curtea, pustie. Deodată se opri cu răsuflarea tăiată.

Sus. în capul scării, o femeie tânără stătea aplecată şi uda florile din ghivece. Purta doar un combinezon şi pulpele albe minunate, feminine, se zăreau goale până la şolduri. Se opri tulburat, şovăind, neştiind dacă trebuie să înainteze sau să plece. Inima îi zvâcnea cu putere în piept. în acest timp tânăra femeie se întoarse, îl văzu şi scoase un ţipăt de spaimă.

Scăpă vasul pe jos şi fugi în casă.

Abia atunci o recunoscu...

lannis urcă în birou tremurând, şovăitor. Nu ştia nici el ce-l tulburase mai mult din toate acestea? Neliniştea că o surprinsese aşa sumar îmbrăcată sau încântarea pentru impresia neaşteptată pe care

i-o stârnise trupul ei?

N-avea deloc un trup urât, câtuşi de puţin. Era trupul înmugurit şi totuşi împlinit al unei tinere femei. Aşa i se părea acum. Trup care inspiră, chiar înaintea dorinţei, o teamă ciudată şi un respect tulburător...

Fata se făcu nevăzută o săptămână întreagă. La capătul ei apăru singură în birou, cu ochii în pământ, cu fruntea înroşită ca după un efort serios.

— Bună ziua! rosti fără să-l privească şi se duse să-şi ia cârpa de praf pe care iarăşi o uitase pe canapea.

Tânărul se ridică tulburat, nespus de încurcat. Voia să spună ceva şi nu-şi găsea vorbele, limba parcă îi era legata. în sfârşit, în clipa când ea dădea să iasă:

— Să nu fiţi supărată... nu sunt de vină, rosti pe un ton plângăreţ, ca de copil.

Ea se opri şi-l ascultă. Apoi se întoarse pe jumătate, cu faţa roşie ca focul, şi-l privi în ochi:

— De ce nu mi-aţi cerut mai devreme iertare? îl întrebă.

— Nu v-am văzut... Nu puteam...

— Să nu râdeţi. Nu e glumă.

însă el, văzând-o că se îmblânzeşte, îşi recăpăta pe loc curajul.

— Şi apoi... nu eram eu de vină! rosti înviorat. Nici nu mi-am dat seama că sunteţi dumneavoastră.

— Nu v-aţi dat seama?

— Nu, vă asigur. Vă credeam atât de mică!

Ea îl privi mustrător, încercând să dezlege înţelesul vorbelor lui.

— Adică?

— Adică... nu vă socoteam... femeie... credeam că sunteţi un copil...

— Şi... acum? spuse roşind imediat.

— O... acum! nu-şi putu abţine un strigăt de admiraţie.

— Tăceţi! îi strigă brusc, bătând cu piciorul în podea. Deschise uşa şi dădu să iasă. însă zăbovi puţin în prag, ca şi cum şi-ar fi amintit ceva, şi-i aruncă mâniată:

— ... Am 19 ani!

CAPITOLUL IX

Biroul de avocatură, graţie efortului energic al lui Iannis şi. în parte, şi datorită zelului lui Malvis, izbutise să se pună întrucâtva pe roate. Dar nu se puteau desigur înfăptui minuni. în principal, era vorba de vechile procese care intraseră în sfârşit pe făgaşul cel bun. Altele noi nu apăruseră încă, iar în ce priveşte atragerea clientelei, Marukis era la fel de nepriceput ca şi Malvis.

De altfel, asistentul făcea parte dintre oamenii care cad victime primului lor entuziasm. Elanul nu-l ţinea mult, ca pe toţi timizii. O dezamăgire întâmplătoare, vreo piedică neaşteptată puteau oricând declanşa în sufletul lui sensibil o adevărată criză morală. Vechea himeră a zădărniciei, mirosul de tămâie al otrăvii îi năpădea atunci sufletul.

Iar dezamăgirile în munca aceasta nu lipseau, slavă Domnului. Clienţi rău platnici, judecători parţiali, colegi vicleni şi nedemni de încredere. îţi trebuia o anumită forţă psihică să rezişti la asaltul nedreptăţii, atunci când comiteai imprudenţa să faci din fiecare cauză străină cauza ta şi să lupţi, nu ca un saltimbanc, ci ca un adevărat luptător. Uneori Marukis se oprea paralizat: o veche superstiţie de-a lui îl făcea să întâmpine viitorul pălind. Problema zilei de mâine pe care niciodată nu fusese în stare s-o înfrunte cu sânge rece, îl găsea întotdeauna fie complet indiferent, fie împietrit de groază. Cale de mijloc nu cunoştea. La el, ca şi la alţii, masca slăbiciunii ascundea cu înverşunare chipul strădaniei.

Se mira aşadar când se gândea cum era cu putinţă ca din câştigul acelui birou să trăiască o familie întreagă, să fie întreţinută o casă. Gândurile puneau încet-încet stăpânire pe el. Punea în balanţă elementele pe care le ştia, socotea, măsura şi nu ajungea la o concluzie acceptabilă din punct de vedere logic. Dar problemele ascunse pe care nu Ie ştia, ci doar le ghicea? O fată care mâine-poimâine va avea nevoie de zestre, un fiu egoist, dur. care toacă bani cu nemiluita...

...Era limpede ce urmărea Orestis. Ducea o viaţă ciudată, misterioasă, iar acasă nu-şi făcea decât rareori apariţia. Un ritual : mecanic – masă, somn. Restul zilei, de multe ori şi noaptea, lipsea de-acasă. Venea şi pleca, străin şi inabordabil, închis în sine, i indiferent la tot ce-l înconjura. Uneori zâmbea în gol, ironic. Mergea privind fix înainte, fără să-şi arunce ochii în jur. Orestis avea un prieten, unul singur, coleg cu el la Facultatea de drept. Acesta venea să-l ia câteodată de acasă. Era de aceeaşi vârsta cu el. de statură mijlocie, zdravăn şi bine legat. Avea o faţă de înger, cu pielea difană şi ochii neliniştiţi, vicleni. Fruntea lui, incredibil de albă şi netedă, era înaltă şi se pierdea într-o claie de bucle blonde. Doar gura era îngustă şi palidă, aproape fără buze, de parcă ar fi fost încrustată cu un cuţit pe faţa încă copilăroasă. Se numea Minos Hendritis.

Orestis căuta de multe ori tovărăşia acestui tânăr. între ei se stabilise un fel de legătură ciudată – nu de prietenie, deoarece lipsea simpatia reciprocă. Era vorba mai degrabă de un soi de toleranţă încăpăţânată, tacită şi totuşi de o atracţie irezistibilă. De câte ori se întâlneau începeau să se tachineze. Nici unul n-ar fi acceptat în ruptul capului să arate că el îl căutase pe celălalt. îşi detestau slăbiciunea, la fel amândoi, şi o persiflau. Era poate

singurul lucru care îi lega, această detestare reciprocă. Aşadar, Orestis trebuia, şi de data aceasta, el. care cel dintâi simţea nevoia imperioasă a întâlnirii, să-şi ascundă dorinţa sub mii de pretexte. De multe ori punea la cale planuri întregi, diabolice, ca să facă în aşa fel încât să pară că numai întâmplarea l-a ajutat. Alteori, inventa un pretext care răsturna total adevărul şi-l sugruma, o pricină de ceartă chiar. Ura are de obicei aceeaşi forţă de atracţie ca şi moartea. Cel mai adesea Orestis era cel care ceda. Deşi se încăpăţâna şi se enerva, până la urmă tot ci era cel care se ducea în căutarea celuilalt. în această relaţie dură. el era cel sensibil.

Legaseră prietenie de pe când erau la şcoală. Primul lor contact a fost atunci o ceartă. Nu-şi mai aminteau pricina, însă resentimentele clipei când s-au înfruntat le-au rămas adânc întipărite pentru totdeauna în inimă. Minos îi sfâşiase cu dinţii urechea lui Orestis. acesta îl izbise cu pumnii. Apoi s-au împrietenit. Era poate un acord tacit de armistiţiu, pe termen nelimitat, dar. care. ca toate armistiţiile. nu făcea altceva decât să ateste existenţa primejdiei, împotriva acestei primejdii mocnite – firea lor – luptaseră amândoi. Aşa sunt unele prietenii care, sub aparenţa simpatiei, ascund o duşmănie lăuntrică fără pricină.

Aşadar, era de înţeles nedumerirea lui Orestis când îşi văzu prietenul venind să-l caute. Era seară, spre şapte. Vara era pe sfârşite, zilele începuseră să se micşoreze. în curte lumina slabă împrăştia o ceaţă albăstruie. Hendritis urcă scara încet, cu un aer plin de importanţă şi se opri în uşa biroului privind înăuntru, cu sprâncenele ridicate. Nu aprinseseră încă lumina.

Chir-Meletis era, ca de obicei la ora asta, la cafenea. Se ducea în fiecare asfinţit să-şi citească ziarul acolo şi apoi trecea pe la farmacie. Acolo mai tăifăsuia cu Pontikenas care se fălea cu prieteniile lui printre doctori. Avea un nepot farmacist. Fostul om de afaceri era tare mândru să vină aici şi să se întâlnească cu „savanţi", cum îi numea el. Discuta despre ştirile zilei, emitea tot felul de păreri. într-o limbă presărată cu expresii preţioase.

Iannis era singur în birou când apăru Hendritis. în penumbra încăperii îl văzu mic de stat, cu capul descoperit şi, cu toate că nu-l zărise decât în treacăt, îl recunoscu imediat – avea aceeaşi figură a fiarei care, înainte de a intra în vizuină, adulmecă bănuitoare aerul.

— Spuneţi-mi, i se adresă vârându-şi capul înăuntru, domnul Orestis Malvis este acasă?

Avea un fel aparte de a vorbi, cu pauză între cuvinte. Fraza lui, scurtă şi seacă, ai fi zis că-l măsura mai întâi, ca un ac, pe interlocutor.

Vorbea în şoaptă, cu gura la urechea ei. Fata îşi frecă fruntea şi părul de obrazul lui ca o pisică.

— Of! rosti suspinând. Eu şi tata suntem alt fel de oameni. Cu totul altfel... De aceea ne dispreţuiesc... Suntem orfani... Ai auzit de mama mea?...

îi povestise odinioară. în două vorbe, Arghyris.

— Da, am auzit...

Uşor, ca atingerea unui fluture, buzele ei zăboviră o clipă pe obrazul lui.

— Mi-e frică. îi şopti la ureche. Mi-e teamă că tata se prăbuşeşte. Ştii, e cardiac. într-o bună zi... când ... înjelegi... Eu ce-o să mă fac? Doamne!

Când se cuibări în braţele lui nu era decât un pumn. Pe obrajii lui stăruiau lacrimile fetei.

— Nu-ţi fie teamă, o mângâie el, nu-ţi fie teamă...

— Ce ştii tu?... Nu am nimic... nu avem leţcaie... Tata... dator vândut... eu pustie... Doamne, ce-o să se întâmple cu noi? Cum?...

O căldură plăcută, gingaşă, îi năpădea inima şi fericirea aceasta, asemenea unui vis, îi stăpânea mintea. Privea, pierdut, cu ochii aţintiţi în întuneric, îi mângâia părul şi-i vorbea în şoaptă, fără să priceapă nici el ce spunea.

— Nu-ţi fie teamă... Nu-ţi fie teamă...

Pe stradă, cei doi prieteni înaintau grăbiţi.

— Unde mergem? întrebă la un moment dat Orestis.

— Hai, făcu repede celălalt.

Grăbeau pasul, ca şi cum ar fi fost urmăriţi. Şi asta fiindcă, dacă ar fi mers încet, mintea lor ar fi trebuit poate să se îndrepte spre zonele interzise ale mărturisirii, care-şi strânge buzele înverşunată.

Se îndreptară spre restaurante.

— Vorbeşte-mi despre „menadă", spuse Hendritis.

Amândoi nutreau un cinism sarcastic faţă de toţi şi de toate.

Primul care ar fi reuşit cea mai dură expresie devenea obiectul urii celuilalt.

— Dă-i drumul.

Însă Orestis şovăia. Hendritis îl provoca întotdeauna la mărturisiri, acuzaţii, şi cel mai rău era că el nu putea niciodată să se opună. împotrivirea era un fel de înclinaţie naturală a lui. Celălalt îi cunoştea slăbiciunea şi o exploata din plin.

— S-a întors de la băi. spuse fratele Sofiei.

— O ştiu. Mai departe.

El le ştia pe toate. Orestis se întoarse şi-l privi cu ură. în ceasurile libere Hendritis cutreiera încolo şi-ncoace, făcând pe detectivul. Avea anumiţi oameni, anumite case pe care le urmărea cu înverşunare fanatică. Cel mai adesea erau probleme care nu-l priveau pe el însuşi. însă îl spăpânea un fel de curiozitate bolnăvicioasă, ţinea morţiş să-şi vâre nasul în treburile celorlalţi. Pe furiş.

Orestis oftă cu amărăciune. Şi totuşi spuse:

— Ne-am întâlnit pe stradă, într-o seară.

— Ce stradă?

— Lângă casă...

— Te aştepta, va să zică.

— Nu ştiu. Stătea acolo, în colţ, am văzut-o bine. Şi, ca şi cum mi-ar fi venit în întâmpinare. începu să înainteze. Se îndrepta direct spre mine. Atunci m-am întors.

— Halal să-ţi fie!

Ochii lui Orestis străluciră.

— Acum să vezi! spuse jubilând că-şi va dovedi şi el în mod ilar superioritatea. Dinadins am făcut-o. Ea s-a luat după mine...

Era rândul lui Hendritis să tacă. înainta ascultând şi ţinea batista strâns pe obrazul rănit.

— Aşadar, când era cât pe-aici să ajungem la lumină, m-a strigat. „Dumneavoastră sunteţi...", mi-a spus. Ştii. îmi vorbeşte întotdeauna la plural, nu se poate obişnui cu mine aşa cum face cu ceilalţi. „Eu sunt", i-am răspuns râzând provocator. înţelese ironia mea şi se înfiora. însă îndată îşi îndreptă din nou capul şi mă întrebă în isteria ei: „Unde te duci? Unde pleci de-aici?" Vorbea la singular numai pentru că-şi pierduse stăpânirea de sine.

— Aşadar?

— Aşadar, îi răspund întrebând la rândul meu: „Dumneavoas-tră unde mergeţi, doamnă Pontikena?" Pluralul o loveşte ca o secure în creştet. întotdeauna se întâmplă aşa. Se

apropie şi-mi strange spasmodic braţul. Atunci nu m-ai pierdui timpul. Chemai un taxi şi-o împinsei înăuntru. Nu întrebă unde mergem. Se ghemuise cu un aei sălbatic într-un colţ. înfigându-şi unghiile în tapiseria gri. Când maşina a pornit, mă întorc spre ea şi-i spun: „Vă conduc mai întâi la o scurta plimbare".

Orestis râse tare şi respiră adânc aerul umed ai nopţii. – ... Aşa i-am spus: „Mai întâi". începuse să tremure, dinţii îi clănţăneau, nu scotea o vorbă, nici eu nu-i vorbeam. Am pornit mai departe, din Patisia în jos. spre Podonifti. apoi am ieşit din oraş. în acest timp eu fumam, ea se legăna, ghemuită într-un colţ. în sfârşit acolo, în câmp. arunc ţigara pe fereastră şi cu o mână o prind de bărbie. S-a tras înspăimântată şi m-a împins cu sălbăticie. „Bâdăranulc!" Dar eu ştiam că aşa se va întâmpla şi o provocam...

„De-aceea ţi-era teamă să vii?", o întreb. Ochii îi fulgerau în penumbră. „Eşti un ţânc, spuse cu mânie, un ţânc şi n-am încotro, trebuie să te iert. E timpul să termini odată cu mofturile." Aşa a spus. Dar eu de-abia aşteptam asta. M-am aruncat ca o brută şi i-am muşcat buzele. Apoi am lăsat-o să se chinuie singură în colţul ei şi-ţi venea să-i plângi de milă cum arăta, cu pălăria pusă strâmb, cu rochia mototolită. Pe buze îmi rămăsese gust de ruj. Am scuipat şi i-am ordonat şoferului: „înapoi la Atena".

— Asta a fost tot?...

— Stai să vezi. Ha... Acolo, în partea străzii, unde sunt nişte berării, şi-a revenit şi a strigat: „Opreşte." Apoi a deschis singură i uşa, m-a tras de mână şi-am coborât împreună. Am intrat şi ne-am dus în spate, unde sunt separeurile.

Nările lui Hendritis fremătau. însă, ca să-şi ţină firea, fluiera o melodie de dans.

— Ştii doar cum se aprind femeile?! rosti râzând Orestis şi-şi apropie gura de urechea prietenului. Este o mângâiere de neînvins.

Ştii... Ei, aşadar. Cele isterice de obicei strigă sau leşină. Ea striga.

M-a muşcat, m-a strâns şi mi-a încolăcit gâtul cu braţele, cu dragostea aceea feroce care se revarsă din ură. Aşteaptă. Aici e aici.

Dau să mă ridic, mă trage înapoi, ochii i se închideau şi se deschideau privindu-mă prosteşte. însă eu reuşesc cu chiu cu vai să mă desprind. Mă ridic în picioare. Atunci, ca şi cum ar fi înţeles, sare în sus mânioasă, întinde mâinile înmănuşate, gata să mă sfâşie nu alta, o împing înapoi pe bancheta de scândură şi îmi aranjez hainele. Mă duc, plătesc şi plec singur.

în timp de Orestis povestea, Hendritis îşi muşcase buzele până la sânge. Nu vorbea, îşi mesteca doar frazele între dinţi. Nările îi fremătau. Muşcătura din obraz lăsată de Sofia îl ardea foarte tare. Ajunseră în Piaţa Syntagma. O tăiară pe bulevard şi ieşiră la restaurantele cu firme luminoase.

— Aici, spuse Hendritis intrând în barul lui Orfanidis. Şi-şi ţinea întruna palma la obraz să nu i se vadă rana.

Luară loc în dreapta, în spatele uşii cu geam care dă spre strada Bucureşti.

Adia un vânticel uşor, cald şi viclean, care se învârtejea prin colţuri. La măsuţele de afară se iscă o mică zarvă. Perechile, zgribulite, se ridicau în grabă şi intrau înăuntru râzând, în timp ce doamnele scoteau ţipete uşoare. „O să plouă", spuse unul şi se aşează alături, invitându-şi grupul. în două minute spaţiul îngust se umplu de lume, scaune care scârţâiau pe dale, pahare care se loveau de farfurii.

Hendritis căuta cu privirea în jur.

— Pe cine cauţi?

Arătă cu bărbia spre colţul de vizavi şi spuse:

— Fac pariu cu tine dacă poţi cuceri femeia de acolo.

Era un grup mare, vreo şase bărbaţi şi trei femei. Doi domni purtau monoclu, doamnele îşi şerpuiau, râzând, trupurile subţiri în rochiile din ţesături vaporoase.

— Care?

— Cea cu ochi albaştri şi părul moale, negru. De vizavi.

Era o femeie până în 35 de ani, atât arăta. Pălăria cu bor ascuţit îi cădea până la sprânceană , apoi borul urca în arc, provoca-tor, îşi ţinea capul drept, la fel şi umerii şi pieptul, care doar ei trădau o anumită maturitate a vârstei.

Hendritis se aplecă în faţă şi-şi sprijini bărbia în palmă. în ochii lui, care clipeau întruna cu viclenie, strălucea acum o voluptate jucăuşă.

— Vin regulat aici, de trei săptămâni încoace, spuse el.

Trebuie să fie din străinătate, greci totuşi. I-am urmărit şi i-am auzit tot vorbind de Franţa. Priveşte-o, deci. Cred c-o să-fi placă Poate şi tu ei. Cu succesul tău la femei...

Apoi începu sa fredoneze încet o melodie veche. Era. într-adevăr o femeie frumoasă. Trupul ei, bine legat, ci| linii armonioase de fruct copt, îşi păstra totuşi zvelteţea. Orestis oi privi şi o nelinişte ciudată îi năpădi inima. îl cuprinse o tristeţe| insuportabilă.

— O ocazie rară. rosti încet.

Pe dalele trotuarului, afară, se revărsa în şuvoi ploaia dej toamnă. în bar, de la răsuflarea oamenilor şi de Ia fumul de ţigară, toate păreau învăluite într-o atmosferă bolnăvicioasă, de vis. Uni parfum vag de iasomie stăruia în aer.

— îţi plac cântecele vechi? îl întrebă rar Hendritis.

— Da... îmi plac, răspunse distrat Orestis. privind fix femeia] străină. Ochii ei. în vreo două rânduri, se opriră asupra lui şi acum zâmbeau nedefinit. în priviri îi stăruia o surprindere nu lipsită dej cochetărie, văzând că un tânăr o priveşte admirativ.

Hendritis continua să fredoneze ncet.

— încetează odată! făcu enervat ca din senin Orestis.

— Cântecul ăsta îi place lui taică-tu. nu-i aşa? îi spuse prietenul râzând. Ţi-a povestit vreodată Mantulas? Mie îmi place compania lui. Ţie nu? Păcat, că ţi-e unchi... Ştie multe...

Şi fredona din nou încet:

„Mi-a poruncit privighetoarea Să-i împletesc un cuib..."

— Este cântecul din prima lor noapte, când ai tăi s-au luat...

— încetează, se răsti sălbatic Orestis.

— A trecut într-adevăr mult timp de când n-ai văzut-o?... Se întoarse şi-l privi.

— Pe cine? întrebă Orestis cu glas stins.

— Pe maică-ta.

Deodată ochii tânărului se măriră brusc. Pupilele se dilatau de-ai fi zis că umplu tot golul şi o paloare de moarte i se revărsă pe chip. Dădu din nou să se întoarcă spre necunoscută, însă o mână de fier îl ţintui pe loc. Buzele i se strângeau tremurând, fără să scoată un sunet.

Şi Hendritis se întoarse spre femeia care râdea la masa de vizavi, o privi închizându-şi pe jumătate ochii mici, îl privi apoi pe Orestis şi rosti plin de admiraţie, cu vocea-i voluptoasă:

— Cum îţi mai seamănă! Cum îţi mai seamănă!

CAPITOLUL X

Veni toamna, cu nori mari, pufoşi, ce pluteau acum deasupra curţii, pe bucata de cer albastru care dimineaţa strălucea ca smalţul. Treceau legănându-se încet în nişte fuioare albe şi cenuşii.

Şi iar veneau zilele cu burniţă măruntă, străvezie. Lumea din jur se îngusta în acel mic spaţiu format din trei pereţi şi o terasă, străjuit de visul aerian al apei.

Aşezat în faţa măsuţei din birou, privind prin uşa deschisă, Marukis îşi lăsa privirile să se cufunde în ceaţa cenuşie a ploii. Căderea stăruitoare, fără scop, a burniţei avea ceva din existenţa lui insipidă. Existenţa lui pe care şi-o irosise purtându-se complet anapoda. După strălucirea de o clipă a căldurii, se aşternea din nou apatia nonşalantă a visării. Privea fără să se gândească la nimic, inspirând aroma pământului reavăn.

De ce se afla aici, ce avea de gând, ce aştepta? în ceasurile libere, se îndoia adesea de tot ce se înălţa astfel în faţa lui ca o | siluetă fantasmagorică în umbra căreia trăia. Din nou i se părea totul zadarnic, fără sens, o ceaţă iluzorie şi înşelătoare, ca aburul ploii. Dacă întinzi mâna să ţi-o umpli, căuşul palmei rămâne gol;; dacă te avânţi în râu, vei înainta, dar vei ajunge pe celălalt mal ud leoarcă şi vrednic de milă. Nimic nu merita, la urma urmei, nici măcar efortul de a îndrăzni. Bătaia necontenită a ploii, simbol sumbru şi golit de sens. Toate fără rost, fără temei...

Înainte de a se deschide uşa din mijloc, recunoscu pasul uşor al Sofiei. Călcând pe vârfuri, venea să se aşeze pe canapea şi să tricoteze. îşi înclină capul, cu pletele blond-cenuşii, deasupra lucrului şi nici nu ţi-ai fi dat seama că se află în cameră şi respiră, dacă nu le uitai şi-i vedeai umerii mici urcând încet şi coborând.

— Plouă...

— Plouă...

Fata oftă încet şi parfumul tainic al trupului ei se revărsă pentru o clipă în încăperea învăluită acum în penumbră. îşi lăsă lucrul pe genunchi şi, ridicând faţa, zâmbi copilăreşte, fără motiv.

Afară burniţa încet. O lumină albăstruie alunecă în aer şi stărui o clipă. Se ivi un petec de cer albastru care se însenină, plin de prospeţime.

— Se înseninează...

— Se înseninează...

Aerul umed şi rece împrăştia parfum de violete. Afară, se auzi o muzicuţă cântând şi melodia ei răsuna simplu şi ciudat. Era pesemne vreun flaşnetist ambulant.

Fata râse din nou, încet, când auzi cântecul.

— Ştii cântecul?

— Nu...

— Eu îl ştiu.

îl fredona încet, cu un glăscior slab şi nesigur, care se pierdea tot mai mult în umbră.

— Ar fi cazul să aprindem lumina...

Meletis Malvis se afla de câteva ceasuri la cafenea. Clienţii, care apăreau ca melcii după ploaie, îşi îndreptau spatele încovoiat din cauza burniţei, respirau cu uşurare aerul cald dinăuntru şi întrebau imediat fără ocoliş:

— Sunteţi logodiţi?

Prima dată când Sofia auzi acest lucru îşi duse mânuţele la faţă şi izbucni în râs. Râse şi Iannis.

A doua oară însă când se repetă întrebarea. Sofia se înroşi.

— O, nu, răspunse repede, dar întristată, clientului şi-l privi pe furiş pe Iannis, care nu ştia cum să iasă din încurcătură.

El observase însă roşeaţa bruscă a fetei. Seara, când s< întorcea acasă, se gândea pe drum: „Doamne, cum m-am încurcat ei în halul ăsta? Cum?"

Deodată, cuvântul acesta. „încurcat", parcă l-ar fi străful-gerat. Există anumite cuvinte care şi-au cucerit, ai zice. o persona-litate de sine stătătoare şi, în loc să lămurească un sens, dezvăluie o cauză. „încurcat"! Cuvântul ăsta era îngrozitor, atâtea istorii cunos-cute din auzite... „Ia stai, ia stai... Sunt oare într-adevăr încurcat?"

Rosti fraza cu glas tare şi deodată îi apăru în minte chipul mamei lui. îi văzu faţa slabă, cu privirea iscoditoare, buzele strânsei într-un gest sarcastic: „încurcat, ai? Asta îţi mai lipsea. încurcat... Bietul de tine..."

însă chestiunea, după prima impresie, nu părea chiar atât de îngrozitoare. De ce să fie, adică, încurcat? De unde i se năzărise aşa ceva? Parcă i-a mărturisit el că o iubeşte? Sau i-a spus ea? Niciodată! Nici pomeneală. Era vorba de o simplă prietenie născută între ei. un fel de legătură gingaşă, să-i zicem, după incidentul din seara aceea cu Hendritis. Asta era tot. N-avea nici o obligaţie.

„Şi, totuşi, îşi spunea minunându-se în sinea lui, uite ce ţi-e femeia. Cum izbuteşte, din nimic, să te îmbrobodească, să te învăluie în atmosfera ci călduţă, să te amorţească şi să te prindă în mrejele ei. Din nimic! Cum reuşeşte să trezească în tine instincte şi porniri până mai ieri nebânuite! Să-ţi stârnească dorul unui cămin, al unei familii, al unui cuib plin de gingăşie şi căldură? Arma ei invincibilă de la natură, forţa fatală..."

Şi era cât pe-aci să se rostogolească într-un torent de reflecţii filosofice, gânduri despre dependenţa strânsă a omului de natură, despre ţelurile oarbe ale vieţii, despre zădărnicia oricărei raţiuni. însă digresiunea aceasta meditativă a Iui fu brusc întreruptă de apariţia Anghelicăi. Traversa strada cu pasul ei mare şi energic, făcându-i semn cu mâna, deoarece ea îl zărise prima. Iannis îşi scoase pălăria şi dădu să-i vorbească politicos, însă ea îl întrerupse îndată expansivă.

— Vii de la birou? Ce face Sofia? Craiule... Hai, hai, pe mine nu mă duci cu una cu două. Eu nu mai trec să vă văd din pricina nesuferitului de Orestis pe care nu-l simpatizez, lucru pe care i l-am şi trântit de altfel verde-n faţă.

— învaţă, o să-şi dea examenul de diplomă în decembrie.

— Ce spui, dragă? O să capete şi mai mult tupeu când o să ajungă avocat!

Dintr-o dată, neştiind nici el cum, îi veni ideea s-o întrebe de Hendritis.

— îl ştii pe individ?

Chipul fetei se întunecă brusc şi. pentru o clipă, i se păru că ochii ei îl priveau ciudat, cu o umbră de bănuială.

— Da... îl ştiu, făcu întorcând faţa în altă parte. Da' de ce mă întrebi?

— Aşa, să-mi spui ce fel de om este.

Se întoarse spre el. îl privi drept în ochi şi deodată îi luă mâna într-a ei.

— Să te fereşti de el. auzi?... Nu face de tine. Salut.

Nu apucă s-o mai întrebe altceva. Fata se îndepărta deja cu paşi mari. Răspunsul ei însă nu-l mulţumi. Dimpotrivă chiar, îl Intrigase. Petrecu o noapte zbuciumată şi a doua zi dimineaţa îl stăpâni o enervare fără pricină. Aştepta nerăbdător după-amiaza, când urma s-o vadă pe Sofia. îşi privi ceasul, ieşi în oraş cu treburi, se întoarse, dar i se părea că timpul stătea pe Ioc. La prânz hotărî să fie rezonabil. „Bravo! Minunat! încep să fiu gelos acum. Poftim În ce hal am ajuns." Dar gândul ăsta n-avu darul să-i uşureze sufletul, i se păru chiar ridicol. Ştia deja demult că devenise gelos...

După-masa veni un client şi-l luă imediat pe chir-Meletis în oraş. Pe la patru îşi făcu apariţia şi Mantulas. Era în trecere prin cartier şi s-a gândit să urce la Malvis să bea ceva şi să-şi ia şi cafeaua.

— Cumnatu-meu nu-i acasă?

— S-a dus în Patisia, cu treburi urgente.

Marukis îl privi plin de neliniște, rugându-se în sinea lui să-l vadă cât mai repede plecat. însă acesta se cufundă în canapea, îşi dădu pălăria pe spate şi-şi aprinse o ţigară.

— Spune-i nepoatei mele să-mi facă o cafea. O vreau dulce-dulce, ştie ea cum îmi place mie.

Şi-şi întinse picioarele pe un scaun.

— Cine e. dragă? întrebă dinăuntru Sofia auzind zgomot.

— Unchiul dumneavoastră, domnişoară. Şi vă roagă să-i faceţi o cafea dulce-dulce...

Se întoarse şi se aşează iar, abătut, la birou. Mantulas scoas^ din buzunarul de la spate al pantalonului un carnet gros cu scoarţei murdare şi începu să-l răsfoiască încet. îşi întinse şi mai mulj picioarele, apoi le ridică pe spătarul canapelei.

— Am aici o scriere, o carte de fapt, care va face senzaţie.

Apoi începu să-şi desfăşoare ideile, să-şi expună opiniile despre organizarea socială, criza economică, dreptul la toleranţă! religioasă şi prostituţie.

— Dacă aş fi avut trecere la şeful statului, i-aş fi trimis acest mesaj prin presă. Dar nu-mi dă mâna. Vezi, în societatea asta de vipere, au trecere numai impostorii în ştiinţă, feciori de bani gata pe care părinţii lor îi trimit să le toace averea în străinătate. Şi alţii

uite, foarte onoraţi la Universitate, cei care citesc 5-6 broşuri, culeg de ici, de colo vreo zece citate străine, le traduc, le presară pe unde trec şi se dau drept înţelepţi. Cai verzi pe pereţi... Ha! Ha! Filosofia însă va spune să nu citeşti nimic, puişor, să nu dai doi bani pe toţi

cei al căror nume se termină în „haucr" şi „bauer", să nu ştii nici o limbă străină, ci să-ţi pui capul la contribuţie şi să scrii. Aici să te văd. Numai cu minţişoara ta. Dacă e capabilă, adică, să scoată ceva din ea. Amin cu ce credeai până acum... Filosofia cere...

Şi spuse o vorbă deocheată.

Stătu aşa vreun ceas. bău şi cafeaua pe care i-o aduse Sofia, i dar nu i se adresă fetei, furios că-i întrerupsese firul ideilor. în cele I din urmă, când se ridică să plece, apăru şi chir-Meletis.

— Un' te duci? Ai şi plecat?

— Ce să fac? Acum, că te-ai trezit...

— Nu m-am trezit acum, frate. Am fost plecat cu treburi urgente. Asistentul îl privea neliniştit. Ce-or să facă? Or să plece amândoi? Or să rămână?

— Hai să te cinstesc cu o cafea, spuse chir-Meletis, luându-l de braţ pe cumnatu-său.

— Faci cinste?

— Fac! Şi plecară în sfârşit. Marukis răsuflă uşurat. Se înnoptase dc-acum. Se ridică şi se duse drept la uşa Sofiei.

— Domnişoara Sofia... Pot să vă vorbesc?

Când i se adresa primul, îi era greu să folosească singularul.

Seara aceea, când o ţinuse în braţe, i se părea atât de îndepărtată, încât credea că nici n-a existat. Ca un vis.

— Au plecat? Făcu Sofia băgând capul pe uşă.

— Au plecat, slavă Domnului!

— O clipă, să-mi iau lucrul, îl luă şi veni să se aşeze ca de obicei pe canapea. El se tea cu paşi mari prin încăpere.

— Am văzut-o pe Angheliki, îi spuse.

— Ei! Ce face?

— Şi am întrebat-o de.... de el....

— De care el?...

— De Hendritis.

— A! Lucrul îi căzu pe genunchi. îl privea muşcându-şi buzele nemulţumită.

— Dar de ce-ai întrebat-o, mă rog?

— Aşa, din simplă curiozitate.

— Rău ai făcut... Se opri tulburat.

— De ce-am făcut rău?

— De ce... fiindcă tu nu ştii...

— Dar tocmai asta voiam să aflu.

— Ce-ţi trece prin cap... ia zi?

— Nimic. Pur şi simplu vreu să aflu... Se aşează la birou şi-şi cuprinse fruntea în mâini. Cele câteva

şuviţe de păr rebele îl enervară. Le prinse şi le trase spre spate, înfuriat. îşi spunea întruna: „Ruşine să-ţi fie! Ruşine! Să suferi pentru o fetişcană!"

Sofia se ridică fără zgomot. O auzi venind lângă el şi se înfiora. Dacă se deschidea uşa, dacă intra cineva? însă căldura pe care o împrăştie trupul ei e atât de plăcută. Fata tocmai se apropiase de el.

— De ce te mânii? Uite, aş vrea să-ţi spun că Angheliki s-ă supărat că ai întrebat-o de el, fiindcă înainte a fost iubitul ei.

— A, aşa va să zică!

— Aşa!

Îl privea nedumerită.

— Şi tu ai cunoscut-o prin el?

— Da, răspunse fata în şoaptă.

îşi prinse din nou părul, cu gesturi nervoase, trăgându-l spre] spate. „E un tip bine, îşi zise în gând... place fetelor. Le vrăjeşte!" '

— Da, reluă Sofia. Angheliki a venit singură într-o după-amiază aici. N-o cunoaşteam pe-atunci. A venit şi a întrebai din uşă: „Sunteţi domnişoara Sofia Malvi?" „Da", îi răspund. A intrat,

s-a aşezai pe canapea lângă mine şi mi-a luat mâna într-a ei. „Vin să vă avertizez", îmi zice, „să vă păziţi de un individ care vă intră în casă." Eu o priveam nedumerită... De

Hendritis e vorba", mă lămuri ea. La început treaba mi se păru suspectă, n-o prea credeam. Apoi însă... am înţeles.

— Când apoi?

— Apoi, când ...

— Când?

— Când m-a necăjit şi pe mine...

— A!... Şi cât timp a trecut de... atunci?

— Doi ani.

— Doi ani? Tânărul păli. însă ea se aplecă şi mai mult spre el.

— De ce faci mutra asta? îi şopti la ureche. Nu s-a întâmplat niciodată nimic serios, îţi jur.

— Niciodată? râse nervos, bătând darabana cu degetele în masă. Niciodată!

— Niciodată! Nu l-am lăsat nici măcar să mă sărute.

Ce ridicolă. Doamne, mai era scena asta! Se cutremură, înverşunat, plin de indignare.

— Hai... De ce te-oi fi întrebat toate astea... Cu ce drept?

Prostii.

Fata îşi întinse mâinile şi-l prinse de umeri. îl aşează iar, uşor, în fotoliu şi-l îmbrăţişa pe după gât. Braţul ei era mic, dar emana atâtia căldură, atâta viaţă... Mirosea ca pâinea proaspăt scoasă din cuptor. îşi lipi obrazul de al lui.

— Ai dreptul, îi spuse. Ai tot dreptul...

Răsuflarea tânărului deveni greoaie, ochii i se înceţoşară, de parcă inima i s-ar fi oprit de emoţie şi dorinţă. Nu mai putea Indura chinul. Ridică mâinile şi o prinse în braţe. O sărută pe gură.

în acest timp, cu instinctul primejdiei, simţiră o umbră oprindu-se în dreptul uşii. Săriră amândoi ca arşi şi se întoarseră.

... îl recunoscură îndată. Era Orestis. Se sprijinise de tocul uşii şi-i privea râzând tăcut. Râsul lui arăta ironie şi dispreţ. Se întoarse apoi şi dispăru ca o umbră.

CAPITOLUL XI

Asistentul avea o mare slăbiciune: sentimentul onoarci. După acest ultim incident, se hotărî să-şi schimbe comportarea. Dorea să aibă gânduri practice, reci, lucru care se întâmplă când te ştii incapabil în faja raţiunii. Era convins că se pricepe la femei, aşa cum cred de altfel toţi bărbaţii. „Ce-o fi vrând de la mine", se gândea el, „ce-o urmări? Chiverniseala, căsătoria. Cum, mă iubeşte? Nu-mi închipui... Cel mult poate fi vorba de J simpatie copilărească, să zicem..." Şi totuşi, în adâncul sufletului, spera că Sofia îl iubeşte, dar nu i se părea corect să accepte această onoare. Apoi, avea o părere atât de umilă despre sine...

De la o vreme nu i se mai părea, ca la început, mult mai tânără decât el, copilăroasă şi neprimejdioasă. Fata izbutise să se impună doar prin gingăşia ei. Totul devenise serios şi lannis lua faţă de ea toate măsurile pe care teann de primejdie îl sfătuia să le ia. Lupta înverşunat cu raţiunea, cu voinţa şi bărbăţia lui. Dar se simţea încă slab, vrednic de condamnat. în plus, era vorba de fiica patronului său, iar purtarea lui ar fi putut fi socotită ca abuz de încredere.

Ca şi cum i-ar fi ghicit neliniştea, fata veni să-i spulbere teama nejustificată ce-l chinuia.

— Să nu fii îngrijorat în privinţa lui Orestis, îl linişti ea. N-o să-i spună nimic tatei, sunt sigură. El e indiferent la toate astea, şi dacă a făcut ce-a făcut ieri, a fost numai şi numai ca

să ne jignească. Să mă jignească, se corectă privindu-l neliniştită, să nu cumva să se supere. El are ideile lui.

între timp, seratele de joia reîncepuseră odată cu venirea iernii. La prima dintre ele, familia Pontikenas lipsi, la fel şi una din cele două bătrâne din vecini, care era bolnavă de gripă. însă Arghyris Mantulas umplu tot programul serii el singur. Adusese şi de băut pentru a serba deschiderea oficială a sezonului, lucru ce stârni o puternică impresie, fiind vestit pentru zgârcenia lui. Dar, înainte de a pleca, îl luase deoparte pe Malvis şi-i ceruse, fără ocolişuri, să plătească băutura. ‚Am găsit-o la mine în cartier, spuse, şi m-am gândit că ţi-aş face un serviciu dacă ţi-aş aduce o sticlă." Domnul Meletis plăti fără să crâcnească. Nici Sofiei nu-i spuse, de teamă

să nu-l certe.

A doua zi dimineaţa domnul Pontikenaas veni să-şi ceară scuze pentru absenţa de la serată. Doamna era indispusă şi se temea să iasă afară din cauza frigului. Joia următoare însă nu vor lipsi, îşi dădu cuvântul. Stătu de vorbă vreun sfert de ceas şi apoi se ridică să plece, cerându-i cu un aer misterios lui Meletis să-1

însoţească.

— Poţi veni până jos cu mine? îi spuse arătând din priviri că se ferea de asistent. Trebuie să-ţi vorbesc de-o treabă...

Chir-Meletis se ridică încurcat. întotdeauna se pierdea cu firea când i se vorbea aşa misterios şi se întreba dacă nu cumva percepţia lui îl trădează şi nu e în stare să priceapă pe dată ceva ce pare totuşi foarte clar.

Seara, când Sofia veni ca de obicei să stea în birou şi să lucreze, lannis află motivul vizitei lui Pontikenas.

— Acest domn Tasos are ambiţii! rosti fata la un moment dat, lăsând lucrul pe genunchi şi începând să râdă. Ştii ce i-a spus tatii?

— Ce?

— Că mi-a găsit mire!

îl privi în ochi, abia ţinându-şi râsul. Şi el dădu să râdă, dar degetele îi îngheţară pe toc, iar din gâtlej nu ieşea nici un sunet.

— Ba! Nu te necăji, continuă Sofia, aplecându-şi capul şi reluându-şi lucrul. Toate astea nu sunt decât vorbe. Nu mi-a trecut vremea, ca să mă grăbesc. Şi-apoi... domnul Tasos nu ştie...

Îşi aplecă şi mai mult capul şi oftă:

— ... Nu ştie că nu am o leţcaie. El crede că tata a pus ceva deoparte pentru mine. Dar cum s-o facă, bietul de el, cum? Munceşte zi şi noapte şi abia o scoatem la capăt. Cine nu ştie...

0 privi fericit, bucuros acum de această nenorocire de care se încredinţa încă o dată.

— Hai, nu te necăji! rosti Sofia izbucnind iar în râs. Dacă mă mărit, dacă nu mă mărit, îmi e totuna. Uf! Ce aiureli spun! Mai am timp până să ajung fată bătrână.

— De ce vorbeşti aşa? o dojeni el, bine dispus. Nu trebuie să disperi.

— Să disper! Dar nici nu-mi pasă. Te asigur...

Lăsă din nou lucrul pe genunchi şi rămase o vreme pe gânduri, privind ţintă în podea.

— ..Ia gândeşte-te totuşi. Dacă mă mărit, o să iau unul de 40 de ani, poate şi mai bătrân, care o să mă vrea doar pentru tinereţea mea... Ce tânăr îşi dă azi libertatea, fără să capete zestre

în schimb? Numai un bătrân o va face. Şi va trebui să trăiesc alături de el anii mei cei mai frumoşi şi să cunosc viaţa în braţele lui...

Ascultând-o. simţea şi el încet-încet cum i se strânge inima de milă. „Nu, n-ar trebui să-şi facă asemenea gânduri, dădu el s-o mângâie. Cine ştie cum se întorc uneori lucrurile?..." însă îşi înghiţi vorba pe dată şi rămase mut, nemişcat, privind-o. Se temea ca nu cumva fata să vadă în vorbele lui o promisiune ascunsă. Risca să-şi îngreuieze singur situaţia, şi aşa atât de fragilă...

însă din ziua aceea alte gânduri începură să-i împovăreze sufletul.

„Şi dacă se mărită. îşi spunea, dacă ia pe vreunul care o iubeşte pentru frumuseţea ei şi nu-i pasă de bani? Câte fete nu se căsătoresc azi chiar şi fără zestre..." Acest fapt, neplăcut, i se păru îndată foarte probabil şi inima îi tresaltă de o teamă ascunsă. „Atunci o să-mi spun, se gândea , că o dată în viaţă am întâlnit şi eu iubirea adevărată şi atunci i-am dat cu piciorul şi-am ocolit-o. Parcă ţi se întâmplă să fii iubit şi să iubeşti în fiecare zi? Iar acum, că am trecut de 30 de ani, nu mai sunt un puşti. Doamne! Cred că o să mă căiesc amarnic de ce-am făcut, eu, care mă căiesc de toate. O să îmbătrânesc singur, pustiu şi nu se va găsi nimeni să-mi încălzească inima la bătrâneţe, în anii reci ai vieţii mele."

... Se va mărita cu un altul! Un alt bărbat va îmbrăţişa această floare gingaşă, altul se va bucura de prospeţimea ei feciorel-nică, va gusta alături de ea fericirea căminului, în serile reci ale iernii. îşi ridică ochii de la birou şi privi cum stătea aplecată asupra lucrului, respirând uşor şi povestind cu un farmec deosebit o mie de fleacuri despre ea şi ceilalţi. Şi-o imagina măritată, departe. în cine ştie ce colţ de provincie, învârtindu-se într-o cămăruţă. îngrijind de o gospodărie pe care şi-o va înjgheba cu un alt bărbat, căruia îi va pregăti cu grijă tihna întoarcerii acasă seara. în vreun ceas de asfinţit, când, dincolo de fereastra cu perdeluţe albe de dantelă, va cădea, tăcută şi inertă, prima ploaie de toamnă...

De altfel, cu nestatornicia copilărească ce-i caracteriza părerile, îi spunea uneori:

— Ce vrei să fac? într-o zi, când tata s-o prăpădi, când Orestis o să plece de-acasă – fiindcă sunt sigură c-o să plece – ce-o să ajung, dacă nu mă mărit? Să rămân fată bătrână? Să trăiesc

aşa pustie, de una singură? Ce-o zăzică lumea?

îl impresiona logica rece cu care fata întâmpina problemele vieţii. „Când tata s-o prăpădi..." în ciuda vorbelor ei, îl iubea profund, cu o dragoste plină de gingăşie şi uneori, când bătrânul nu se scula din pat, din pricina unei răceli, vreo două zile. nu se clintea de lângă el. Se gândea însă la moartea părintelui ei cu o siguranţă netulburată. Tânărul se mira şi admira acest lucru, el care, în ciuda vârstei lui mature, nu îndrăznea nici în gând să accepte că maică-sa va muri. îl trecea un fior rece de teamă numai când se gândea la acest lucru.

Sofia îi ghicise dependenţa de maică-sa cu instinctul femeii care presimte existenţa unei rivale.

— Pesemne că-ţi iubeşti tare mult mama, din moment ce-i faci toate hatârurile...

— O, nu, protestă el. prefăcându-se indiferent. De unde ai mai scos-o şi pe-asta?

— Văd că ţi-e teamă să nu întârzii seara la masă, ai grijă să nu cumva să-ţi pătezi hainele şi să te certe. La urma urmei, ştiu şi eu dacă am dreptate? Aşa mi-a trecut prin cap.

— Eşti nedreaptă, făcu râzând nervos.

— Eu n-o iubesc pe mama... de fapt nici n-o cunosc! Dar cum s-o iubesc pe ea, care ne-a părăsit de mici. ea, care l-a părăsit şi pe tata de dragul unei vieţi mondene. O urăsc!...

— Cunoşti tu oare povestea ei întreagă, Sofia, ca s-o condamni?

— Le ştiu pe toate! rosti mâniată. Mi-a povestit mătuşa care ne-a crescut, pe mine şi pe frate-meu. Maică-mea era o femeie de nimic. Şi-am condamnat-o. Pentru totdeauna.

— N-ai văzut-o, într-adevăr, niciodată?

— Niciodată! Nici nu vreau!

Era prima dată când pomenea de maică-sa. Poate şi ultima.

Orestis, într-adevăr, nu scosese o vorbă, ca şi cum ar fi uitat incidentul neplăcut din seara aceea. De altfel, acum era cufundat în studiu. Se părea că-şi făurise un plan şi voia să-l pună în faptă cu orice preţ.

îşi luă diploma la sfârşitul lui ianuarie. N-a vorbit de examene cu nimeni de-ai casei, după cum îi era obiceiul. Şi nimeni n-ar fi aflat, dacă într-o dimineaţă n-ar fi apărut Hendritis să-i anunţe că va pleca pentru două zile împreună cu Orestis.

— Unde vă duceţi? întrebă domnul Malvis pălind.

— La ţară, să ne recreem. Fiul dumneavoastră, ştiţi, a terminat ieri examenele şi şi-a luat diploma. Asta voiam să vă spun. Bună ziua!

îşi duse mâna la pălărie în semn de salut şi plecă. Malvis din palid devenise roşu, apoi păli din nou.

— Auzi? îi spuse lui Marukis fără să-l privească, cu privirea pierdută. A reuşit la examene...

Se ridică îndată şi începu să se învârtă cu paşi mari prin încăpere, incapabil să-şi stăpânească bucuria. Era un amestec de mândrie şi teamă totodată. Asistentul îl urmărea cu privirea, tăcut. De ce simţea această nelinişte, nici chiar Meletis Malvis n-ar fi putut să spună. însă de ani de zile se gândea că într-o bună zi fiul lui îşi va termina studiile, va deveni om în toată firea, independent şi va înceta poate să mai aibă nevoie de el. Clipa aceasta, iată, sosise acum. Şi atât de pe neaşteptate...

— Mă ierţi, o să ies puţin în oraş.

îşi luă fracul, pe care începuse să-l poarte din nou, o dată cu sosirea iernii, şi coborî treptele. începu să cutreiere străzile, pradă unei mări bântuite de furtuna sentimentelor şi gândurilor învălmăşite.

La ce se gândea exact era cu neputinţă de desluşit. Gândurile lui n-aveau o înlănţuire logică. Sentimentele se amestecau cu amintirile, neliniştile cu îngrijorarea. Şi-l amintea pe Orestis mic, foarte mic, când a rămas prima dată pe mâinile lui, fără mamă, apoi, îl vedea maturizat, copt de timpuriu, cu acea frumuseţe care-i amintea de Olga. Pielea lui catifelată şi albă. fruntea lată pe care cădeau şuviţe negre. moi. îşi amintea vorbele lui amare, faptele lui tăcute şi gândite anume ca să-i otrăvească dorul de părinte. Răceala aceea întunecată şi inexplicabilă faţă de taică-su. în adâncul sufletului Malvis se gândea necontenit cum să neutralizeze, cum să împrăştie duritatea băiatului cu duioşie, cum să-i înmoaie inima cu răbdare şi perseverenţă. Faţă de fiu folosea încă o dată metoda folosită pentru a o îmblânzi pe mamă: se purta cu binişorul. Şi eşua din nou. dar fără disperare. Nu părăsea lupta, dimpotrivă, i se dedica cu şi mai multă îndârjire. Şi asta. bineînţeles, din neputinţă: îi lipsea curajul de a accepta definitiv zădărnicia oricărei încercări...

Şi azi tot acolo ajunsese, după atâtea gânduri contradictorii. Faţa lui, chinuită de ceasuri întregi de zbucium, se lumină de speranţă, ochii îi luciră de o bucurie tainică. Ca şi cum ar fi descoperit ce trebuie să facă. Va serba succesul invitând lume acasă după-amiază. Va servi ceva dulce, o prăjitură cumpărată de la o cofetărie bună. Dar întâi de toate, tatăl va pregăti

câteva vorbe frumoase, o alocuţiune să-i zicem, ca să-şi întâmpine fiul. Păcat că va lipsi două zile, păcat, dar ce să-i faci? Fie şi după două zile... Şi iată încă o idee strălucită: se va duce chiar acum să-i cumpere un dar pentru biroul care mâine va purta numele lui, o călimară de bronz, să zicem.

Se duse într-un suflet la o papctărie şi alese o călimară. Era scumpă, exagerat de scumpă pentru mijloacele lui modeste. O cumpără fără să stea pe gânduri, fericit de acest sacrificiu care dădea măsura imensei bucurii ce-l stăpânea. Puse pachetul sub braţ şi alergă spre casă zâmbind tot drumul, cu un aer misterios şi enigmatic. Se gândi s-o ascundă într-un sertar al biroului, să i-o înmâneze personal fiului său la întoarcere, dar se rzgândi, găsind mai potrivit să i-o lase pe masă, în camera lui. Şi tot învelită în foiţă, cu un bileţel deasupra pe care scrisese singur, chinuindu-se să facă litere frumoase şi rotunde: „Domnului Orestis Malvis. avocat'*. Cât timp făcu aceste pregătiri, ochii îi lăcrimau. Interzise cu asprime să se atingă cineva de masă timp de două zile, chiar dacă s-ar fi albit din pricina prafului. Apoi ieşi din nou în oraş şi comandă la o mică tipog'rafie din cartier cărţi de vizită cu numele fiului său şi alături două iniţiale -D.D. -"Diplomat în drept". Era mai frumos aşa, mai oficial. După-amiaza o chemă pe Sofia şi-o puse să trimită servitoarea să invite cunoscuţii miercuri seara. în loc de joi. Să le spună că e vorba de o invitaţie extraordinară, pentru a serba succesul lui Orestis la examene.

Era deja la amiază. Intră în birou, frecându-şi mâinile de bucurie şi-i strigă lui Marukis:

— Miercuri eşti invitatul meu. Negreşit! Dacă nu vii, o să-mi

pară rău. Auzi, amice?

Apoi scoase din bibliotecă o antologie cu legătură veche, închise uşa şi, cum obişnuia pe vremuri, serile uneori, începu să-i citească asistentului câteva versuri cu glas tare. Un suspin îi frânse însă imediat glasul.

Orestis veni acasă abia a treia seară, târziu, după cină. Afară era lună plină, iar tăică-su, care lucra la birou, văzu uşa dinspre cerdac deschizându-se şi pe băiat apărând în pragul ei, cu chipul întunecat.

Un tremur inexplicabil îl cuprinse deodată pe bătrân, mâinile îi îngheţară şi-şi întâmpină fiul cu privirea chinuită, plină de nelinişte. Presimţea ceva rău.

— Bună seara, spuse Orestis şi dădu să treacă mai departe, spre uşa din mijloc. însă acolo se opri şi-şi întoarse capul pe jumătate. Taică-su se ridicase de la birou şi-şi întindea braţele. Era

prima manifestare timidă a entuziasmului său.

Văzându-I tânărul îşi înălţă nedumerit sprâncenele. Şi, ca să evite izbucnirea unei efuziuni pe care n-o dorea, rosti:

— Aş vrea să-ţi spun ceva...

Malvis încremeni cu braţele întinse care se îndoiră brusc şi-i căzură pe lângă corp.

— Ştii, m-am încurcat cu prostiile astea...

— Ce prostii?

— Diploma şi celelalte. Bine, bine, nimic important. De-acum încolo începe socoteala...

în ochii lui Meletis scânteie o flacără. Ce trebuia să aştepte de Ia aceste vorbe? Cel mai bun lucru: o cerere de succesiune imediată la biroul de avocatură. O va face cu dragă inimă, dacă fiul dorea acest lucru. El nu avea altă ambiţie decât să se retragă din calea lui, chiar să moară, dacă era nevoie.

Orestis lăsă clanţa şi se îndreptă spre masă. îşi pusese mâinile în şolduri şi păşea hotărât.

— Trebuie să plec în străinătate.

Dintr-o dată lumina firavă a lămpii păli şi mai tare. Lucrurile începură să se învârtească, dulapul mare cu dosare, uşa. Meletis se prăbuşi greoi pe scaun.

— În străinătate? bâigui.

— Se înţelege.

Tatăl îşi îndoi capul în piept. Orice, dar la asta nu se aşteptase.

în adâncul inimii se gândise de multe ori la acest ceas, când va trebui să se confrunte cu viitorul fiului său, la terminarea studiilor şi, fără să ştie de ce, întotdeauna îl cuprindea spaima. Presimţea că momentul acesta va aduce cu sine ceva neaşteptat.

Deschise braţele, le roti neîndemânatic, mecanic, în aer şi rosti ţinând capul aplecat:

— în străinătate... Da... însă pentru asta va fi nevoie ... de bani, nu glumă.

Orestis râse dispreţuitor.

— Bineînţeles... Nu pot să-mi închipui că nu ţi-ai făcut socoteala...

— Nu, şopti bătrânul simplu, n-am făcut-o...

— Hm...

Se aşternu tăcerea. Meletis tremura pe scaun, strângându-şi spasmodic mâinile. Pieptul i se ridicase încet. Un nod i se oprise în gât, împiedicându-l să respire.

îşi ridică ochii în care sclipi o lacrimă şi spuse:

— O să am grijă... O să încerc...

— Nu.

Refuzul căzu sec. categoric, fără drept de apel.

— ... Ce era de făcut, trebuia făcut până acum, rosti Orestis rece, mergând de-a-ndăratelea către uşă. Treaba nu suportă amânare. M-am dus anul trecut la armată tocmai ca să am acum

mâna liberă. Oricum o să plec.

Meletis îl privi împietrit. Respiraţia i se oprise cu totul, ca şi cum sufletul i s-ar fi stins în piept:

— Să pleci? rosti maşinal. Şi cum?

— Cu ajutorul mamei mele.

Dintr-o dată, ca şi cum vorbele l-ar fi izbit drept în inimă, Meletis Malvis se ridică. îşi întinse mâinile, rugător, ochii, plini de lacrimi, aproape îi ieşeau din orbite.

— Mama ta? Rosti răguşit. Mama ta? De unde o ştii tu pe mama ta?

— Ne-am întâlnit alaltăieri la ea acasă. M-am dus şi am găsit-o.

Părintele se prăbuşi din nou în fotoliu, ca lovit de trăsnet.

De data asta ai fi zis că nu se va mai ridica.

— Ah! suspină încet. Ah!... Răsuflarea lui era ca geamătul unui rănit. Capul îi căzu greu în piept, iar şuviţele de păr cărunt îi acoperiră fruntea, umbrind-o.

Clanţa scârţâi. Deodată, căpătând parcă un pic de vlagă, se agăţă de masă, se aplecă şi încercă să se ridice în picioare.

— Stai! strigă înfundat. Stai! repetă. Asta n-o s-o faci... Nu, asta nu... O să primeşti moştenirea mea, auzi?... Nu-ţi îngădui... O să primeşti moştenirea.

Orestis se opri o clipă şi-l privi. Bătrânul se lupta încă să se ridice şi mâinile lui, orbeşte de-acum, răscoleau hârtiile de pe masă.

Se apropie puţin, şovăitor:

— Hai, hai..., nu te mai purta aşa, spuse dojenitor, ca şi cum s-ar fi adresat unui copil. Nu mai exagera totul.

însă bătrânul nu auzea nimic.

— Nu asta! Se văicărea... în nici un caz una ca asta. Nu vreau. Să nu ceri de la ea. O să cerşesc, mă auzi?... O să cerşesc, numai să nu te duci la ea!

— Şi totuşi, rosti Orestis privind distrat. S-a arătat atât de binevoitoare, de bună. Ea are avere, relaţii, n-o s-o coste nimic...

— încetează!

Se priviră în ochi o vreme. Apoi Meletis întinse mâinile, încercând să-şi mângâie fiul. Strălucirea dură care se aprinsese o clipă în ochi se stinse, iar lacrima tremura gata să cadă.

— Băiatul meu... Băiatul meu... spuse rugător, cu vocea lui joasă, plină de gingăşie.

îi veniră în minte o mie şi unul de gânduri, mii de planuri pentru a-şi justifica locul părintelui pe care i-I răpeau. Rugăminţi, umiliri, jigniri, nimic n-ar fi fost prea scump ca să ofere în clipa asta critică. îşi aminti de călimară, darul care-l aştepta în camera lui, pe masă, şi se gândi să exploateze şi acest lucru – refugiu duios al neputinţei –, doar-doar îl va emoţiona.

însă nu izbuti, nu apucă de fapt.

— Potoleşte-te acum, îl repezi Orestis şi ieşi, trântind uşa în urma lui.

Singur acum, bătrânul se aşeză din nou în fotoliu şi închise ochii. Acest ultim efort de duioşie parcă i-ar fi luat toată vlaga. Lacrimile mari îi curgeau pe obraji, îi şiroiau prin mustaţa albă. aducând pe buze gustul lor sărat. înăuntru, în piept, simţea ceva stingându-se pentru totdeauna. Deschise pleoapele, însă ceaţa se înteţea în jur.

... Trebuie să fi trecut ceasuri întregi de când stătea aşa, ţintuit în fotoliu. Orice zgomot, atât în casă, cât şi în cartier, încetase de-acum. Prin fereastră răzbătea lumina lunii, o lumină rece de iarnă. îşi înălţă capul şi privi în jur, ca şi cum s-ar fi trezit din somn. Buimăcit, pierduse complet noţiunea timpului, plutea pe o mare în furtună, întunecată. I se făcu frică. Deodată îl fulgeră un gând: dacă acum, în clipa aceea, va trebui să se împlinească destinul şi el nu va apuca, nici măcar o singură dată, să-şi sărute, să-şi îmbrăţişeze fiul pentru ultima oară? „Doamne, Doamne", îşi zise cu sufletul plin de spaimă şi încercă să se ridice din fotoliu.

Izbuti cu greu, însă nu-şi mai simţea picioarele. în timp ce păşea, foarte încet, avea impresia că se mişcă într-o lume mută şi necunoscută, că pluteşte pe un nor întunecat.

Trecu în cele din urmă. aşa. târându-se. în camera de alături. Uşa biroului era deschisă şi astfel avea lumină. Apoi ajunse în cerdac. Pe perete căděau pieziş razele lunii, metalice şi reci. Iată uşa camerei lui Orestis. Puse mâna uşor pe clanţă şi, cu răsuflarea tăiată, deschise. Nici un scârţâit. Dacă băiatul se va trezi, atunci îi va căděa în genunchi. Nu-i rămânea altceva de făcut. Prin uşa întredeschisă lumina lunii se strecură şi se opri, ca o fâşie argintie, la pat.

Orestis dormea dus. Trupul lui. mut în umbra albăstruie, respira uşor sub plapumă. Trup viguros, bine făcut... Trebuia să acţioneze cu iuţeală, prin uşa întredeschisă începuse să pătrundă frigul. Dădu s-o închidă, dar se gândi că astfel n-o să mai vadă nimic. Se apropie aşadar repede, se aplecă, dar băiatul dormea cu capul întors spre perete. Părea cufundat într-o abandonare dulce, aproape feciorelnică, cu părul moale răvăşit pe perna albă.

Şi atunci, acolo, în faţa lui, o vedea aievea. îşi încordează privirea, întinde mâinile s-o strângă şi se îndoaie în genunchi până la podea. Cum a răsărit aşa, din negura vremii, astă seară, o imagine de mult uitată?... O păstra aievea în minte, dar în alte situaţii. în alte momente. Parcă niciodată însă n-a fost mai vie decât acum. în clipa asta, ca şi cum n-ar fi fost aceeaşi. Şi totuşi este aceeaşi, neschimbată în frumuseţea ei ciudată şi străină, inabordabilă, ea, cea pe care, oricât o vei strânge în braţe, nu va fi niciodată a ta.

Îşi plecă cu grijă capul, îşi apropie uşor buzele şi-i atinse tremurând pielea fină a gâtului. Parfumul părului e acelaşi. Iată, aşadar, clipa de necrezut, de neimaginat, când s-a întors, după atâţia ani...

Rămase ghemuit pe podea, să cuibărească în piept sentimentul cald ce pătrunsese astă-seară odată cu raza rece a lunii, să-l mai reţină câteva clipe. Se ridică apoi cu chiu cu vai şi ieşi în cerdac. închise uşa încet şi mai zăbovi puţin mângâind clanţa, pierdut în gânduri.

Nici lanţurile, nici îmbrăţişarea nu ţin oamenii lângă tine. Nimic. Trec singurateci şi neînduplecaţi sub clar de lună iar sângele tău, acelaşi, va învia într-o bună zi şi se va încarna numai şi numai ca să te nege.

CAPITOLUL XII

Miercuri seara, domnul şi doamna Pontikcnas. urcând scăriţa casei lui Malvis, nu-l zăriră în spatele geamului de la birou, aşezat ca de obicei la masa de lucru, şi se mirară nespus.

— Nu se simte bine, îi informă glacial Sofia, care îi

întâmpină în uşa sufrageriei.

— Cum? Ceva serios? întrebă neliniştit Pontikcnas.

Avea o inimă bună ca pâinea caldă şi se mândrea că este prieten cu un „avocat".

— Nu, o să apară poste puţin timp. E în camera lui.

Doamna Melpomeni se aşeză pe canapea şi-şi scoase cu

gesturi nervoase pudriera din poşetă. Era încă roşie ca focul din pricina scenei pe care i-o făcuse bărbatu-său înainte de a pleca în vizită. Ea nu voia în ruptul capului să vină astă-seară la Malvis. Mai ales că trebuia să-l felicite pe Orestis.

— Cine mai e aici? rosti fără să-şi ridice ochii din oglinjoară.

— Cine altcineva? întrebă nedumerită Sofia şi-şi roti

privirea prin sufrageria pustie.

— Dintre rudele tale, vreau să zic...

Abia atunci pricepu fata. îşi dădu seama după degetele tremurânde ale Melpomenei, după sprâncenele ei care se înălţau spasmodic. Avea deja unele bănuieli...

Pelaghia, văzând că n-are nici o nădejde în privinţa lui Orestis, începuse de la o vreme să-i facă ochi dulci lui lannis. Din când în când, simţea aţintită asupra lui privirea somnolentă a bătrânei care şi-l dorea mire pentru nepoată-sa. Văzând, intuind toate acestea, era scârbit şi mai tare de lumea din jur şi de sine. în plus, totul se întâmpla anume pentru a accentua superioritatea Sofiei în frumuseţe şi hărnicie. De la ea, cel puţin, nu auzise niciodată o vorbă jignitoare şi nici nu va auzi, de asta era sigur. Halal, ajunsese acum să-i aprecieze până şi viclenia...

— Şi acum, că Orestis a devenit academician..., spuse

Pontikenas, dorinţa noastră, a tuturor, este...

îi făcu Sofiei cu ochiul şi, ridicând paharul, adăugă:

— Un ginere bun pentru o fată bună.

— Amin! Amin! oftară bătrânele cu jumătate de gură, iar ceilalţi nu scoaseră un cuvânt.

Doar Mantulas interveni:

— Ce ginere! exclamă înălţând capul. Căsătoria este o prostituţie oficială.

Nici tavanul dacă s-ar fi prăbuşit, nu s-ar fi iscat atâta consternare. Se auziră exclamaţii de groază, unii săriră ca arşi de pe scaune, alţii îşi ascunseră faţa în palme. Pontikenas deschise gura şi paharul i se vărsă pe jiletcă.

— Ba! Isuse şi Sfântă Fecioară? Ce vorbe sunt astea?

— Şi în faţa fetei!

— Doamne, iartă-mă!

— Te-ai întrecut cu gluma, frate!

Numai Malvis rămăsese nemişcat. De la începutul serii se purta de parcă n-ar fi auzit, n-ar fi văzut nimic. Şedea împietrit, ca un cadavru îmbălsămat. Ochii îi erau tulburi, pierduţi în gol.

— Desigur, rosti Mantulas după ce savura tăcerea ce urmase primelor exclamaţii. Am spus-o şi o repet. Căsătoria este o prostituţie oficială. (La aceste vorbe, cele două bătrâne îşi acoperiră urechile). Societatea, dacă ar fi fost într-adevăr cultivată, ar fi abolit-o demult. Care este scopul căsătoriei, mă rog? Să lege cu lanţurile interesului economic doi oameni nevoiţi să joace apoi rolul unei locomotive cu aburi. Puf! Puf!

— Doamne fereşte! Ce vorbe sunt astea?!

— Hai, hai, eu una plec...

— Ruşine, ruşine! Ce urât!

— Am spus, să joace rolul unei locomotive cu aburi, continuă Mantulas, neînduplecat. Şi ăsta n-ar fi cel mai râu dintre lucruri. Este ceva foarte natural, o fac şi câinii. (Tot ce fac câinii este moral). Desigur! Cel mai rău este că...

— Cel mai rău este că oamenii învaţă de mici copii să-şi vândă sufletul.

Toţi se întoarseră şi-l priviră uluiţi pe Marukis. El era cel care din colţişorul Iui rostise aceste cuvinte.

Era poate prima dată când intervenea în discuţie. De obicei joile. când venea, abia scotea două-trei vorbe, şi acestea cu voce joasă, adresate celui de alături. Acum privirea îi strălucea, obrajii îi ardeau ca flăcările.

Până şi Mantulas îşi holbă ochii şi-l privi nedumerit.

— E îngrozitor, continuă Marukis gesticulând nervos şi agitându-se pe scaun. Nu ştiu totuşi... toate aceste lucruri nu pot stârni decât indignare în sufletul unui om cinstit. Cum se poate una ca asta? Ce doriţi de fapt? Nu vă uitaţi în jur? Pe cine să alegeţi? Oamenii

cu obiceiuri învechite condamnă dragostea ca fiind imorală şi consacră în schimb ca „morală" negocierea unei căsătorii. Ce este negocierea? Nu spun nimic altceva, nici că nu se deosebeşte deloc de orice contract comercial, nici că se face de către nişte iresponsabili pentru a aranja viaţa şi libertatea a doi oameni care vor trebui să răspundă de asta. Spun doar că e o acţiune făcută cu sânge rece şi orice acţiune de acest fel e imorală. Iată, asta cred eu...

Mantulas îl privi plin de invidie. Pizmuia gândurile acestui tânăr care vădeau atâta originalitate.

— Totuşi dragostea, ce se întâmplă cu dragostea? încercaţi, vă rog, s-o găsiţi. Unde şi cum poate să mai creadă cineva? Sufletele fetelor, încă din fragedă copilărie (spuneţi-mi, ce ar trebui

să fie mai frumos pe lume decât sufletul unei fete?), sufletele fetelor, zic, sunt toate corupte. Sunt învăţate să-şi vândă inima de mici şi asta chiar de către părinţi, de mamă. Aruncă nada acolo unde vezi peşte, îşi sfătuiesc ei fiica. Trebuie să găseşti negreşit o victimă. Nu se poate altfel. Doi duşmani, unul din afară, celălalt dinăuntru. Nu există nici o altă cale de a te salva de mizeria singurătăţii la bătrâneţe. De ce credeţi că au condamnat dragostea, actul erotic adică, de ce? Pentru a controla cererea, ca să te chinuiască cu lipsa, să te sfâşie în bucăţi cu dorinţa. Constrângere psihologică! Meşteşug, nu glumă... Aveţi grijă de fetele voastre. Învăţaţi-le bine negoţul, este o faptă de înaltă morală. Şi spuneţi-le că este ruşine să-şi vândă trupul. Sufletul în schimb şi-l pot vinde nestingherit.

Scopul este „sacru".

Era ca nebun, aprins la faţă, în ochi îi strălucea o lucire sticloasă. Se ridicase deja şi gesticula prosteşte. Izbucnirea celor timizi, când curajul vine pe neaşteptate, se transformă direct în furie.

în acest răstimp, Pontikenas se înecase de trei ori cu prăjitura. Bătrânele se ghemuiseră şi-şi astupaseră urechile cu palmele. Iar Mantulas îşi unea sprâncenele, fierbând în el de invidie pentru reacţia stârnită, gata să se arunce asupra tânărului.

— Ce vorbe sunt astea? Ce vorbe sunt astea? Protestă încruntată Sofia şi-l privi mustrător pe Iannis.

Avântul i se potolise de-acum. Roşu ca focul de ruşine, se trase într-un colţ şi căută un punct unde să-şi fixeze privirea. Se găsi totuşi cineva care-l aprobă:

— Adevărat!... Cât este de adevărat!

Se întoarseră toţi şi-l priviră cu uluire pe Malvis. Era prima oară când deschidea gura astă-seară. Nu-şi schimbase deloc poziţia, privirea îi rămăsese în continuare aţintită în gol, faţa îi era albă ca varul. însă auzise şi înţelesese, se pare, totul.

Sofia se ridică şi se duse să aducă cărţile. Spera că astfel va izbuti să închidă neplăcutul incident. în aceeaşi clipă se auzi în stradă o serenadă. Pontikenas, un tip romantic de felul lui, ciuli

îndată urechea.

— Frumos cântec, din tinereţea noastră, spuse zâmbind extaziat.

— Uf! Nişte vechituri! exclamă nervoasă doamna Melpomeni.

Malvis însă roti mâna în aer şi se aşternu tăcerea. Ascultau toţi. Era un cântec vechi, fredonat însă de voci nu prea grozave, cam răguşite. Se opriseră chiar în dreptul casei.

Sofia intră cu cărţile. Văzându-i pe toţi împietriţi, se opri şi ea. Iannis, care o privea timid, o văzu deodată pălind. Mâinile ei mici, cum ţineau cutia tombolei. începură să tremure încet. Tânărul întoarse din întâmplare privirea spre tatăl ei şi-l văzu şi pe el tremurând. Buzele i se albiseră, din ochi îi alunecau pe obraji două lacrimi mari.

îngâna şi el cântecul:

Mi-a poruncit privighetoarea...

Sofia ridică degetul şi arătă spre stradă. Fruntea i se înroşise de furie. îi făcu semn lui Marukis să asculte şi bătu indignată cu piciorul în podea.

— Hendritis e... rosti încet. Ah! ticălosul!...

Orestis se întoarse acasă târziu, după miezul nopţii. Toţi musafirii plecaseră de mult. Numai taică-său, din patul în care Sofia îl silea să se întindă, îl aştepta treaz, ciulind urechea să-l audă venind. Respira rar, imperceptibil, inima abia îi mai bătea. Ai fi zis că atârna de un

fir. Când îşi auzi fiul urcând, trecând prin cerdacul a cărei podea scârţâi, scoase un oftat, uşor ca de copil, şi se cufundă în toropeală.

Era aici, lângă el. slavă Domnului... Putea aşadar să mai tragă nădejde...

însă Orestis n-avea de gând să se culce. Intră în cameră, aprinse lampa şi începu să străbată încăperea în lung şi-n lat. Se opri de două-trei ori să vadă dacă în casă era linişte. Aprinse o ţigară, se duse şi-şi lipi fruntea de geamul care dădea în stradă. O lumină mată cădea pe zidul de vizavi, strălucirea cenuşie a lunii. Din când în când, se întuneca din pricina norilor care alunecau pe cer. Vântul sufla în rafale.

Deschise dulapul. Dintr-o valijoară scoase nişte hârtii, diplome, câteva scrisori. Rupse scrisorile cu tot cu plicuri, fără să le recitească, le făcu bucăţele şi le puse în scrumieră. Apoi aprinse un chibrit şi le dădu foc. Privind flacăra jucăuşă, îi reveniră din nou în minte cele petrecute în timpul serii.

... Maică-sa îl aşteptase la ora fixată. în budoar, unde îl condusese camerista, stăruia încă în aer mirosul parfumului pe care-l folosea Olga Velmeri şi al pudrei care se aşternuse uşor pe oglinda toaletei, ca o nea fină. Pisica de Angora veni să i se încolăcească la picioare, îndată ce se aşeză pe divan. Hatzinaum lipsea pesemne de acasă, fiindcă nu se auzea, ca prima dată. tuşea înăbuşită din dormitor. Poate chiar maică-sa l-o fi îndepărtat în vreun fel.

O fi citit pesemne gelozia oglindită în ochii fiului ei, data trecută, când i-l prezentase. Desigur, nu se putea aştepta să-l accepte de prima dată, poate nici n-ar fi fost firesc, în ciuda indiferenţei pe care o avea el pentru taică-său. Totuşi, Hatzinaum se purtase atunci amabil, cu o demnitate plină de francheţe potrivită firii lui. Era omul care asigura confortul mamei sale şi care se oferise să-i deschidă şi lui drumul „adevăratei" vieţi. După cum se înţelesese cu Olga, îi anunţă că peste o lună va pleca la Cairo şi că-l va lua, dacă voia, şi pe Orestis cu el. îi va oferi un post în cadrul firmei pe care o fondase acolo, fie că dorea să lucreze la sediul central, fie la o sucursală din Orientul Mijlociu. Le vorbi scurt şi categoric, fără romantisme şi promisiuni deşarte, cu răceala omului de afaceri.

— Asta pot oferi, conchise. Acceptaţi?

îşi aprinse pipa cu un gest elegant.

Auzindu-1, Orestis era încă ameţit. în ochi îi urcă dintr-o dată o căldură seacă, asemenea unei scântei ce aprinde conştiinţele.

— Accept, răspunse pe loc, gâtuit de emoţie.

O spuse repede, scrâşnit, strângând pumnii şi scrâşnind din dinţi. Pentru o clipă, poate prima dată în viaţă, se temuse ca nu cumva vreun sentiment primejdios, un soi de entuziasm, să pună stăpânire pe el şi să-l tulbure. Dorea, în clipa aceasta hotărâtoare, unică, să scape şi de ultima tentaţie a sensibilităţii.

Astă-seară pusese toate detaliile la punct cu maică-sa. Intrase înfăşurată în halatul ei larg. negru şi argintiu, şi-şi afundase

degetele în părul lui.

— Ce mult îmi semeni! îi spuse, aplecându-i capul spre spate.

Râsul ei era adânc, gutural, amestec de bucurie ciudată şi sarcastică totodată. Ochii ei sclipiră o clipă, triumfători. Apoi îl rugă să meargă şi să se îmbăieze în baia ei. Stărui într-atât încât el nu putu să se împotrivească, cu toate că se mira de acest capriciu. Se duse singură să-i pregătească apa în care vărsă parfum.

— Să nu încui uşa. îi spuse ieşind.

Şi apoi când el isprăvi şi ieşi din apă. maică-sa veni şi deschise uşa, intră şi-i examina cu atenţie trupul, dându-i la o parte încet mâinile care căutau să-şi acopere cu sfială goliciunea.

— Ce trup frumos ai! Exclamă gânditoare şi-i strânse tare

braţul cu degetele.

Ochii ei îl cercetară încet, stăruitor, din creştet în tălpi şi se fixară în cele din urmă într-ai lui. Erau serioşi, cu privirea fermă, ochii Olgăi Velmeri. în pupilele lor albastre sclipeau nişte flăcări, ca atunci când soarele apune şi orizontul devine violet...

... Flacăra din scrumieră se stinsese. Orestis strânse celelalte hârtii şi le înfundă în buzunar. Apoi îşi puse pardesiul, ieşi în cerdac şi cu pas iute coborî scara.

Norii, sus, pe cer, pluteau alungaţi de vânt. Se îndreptau spre sud.

CAPITOLUL XIII

A doua zi, Sofia se miră văzând că fratele ei nu iese din camera lui până la zece. Era adevărat că nu avea niciodată ore regulate, nici de somn, nici de masă. Când s-o scula, o să strige să i se aducă laptele la pat. Apoi s-ar putea să adoarmă la loc, dacă noaptea se culcase târziu.

Trecuse de zece, aşadar, când se duse să-i bată încetişor la uşă. La început bătu încet, apoi mai tare. Nici un răspuns. Neliniştită, apăsă clanţa şi constată cu nedumerire că uşa era descuiată. Intră în cameră şi primul lucru care o izbi fu un morman negru de

cenuşă pe masă.

Patul, neatins. Taică-su îi spusese încă de dimineaţă, când îi dusese laptele, că Orestis se întorsese târziu acasă. Plecase aşadar imediat? Mintea n-o ducea mai departe, aşa cum nu avea idee de scena care se petrecuse în birou. Când dădu totuşi să iasă din cameră, privirea i se opri iar pe resturile de hârtie arse. Nu ştia de ce, dar acest spectacol îi stârni o impresie foarte neplăcută, aproape de doliu. Alături, călimara cea nouă aştepta în acelaşi loc în care o lăsase acum o săptămână tatăl lor, interzicându-i Sofiei s-o atingă. începuse să se strângă praful pe sticla ei neagră.

Trecu îngândurată prin hol şi dădu să intre în bucătărie, în aceeaşi clipă auzi în curte pasul cunoscut al lui Marukis care se repezise o clipă acasă.

— Sofia...

O strigă încet de pe scară şi se apropie de ea tulburat.

— L-am întâlnit în apropiere pe Hendritis, îi spuse. Părea că patrulează, nu mi-a plăcut deloc mutra lui. Presimt ceva neplăcut...

Fata îi făcu semn să tacă. Era deja foarte prost dispusă, un sentiment necunoscut şi ameninţător îi stăpânea sufletul. Intră în bucătărie, iar el în birou.

Tânărul se prăbuşi istovit pe canapea. îşi petrecuse aproape toată noaptea treaz. Maică-sa se simţea tot mai rău şi a trebuit în /.ori să aducă doctorul. Acesta îl linişti, pe el şi pe Anthi. sora lui. fără să le ascundă că boala era gravă. Se gândea că maică-sa se apropia de 70 de ani, că orice ar fi fost, uleiul din candela ei era pe sfârşite şi la acest gând o tristeţe îngrozitoare îi năpădea sufletul.

Era bărbat în toată firea acum şi totuşi, ciudat, existenţa bătrânei lui mame ai fi zis că încă îl sprijinea în viaţă. în temerile care-l cuprindeau uneori, cu gândurile lui negre, îşi imagina că odată şi-odată va rămâne singur. Dar, ca şi cum ar fi fost un lucru cu totul inacceptabil, alunga repede ideea din minte. Să fi fost oare nesiguranţa situaţiei lui sau dependenţa de copil întârziat care-l împingea atât de tare să găsească sprijin în umbra ei?

Nu ştia nici el. Gândurile lui în clipa asta izvorau învălmăşite şi înceţoşate din pricina lacrimilor. Simţi ceva rece şi ameninţător înconjurându-1. ca un cerc negru, singurătatea ce se apropia, lipsa oricărei duioşii, lumea tot mai pustie.

Se cufundă şi mai adânc în canapea, cu un sentiment de ;ibandonare totală. Mâna lui, pe care o întinse pe spătar, aruncă un obiect uşor la pământ şi se aplecă maşinal să-l ridice. Era cârpa de praf pe care Sofia o uita adesea acolo. „Casa, se gândi distrat... Cine o să aibă acum grijă de casă?" Inima îi bătea neliniştită şi zvâcnetul ei neplăcut îl sperie. „De parc-aş fi obligat să ţin aceeaşi casă", se gândi totuşi fără să vrea. „Dacă se întâmplă una ca asta, atunci... o cămăruţă... singur..." Singur. Cercul se strângea iarăşi, ca o coroană de fier folosită în evul mediu pentru schingiuiri. „O femeie, îşi spuse, cât e de necesară o femeie aici, cât e de preţioasă..."

Pentru prima oară se gândea atât de intens că prezenţa unei femei lângă el l-ar fi uşurat, în orice situaţie neplăcută, de jumătate din povara necazului.

Sofia tocmai intră în birou în clipa aceea. Era tulburată şi veni să-i spună că tatăl ei dorea să-l vadă neapărat pe Orestis.

— Când i-am spus că a plecat de dimineaţă, îl lămuri ea,

s-a îngălbenit ca ceara. Nu ştiu ce-o fi păţit de se tot sperie de Orestis. Cred că e din ziua când şi-a luat diploma...

lannis o privea distrat, cu ochii tulburi, ascultând mecanic spusele ei. Apariţia ei bruscă, tocmai în clipa când îl chinuiau acele gânduri, i se păru simbolică. Era nedumerit şi tulburat de coincidenţă.

— Acum ce mă sfătuieşti? întrebă Sofia cu simplitate şi se aşează lângă el pe canapea.

Stăteau amândoi alături, aplecaţi în faţă, cu mâinile încrucişate pe genunchi, ca nişte copii puşi să dezlege o problemă grea.

— Din moment ce nu este cu Hendritis..., rosti tânărul făcând un efort să se desprindă de grijile lui şi să se preocupe de ale ei.

— Nu pot pricepe, spuse ea, de ce pare tata atât de neliniştit.

De parc-ar fi prima dată când lipseşte Orestis de-acasă.

Tânărul rosti indiferent:

— Oriunde ar fi, se va întoarce, o să vezi... şi-o să se liniştească atunci şi taică-tău.

Se ridică nerăbdătoare.

— în sfârşit, o să vedem...

îşi puse mâinile în mijloc şi făcu doi-trei paşi mari prin încăpere.

— Cel mai tare mă tem însă de inima lui...

Uşa se deschise şi intră bătrânul Malvis. Nu-i văzu, ochii lui erau aţintiţi în gol. Păşea încet, ca hipnotizat. Trecu printre ei şi se duse direct la birou.

— Le-a ars pe toate şi-a plecat, spuse, vorbind parcă cu sine, cu glas tremurat. Le-a ars... şi dus a fost...

Stătea în picioare cu spatele la ei. Era aşa cum se sculase din pat, doar că-şi aruncase un sacou peste cămaşă şi-şi pusese pantalon. Cămaşa îi atârna într-o parte.

Sofia îşi duse cu gest nervos pumnul la gură şi şi-l muşcă. Gâtul îi era încordat din cauza unui hohot de plâns pe care încerca să-l stăvilească. Făcu un semn disperat spre lannis: „S-a dus în camera lui Orestis şi a văzut'*. Tânărul însă nu pricepu despre ce foc vorbea bătrânul Malvis.

Se întoarse şi-l privi. Pletele îi păreau azi mai albe şi curgeau pe frunte în şuviţe moi.

— Le-a ars... toate... toate! spuse iar, cu necaz copilăresc, ca

şi cum i-ar fi luat martori... şi dus a fost...

Vocea lui tremura încet ca a unui bătrân actor care încearcă, şi pe patul agoniei, să recite versuri. Se clătină şi se sprijini de marginea mesei. Sofia, cu faţa scăldată în lacrimi, se apropie să-l mângâie.

— Stai, stai... tăticule.

îl duse în fotoliul lui, încet-încet, ajutată de lannis.

— Nu te mai necăji atât, îi spuse aplecată spre el, cu gura la tâmpla lui. O să se întoarcă negreşit de oriunde ar fi, o să vină curând, o să vezi...

— N-o să se mai întoarcă, ştiu eu. Niciodată... Niciodată.

Deodată privirea i se pironi asupra tânărului. Asta îl învioră şi încrâncenă totodată.

— Eşti bărbat, îi spuse tremurând tot... şi o să devii tată... Mai bine să nu devii tată. O să-ţi ia copiii, auzi?... O să ţi-i ia!

— Linişteşte-te, tăticule, te rog linişteşte-te.

Se trase într-un colţ, ridică ochii din îmbrăţişarea fiicei lui ca să-l privească pe tânăr.

— Mamele sunt femele, mă auzi?... Femei! Ştii ce înseamnă asta? Reptila, auzi. reptila femelă, îndată ce procrează, îţi sfâşie bărbăţia... Citeşte şi o să vezi... Citeşte... şi o să vezi.... Citeşte....

— Liniştiji-vă. domnule Malvis, spuse şi tânărul încurcat. mângâindu-l pe umăr.

Şi-i făcu semn Sofiei să-l ducă-n pat.

îl duseră aproape pe sus, deoarece leşinase.

— Un doctor! Strigă Sofia. Să-i facă o injecţie...

lannis se repezi la farmacia din cartier şi se întoarse după puţin timp cu un doctor care din fericire se afla acolo în acel moment.

— Ce i-aţi făcut? întrebă sever doctorul ieşind din cameră în hol după ce-i administra injecţia cu camfor. O să-l ucideţi!

Tânărul era încurcat, tremura tot.

— Nimic... O chestiune familială.

— Fiţi atenţi... încă o criză ca asta şi dă ortul popii.

A doua criză nu veni. După o săptămână de stat în pat, Meletis Malvis se ridică şi dori să-şi reia munca. Părea foarte liniştit, dar într-un fel ciudat, era orice altceva în afară de calm. Era extrem de slăbit, şi picioarele, cu toată bunăvoinţa lui de a se deplasa, nu-l ajutau. Se ridica din scaun vioi şi zâmbea crispat, voia să arate că are curaj, dar îndată ce făcea doi paşi, era silit să se sprijine de ceva.

Nu mai vorbea de Orestis, nici nu mai pomenea de el...

Uneori cădea pe gânduri, distrat, extaziat şi ochii lui căpătau o expresie de apatie ce le devenise specifică acum. Rămânea aşezat ceasuri în şir, cu mâinile sprijinite de spătarul fotoliului, cu capul aplecat. Părea că se străduie să prindă un sunet îndepărtat pe care ceilalţi nu-l percepeau. Pletele lui căpătaseră albeaţa bumbacului, lustrul moale al mătăsii. Vioiciunea lui de odinioară, neastâmpărul săltăreţ şi de-a dreptul comic dispăruseră pentru totdeauna. în starea de abandon în care se afla, o seninătate ciudată pusese stăpânire pe el şi din adâncul trupului, părăsit deja de vitalitatea lui pământească, urca, maiestoasă, în priviri, strălucirea tulbure a sufletului.

Cerea stăruitor să fie dus şi aşezat la birou. Sofia îl ajuta să se îmbrace şi, ţinându-l de mijloc, îl conducea cu paşi înceţi la fotoliu. Nu lucra, nici nu întreba, ca altădată, ce se

întâmplă cu procesele. Şedea tăcut, privind un punct fix, indiferent. Alteori, când săgeata conştiinţei i se aprindea în ochi, le zâmbea prietenos, lui lannis şi Sofiei.

Rarii clienţi, intrând pe neaşteptate în birou, rămâneau înmărmuriţi în faţa acestei stafii, coborau vocea şi-şi încrucişau, ca la liturghie, mâinile în faţă. Mulţi dintre cei care altădată veneau furioşi să-şi revendice dreptul, se pierdeau cu firea, cereau iertare şi se retrăgeau tulburaţi, în vârful picioarelor. Serile, când uşa biroului se închidea în spatele ultimului client. Sofia venea să se aşeze cu lucrul în mână pe canapea. Aprindeau, din economie, lampa cu petrol pe care fata o aşeza alături, pe suportul în formă de floare, şi rămâneau visători toţi trei.

Uneori, pe neaşteptate, o vioiciune bruscă părea să însufleţească fiinţa zdruncinată a bătrânului. O flacără îi strălucea în ochi şi atunci, repede şi cu glas tremurat, începea să vorbească. Asta se întâmpla aproape întotdeauna când se afla în tovărăşia tânărului asistent. Privea mai întâi în jur, cu atenţie, ca şi cum s-ar li temut să nu-l audă cineva, şi apoi începea să desfăşoare plin de exaltare nişte planuri incredibile de viitor. Va relua munca, cel mai bine în primăvară, era sigur de asta, se va strădui din răsputeri să pună biroul pe roate, avea totul pregătit în gând. Vor pleca de aici, vor închiria un birou central, pe strada Santaroza, de pildă, ca să vină mai uşor clientela...

Tânărul, resemnat, încuviinţa totul cu afectare tristă. în ascuns, se gândea cu neliniște la bătrân, recunoscând în această exaltare ultimele licăriri ale unui suflet năvalnic şi traumatizat, ce caută cu înverşunare amarnică să-şi reînvie mândria călcată în picioare. Un suflet care se luptă să se convingă pe sine că n-a pierdut chiar totul în lupta în care cea dântâi victimă a căzut inima.

Şi totuşi, ciudat, o dată cu venirea primăverii, atât de timpurie anul acesta, părea că previziunile bătrânului începeau încet-încet să se împlinească.

într-o bună zi, lannis. care venea mai devreme la birou de când maică-sa se însănătoşea pe zi ce trece, îl găsi pe Malvis îmbrăcat ca odinioară. Era aşezat în fotoliu şi-şi freca mâinile cu satisfacţie. îl întâmpină zâmbind şi-l anunţă că va ieşi să se plimbe la soare.

— Aşa mi-a recomandat doctorul, amice. Vezi, m-am şi restabilit.

Şi ca dovadă, se ridică şi făcu câţiva paşi prin încăpere, destul de siguri.

Era o zi frumoasă, plină de veselie. Cerul de atlaz strălucea sărbătoreşte, limpezit de ultimile furtuni ale iernii. Sofia intră în birou, îmbrăcată în haine de primăvară. Purta o rochie înflorată şi o pălărioară albă, aşezată oblic. Pletele ei blonde se revărsau în valuri pe umeri.

— Mergem, tăticule?

îl luă de braţ şi coborâră scara încet. Când ajunseră în curte, îi făcură un semn de salut tânărului care stătea în uşă.

Se întoarseră după-amiaza târziu.

Viaţa părea că intră pe făgaşul dinainte. Chir-Meletis se trezea dimineaţa şi venea primul să se aşeze la birou. Răsfoia corespondenţa, discuta cu clienţii, îl întreba pe asistent despre procesele în curs. Nu mai alerga pretutindeni ca altădată, nici nu încerca să-şi arate sprinteneala de odinioară. Ţinea însă să fie la curent cu fiecare proces important. Boala parcă ar fi aruncat o umbră de seriozitate asupra înfăţişării şi comportării lui. Vorbea încet şi obosit, era deseori distrat, cu gândul aiurea. Nu se mai grăbea, ca altădată, să facă pe un străin părtaş al frământărilor intime şi al chestiunilor personale. închidea ochii şi trăia numai pentru sine.

într-o duminică după-amiază, când Iannis venise să arunce o privire la birou, îi văzu în colţul străzii, înaintând alături şi discutând , pe patronul său şi pe Hendritis. Se opri indignat, neliniştit. Niciodată nu-i văzuse împreună până acum. De altfel, nici nu merseră mult timp împreună. în clipa când Marukis dădea să intre în curte, se opriră şi-şi luară rămas bun. Hendritis se întoarse şi-şi scoase pălăria. îl zărise pe Marukis şi zâmbea sarcastic. Apoi, în timp ce Malvis se îndrepta spre casă, prietenul lui Orestis îşi scoase din nou pălăria şi-o ridică sus, în spatele bătrânului, într-un salut batjocoritor.

Iannis îşi strânse pumnii de mânie. Palid, intră în curte şi urcă repede în birou, să-şi ascundă furia ce-l cuprinsese.

Se mira el singur de unde găsise curajul să-l întrebe pe patronul său, când acesta ajunse sus:

— De ce vă încredeţi în omul acela de nimic? Meletis se întoarse uluit:

— Care om de nimic?

— Hendritis. Nu cu el stăteaţi de vorbă adineauri, la colţul străzii?

Bătrânul îşi încruntă sprâncenele şi se aşeză în fotoliu, greoi.

— Nu e un om de nimic, spuse îngândurat. E băiat bun şi deştept.

- Cât despre deştept... n-am ce zice, halal! Tânărul se învârtea enervat prin încăpere. Buzele i se schimonosiră într-un zâmbet.

— îl cunoaşteţi bine? întrebă din nou scrâşnind din dinţi.

— Da... destul de bine, răspunse distrat Malvis.

Era limpede că mintea îi zbura în altă parte. în ultima vreme i se întâmpla destul de des acest lucru. O strigă pe Sofii

— Vino. copilă, te rog, să-mi tragi tu pantofii. Iartă-mă, dar sunt tare obosit.

Rămăsese omul fin, delicat de altădată. Sofia, care intrase îmbrăcată în capot, se duse şi-i aduse papucii. Apoi îngenunche, îi scoase pantofii.

— N-ar fi mai bine să te culci, tăticule?

— Da... că bine zici... Să mă culc.

Se ridică şi, sprijinindu-se de umărul ei, trecu în dormitor.

în timp ce Iannis se pregătea de plecare, după puţin timp o auzi ne Sofia alergând în urma lui, cu pas uşor. ÎI ajunse la uşa biroului şi-l prinse de braţ.

— Pleci?

Se întoarse şi văzu că avea faţa schimbată, ochii îi erau roşii de lacrimi.

— Plângi?

— Da, rosti în şoaptă şi-şi sprijini căpşorul de umărul lui. Ai văzut în ce hal îi erau picioarele?...

O privi nedumerit.

— ... Au început să i se umfle, spuse fata hohotind de plâns.

— O fi din pricină că a mers prea mult. Să nu-l mai laşi.

— Nu, nu. Asta-i semn rău... pentru inima lui...

Meletis Malvis se mai ridică o dată din pat. Asta se întâmpla pe la sfârşitul lui martie, într-o zi cu vânt rece, biciuitor.

Se îmbrăcă şi ieşi în oraş. Era la amiază, spre două. iar Sofia. care-l văzu pregătindu-se să coboare scara, nu izbuti cu nici un chip să-l oprească.

— O să mă întorc, mă întorc repede, buna mea copilă, o linişti mângâind-o pe umăr cu gingăşie.

În glas îi tremura o emoţie necunoscută. Coborî scara în grabă şi pomi spre locul pe care i-l destăinuise Hendritis... Sofia intră în birou îngândurată.

— Nu-l poate uita, îi mărturisi ea lui Iannis. N-o să-l uite niciodată.

— Pe cine?

— Pe fiul lui... Pe cine altcineva?

în ochi îi stăruia o lucire plină de ură neînduplecată. Tânărul o privi uluit. O asemenea expresie nu mai văzuse altădată pe chipul ei. Orice urmă de copilărie dispăruse din înfăţişarea fetei. Se aşeză pe canapea şi rămase un timp tăcută, privind în gol, cu ochii ei albaştri.

— Angheliki... ştii? S-a logodit, rosti în sfârşit.

— Ei, ce spui?

— Da... cu un tânăr care o iubea de doi ani... Un băiat bun şi drăguţ.

— Ei bravo, rosti Iannis râzând nervos. De vreme ce s-a găsit om care s-o iubească şi pe Angheliki.

îl privi cu asprime:

— De ce nu?

— Fiindcă ea este... o fată de stradă! spuse dintr-o dată mâniat din senin.

— Şi ce importanţa are! Apoi, nu e deloc aşa cum spui. Să nu mai vorbeşti astfel fără să ştii...

Amorţise în fotoliu şi începu să fluiere încet o melodie la întâmplare. Nu mai schimbară o vorbă astă-seară. O răceală inexplicabilă se aşternuse între ei.

Chir-Meletis se duse direct la Olga Velmeri.

Casa se afla sus. la Kolonaki, o clădire cu două etaje, modernă. Tot drumul îl străbătuse în grabă, gâfâind. Nici nu-şi dădea bine seama unde se duce. mintea îi zbura la o mie şi unul de lucruri. Gândurile îi erau învălmăşite. Vântul le lua şi le împletea, apoi le împrăştia.

Când a ajuns în faţa intrării, s-a oprit înmărmurit. Venise pe jos, mânat de agonia ce-l stăpânea, şi totuşi nu apucase să se gândească unde se duce, ce va face, ce va spune. Venea să-şi ceară fiul înapoi, asta era tot şi, acum, că ceasul bătuse, i se părea că a întârziat, că nu s-a grăbit,

că ceva iremediabil putea să i se-ntâmple. Pe drum iuţise pasul, ţinea bastonul în mână şi cu batista îşi ştergea maşinal sudoarea ce-i şiroia pe lainte. Abia când puse piciorul pe prima treaptă, se gândi că peste puţin timp va da ochii cu Olga Velmeri.

Ridică privirea şi văzu scara. Nu, nu va izbuti niciodată să ajungă acolo, sus, inima îi bătea cu sălbăticie, simea că se sufocă. Ceva sec şi dur. ca un bulgare mare de ţărână uscată îi sufoca gâtul. Se târî anevoie tremurând tot, ţinându-se de balustradă.

Camerista îl opri la uşa de sus.

— Ce doriţi?

— Pe doamna, vă rog. spuse cu sufletul la gură. Trebuie s-o văd neapărat!

Acum luase hotărârea sau mai degrabă un etan orb îl împingea. Dădu la o parte femeia şi intră în hol cu o îndrăzneală pe care n-o cunoscuse până atunci. Camerista se trase în lături, încremenită. îi spuse că stăpâna dormea încă, încercă să-l îndepărteze, dar fără nici un spor. O teamă nedesluşită o cuprinsese, într-atât o înspăimântase hotărârea lui. Plecă şi apăru după scurt timp.

— Aşteptaţi, îi spuse, conducându-l într-un salon.

Ar fi vrut să rămână în picioare, dar acestea nu-l mai ţineau. Se prăbuşi într-un fotoliu şi închise ochii.

Astfel, în aburii ameţelii, o văzu intrând. Nu ştia dacă era în imaginaţia lui sau aievea. Se ridică nervos, cu o forţă nestăvilită, străină, şi o privi în faţă. Era aceeaşi, ca acum 18 ani, doar puţin mai grasă, mai greoaie, dar la fel de irezistibilă.

Olga Velmeri, care-şi închipuia că va găsi aşteptând-o în salon vreun furnizor, intră învăluită neglijent într-un halat larg, aşa cum se sculase din pat. Se opri în mijlocul salonului, deschizând ochii mari.

Rămaseră tăcuţi câteva clipe. Şi ea coborî privirea. îl pofti cu un gest să ia loc.

— Nu, nu... Am venit să-mi cer fiul înapoi, îi spuse cu un nod în gât şi se îndreptă în picioare.

— Luaţi loc, rosti ea cu glas încet, rugător.

II privea uimită pe acest bătrânel care îi amintea de bărbatul ei, atât cât poate aminti un bătrân pe bărbat la vârsta maturităţii. Obrajii îi păliră din pricina unei emoţii până acum necunoscută ei.

Se aşeză prima. El rămase în picioare, sprijinindu-se de fotoliu. Femeia privea mută părul alb al bărbatului.

— Ascultaţi, ascultaţi, spuse Meletis Malvis, vorbind repede, ca să profite de bunăvoinţa ei. A trecut o vreme de când el a plecat de acasă şi... să nu credeţi că nu ştiam c-a venit aici. O ştiam, dar... n-am vrut, n-am putut să vin să-l cer... în sfârşit, iată. acum am izbutit, mă

simt mai bine, mult mai bine, consider aşadar că aş avea dreptul să vi-l cer... Nu, nu, ascultaţi! Aş avea dreptul, da, fiindcă eu sunt singur, nu am avut altceva pe lume decât copiii, înţelegeţi, pe Sofia şi pe el. Apoi... au crescut lângă mine, am trăit primele lor bucurii, primele lor griji, i-am

văzut crescând, umblând, vorbind, înţelegeţi?... Toate. Şi acum nu mă pot dezobişnui, e prea târziu. Ascultaţi, dumneavoastră, da, nu vă neg dreptul, aveţi orice drept, sunteţi liberă, nu vă cer socoteală, n-am cerut-o niciodată, o ştiţi prea bine... sunteţi liberă. Orice om e liber pe lumea asta să fie util sieşi şi să-l rănească pe celălalt... sunt convins de asta, am

înţeles-o şi poate că aşa e drept... Nu vă cer socoteală, nu, din moment ce nici Dumnezeu n-o face. Totuşi, dumneavoastră, care aveţi tot ce doriţi, lăsaţi-mi cel puţin copiii, copiii mei, înţelegeţi?...

Vorbea repede, gesticulând întruna şi frecându-şi mâinile. Fără să-şi dea seama, ridică privirea spre ea, prezenţa ei îl vrăji pur şi simplu. Vlaga i se risipi pe loc. Păli, ochii i se umplură de lacrimi şi se prăbuşi în fotoliu. Mâinile îi atârnau grele. Să-i vorbească, da, izbutise, dar s-o privească nu era în stare, nu...

— Ah! făcu gemând, ca şi cum i-ar fi nfipt o suliţă în coastă, îl privi tăcută, aşa cum era prăbuşit în faţa ei. Ridică braţul să-l liniştească.

— Calmaţi-vă, veniţi-vă în fire, îi spuse împăciuitor.

Brusc el îşi dădu seama că trebuie să termine cât mai repede. Sări în picioare, întinse braţele spre ea şi-i strigă gâtuit de emoţie.

— Daţi-mi-1, vă implor, daţi-mi-1!

Femeia, liniştită, senină, făcu un gest elegant, de disperare şi spuse rar:

— A plecat alaltăieri în Egipt.

— Ah! gemu tatăl şi-şi duse mâinile la piept.

Apoi închise ochii, îi redeschise, privi în jur dezamăgit, cerând parcă ajutor de la obiectele din încăpere şi-şi prinse capul în mâini:

— Dumnezeule! rosti încet.

Se întoarse şi repede, cât putu de repede, ieşi din salon în hol.

Nu văzu gestul ei care încerca să-l oprească, să-l potolească, nu o auzi ridicâiidu-se şi însoţindu-l până în capul scării. Coborî scările sărind câte două trepte şi dispăru, lăsând deschisă uşa de la intrare.

Se duse drept acasă, ca fiara rănită care se întoarce să-şi dea duhul în vizuina ei. Se înserase de-acum, în birou era lumina aprinsă. El însă intră în camera lui şi se prăbuşi pe pat. Sofia,

auzindu-1, se duse în vârful picioarelor şi-l dezbrăcă tăcută, în semiîntuneric, îi scoase pantofii.

— Tăticule, vrei ceva? îl întrebă apoi, aplecându-se cu duioşie asupra lui.

Zăcea inert, cu mâinile întinse deasupra cuverturii, cu ochii închişi. Pleoapele îi tremurau.

— Nu, nimic, gemu cu un suspin.

Fata ieşi din cameră, închizând cu grijă uşa în urma ei.

CAPITOLUL XIV

Încet, pe nesimţite şi totuşi statornic, viaţa îşi schimba înfăţişarea. Picătură cu picătură, fiecare eveniment vine să-i transformi chipul şi până şi cele mai liniştite, cele mai senine clipe lucrează, mut, pt tăcute, pentru noua ei plăsmuire.

Biroul căpătase acum aspectul unui salon de bolnav. Boala en lungă, înceată, de aceea şi din aşteptarea celor care stăteau de veghe, li căpătâiul muribundului, lipsea febra agoniei. Stăteau la locurile Io] cunoscute. Iannis în fotoliu, fata pe canapeaua veche şi vegheau, vorbinc rar, fiecare cu gândurile lui. Era o aşteptare fără speranţă, plină di îngrijorare mută.

Din atmosfera biroului se stinsese cu totul izul lumii străine Casa părea că şi-ar fi extins dominaţia până aici. De acum orice străi^ care ar fi apărut în uşă ar fi simţit că este întâmpinat cu priviri nedu merite şi indiferente. Sofia se instalase aproape definitiv pe canapea îj ceasurile când nu avea alte treburi, iar Iannis clasa dosarele proceselq fără sorţi de izbândă sau răsfoia distrat un ziar.

Tovărăşia aceasta, ce căpătase pecetea obişnuinţei, consfinţis tacit şi totuşi irevocabil legătura lor tainică. Obişnuinţa îi legase mai mu chiar decât o promisiune dată. Simţeau asupra lor puterea ei enigmatici grea ca un jurământ şi gingaşă ca devoţiunea.

Uneori, el tot se mai speria. Se întâmpla în momentele când, pi neaşteptate, tară să ştie cum, dădea la o parte vălul inerţiei şi se prives pe sine ca un al treilea observator. Se vedea atunci clar cu jugul pe umeri şi se mira. Cum oare, fără să rostească nici un cuvânt, fără să facă nici un gest, ajunsese să fie legat, prins în mreje din toate părţile? Era asemenea unor obiecte vechi, uitate în dulapuri şi pe care într-o zi, când Ic căutăm, le găsim strâns legate de zidurile închisorii lor cu pânza diafană de păianjen.

Maică-sa, cu intuiţia femeii şi a rivalei, înţelesese de mult totul.

— Eşti tot mai distrat, băiete, mintea îţi umblă cu sorcova. Ah, bietul de tine! Asta-ţi mai lipsea! Nu mai rămâne decât să te cununi... Cine ştie în mrejele cărei prăpădite ai căzut.

Cu superstiţia omului din popor, bătrâna îşi închipuia peste tot vrăji, descântece, urzeli diavoleşti. Când îi pomenea de asta, el devenea sălbatic, ca o fiară. Atâta îngustime din partea ei, atâta nesocotinţă nu-şi închipuise că ar fi cu putinţă. Şi totuşi, când i se potolea

mânia care fierbea tot mai des în el mocnit, îl năpădea un sentiment ciudat, ca un fel de ruşine. Ai fi zis că, în ciuda împotrivirii lui, vorbele ei îşi făcuseră pe ascuns efectul lor distrugător. Se ruşina de legătura lui, ajunsese încă, uneori, să i se pară ridicolă, se vedea şi pe sine ridicol, şi toată această poveste era ca o baltă stătută.

Privea fata aşezată în faţa lui pe canapea şi în minte i se învârteau şi se răsînvârteau vorbele pline de înfiorare ale maică-sii. Ciudat cât de adânc îi picuraseră otrava în suflet. în timp ce le proiecta asupra fetei liniştite, prinseră pentru o clipă viaţă, came. şi-i schimbară înfăţişarea. Pentru o clipă o văzu şi el într-adevăr aşa cum o desfigurase ura maică-sii: ridicolă, umilă, răutăcioasă. Uluit, cu gura întredeschisă, stătea privind-o mut. Până când vraja rea se risipi şi atunci Sofia îşi recapătă chipul cunoscut, infinit de simpatic, pe care se oglindea emoţionanta resemnare cu care îşi accepta nefericirea.

Tovărăşia ei nu avea nici o semnificaţie specială în afară de vraja oarbă pe care o radiază iubirea. Turuia întotdeauna despre fleacuri zilnice, obişnuite şi singurul ei farmec era vorba-i plină de simplitate. Nu părea să fi mers prea departe cu şcoala, abia dacă trecuse poate primele clase de gimnaaziu: cărţile nu erau slăbiciunea ei.

Prefera să tricoteze, să împletească, fredonând încet cântece la modă pe care urechea ei le deprindea cu uşurinţă. Iubea cinematograful, rochiile frumoase, dar pe acestea din urmă cu modestie şi sobrietate, ca pe nişte minuni ale artei, fără să se gândească niciodată că s-ar cuveni; să cheltuiască ceva mai mult decât îi era la îndemână ca să le obţină. Vorbea despre ele cu o voce joasă, cu o adoraţie ascunsă şi dorinţa ei semăna astfel mai mult a visare decât a aspiraţie.

Iannis. mânat parcă de o nevoie încă inconştientă şi nedefinită, încerca uneori să-i stârnească ambiţii superioare, să o facă părtaşă la emoţiile lui. Se străduia să înfiripe între ei o comuniune intelectuală, un soi de înrudire spirituală. Dimineţile de duminică, de când ieşeau împreună la plimbare, el încerca s-o mai distreze, compensând astfel singurătatea şi izolarea pe care le necesita prezenţa zi şi noapte la căpătâiul tatălui ei. Desigur. însuşi chir-Meletis îi îndemnase să iasă împreună în oraş.

— Ieşiţi măcar un ceas împreună... Da, da. Copiii mei. Ajunge că toată săptămâna staţi închişi aici de dragul meu...

Niciodată nu i-ar fi trecut prin minte un gând viclean acestui bătrân copilăros. Inconştient şi fără voia lor, îi unea acum prin duioşia lui.

începură să se plimbe prin locurile cele mai apropiate: parcul Zappion, Piaţa Syntagma şi încet-încet trecură mai departe. „Nu mergem şi până la Faliron?" propuse Sofia într-o dimineaţă de duminică. Şi el. bucuros: „închipuie-ţi, la asta mă gândeam şi eu."

în plimbările lor el avea întotdeauna grijă să suporte toate cheltuielile. De altminteri, în ultimul tiiri- se nimerise să aibă şi vreo două procese personale i nişte cunoscuţi, negustori şi meseriaşi, îi făgăduiră să-i trimită şi alţi clienţi.

Aşadar, în cursul acestor plimbări se înfiripă, nu ştie nici el cum, planul de a se ocupa şi de educaţia ei culturală.

— Ia spune-mi. Sofia, îţi place lectura?

— Lectura? Ce vrei să spui?

— Uite, cărţile, cărţile bune şi frumoase.

— Romane adică? Cum să nu! Dacă sunt interesante...

— Şi... când citeşti? Nu cred că te-am văzut citind prea des...

— Of! citesc de obicei seara, când vreau să adorm mai repede.

Se opri şi respiră adânc, poate ca să reţină un oftat.

— Tatăl tău, continuă cu acelaşi ton afabil, ca şi cum ar fi dădăcit un copil, are în bibliotecă destule cărţi. Puţin cam vechi, e adevărat, dar valoroase. Le-ai citit?

— Care? Pe cele groase?

— Da... Ştiu şi eu? Mizerabilii, de pildă.

— Ah! Canea asta am început-o o dată, dar are, dragă, prea limită filosofie în ea şi m-am plictisit repede.

Tânărul zâmbi cu îngăduinţă şi vorbi serios:

— Asta nu trebuie s-o spui. Eşti fată deşteaptă şi trebuie să le strădui să te cultivi.

— Uf! făcu ea brusc, nu mă mai bate şi tu la cap cu astea.

Avea întotdeauna curajul părerii ei. Chiar şi atunci când alţii se ruşinau să dezvăluie adevărul sau încercau să-l disimuleze, ea îşi susţinea cu încăpăţânare părerea.

Tânărul nu disperă totuşi. Chibzui. învârti chestiunea pe loate părţile şi în cele din urmă îi aduse o carte aleasă de el. O luase cu binişorul şi o făcuse aproape să i-o ceară singură. Se gândi să aleagă de dragul ei ceva bine scris, care să se potrivească cu primii paşi ai sufletului ei feciorelnic. îi dădu Paul şi Virginia a Iui Saint-Pierre. Apoi aşteptă cu nelinişte să afle impresia ei.

— Ai început cartea pe care ţi-am adus-o? o întrebă după vreo două zile.

— Care? Aceea? Am şi terminat-o!

— Ai terminat-o deja? Bravo! Şi aşteptă părerea ei:

— Ei? Nu ţi-a plăcut? Nu-i aşa că-i frumoasă? Fata făcu o strâmbătură condescendentă.

— Este bună, nu zic, dar copilăroasă, dragă! El zâmbi.

— Da, da. totuşi e frumoasă, fecrorelnică. Ascultă, o să-ţi

aduc şi altele, mai grele. în câteva luni o să citeşti Dostoievski.

Avea el o manie cu ruşii şi visa într-o bună zi s-o pună să citească până şi sociologie.

— Ţi-a căzut vreodată în mână ceva de Dostoievski, Sofia?

— Nu... Cine-i ăsta?

— Cum. nu ştii? Ah. Dumnezeule! Un mare scriitor, cel mai mare din lume. închipuie-ţi! A scris – nu se poate să nu fi auzit! -Fraţii Karaniazov...

— Nu, asta n-am citit. Dar ştii ce mi-a plăcut? Uite, asta zic şi eu carte bună: Fata blestemată! Şi Prizonierul din Agrion e bună numai că e cam lungă.

Asistentul, jignit, oftă şi-şi înclină capul. Şi el care-şi închipuise că în câteva luni va discuta cu ea probleme serioase de sociologie...

îi purta puţină ranchiună pentru incultura ei, şi începu săi devină pesimist în ce priveşte educaţia ei. Duminica următoare, când ieşiră la plimbare, o însoţi serios şi tăcut, ascultând-o indiferent curri îi vorbea despre modă.

— O rochiţă o nebunie! Şi atât de şeniple. Pronunţase şeniple.

— Simple. O corectă dur, şuierând s-ul.

El învăţase singur franceza după un manual, şi făcusă progrese mulţumitoare.

— Da, simple, se corectă şi ea, roşind de mânie. Apoi bătu cu piciorul în pământ şi spuse: Eu nu ştiu franceza. Uf! Puţin îmi pasă!

N-am avut guvernante, vezi bine. Acestea sunt pentru fetele de condiţie bună şi cu avere. Eu am fost gospodină, în căsuţa mea, orfană de mică, aşa să ştii!

Se întoarse şi o privi cu nedumerire bruscă. Ochii i se umplură de lacrimi.

— Da. ai dreptate, îi spuse încet, cu glas tremurat.

Totuşi, o dată cu sosirea primăverii, fata îi dezvălui o latură nouă, necunoscută, care ai fi zis că-l despăgubea pentru toatei frivolităţile.

Era către sfârşitul lui aprilie. Săptămâna mare o petrecu-j seră anul acesta împreună şi serile îl ruga să treacă şi s-o ia de la biserică. Cobora din birou pe la 9 şi zbura pur şi simplu cătrd biserica Sfânta Ecaterina. O găsea înăuntru, la locul stabilit, în dreapta, sau, dacă slujba se terminase, aşteptându-l aşezată într-o strană. îl saluta de la distanţă, cu zâmbetul ei dulce, şi-i întindea mânuţa mică şi caldă. Aerul din biserică era îmbâcsit, atmosfera încărcată de răsuflarea lumii, de fumul de la lumânări şi de tămâie. Câte o bătrână întârziată îngenunchea pe la icoane şi la plecare îi privea pieziş. Iar ei stăteau puţin, chipurile ca să se odihnească, aşezaţi unul lângă altul în strană, în biserica pustie şi caldă, care îi adăpostea ca un cămin sacru al unei căsătorii tainice.

împreună s-au dus anul acesta şi Ia prohodul din Vinerea Mare. Au însoţii cortegiul şi au trecut pe strada unde-o văzuse anul trecut în aceeaşi seară, mergând şi şuşotind cu Angheliki. Au căutat locul unde se apropiase de ele ca să le ofere pachetul. Au râs amândoi încet. Păşind alături, umărul ei se lipea adesea, ca să se sprijine, de braţul lui. Apoi trecură de casa familiei Pontikenas. de uşa unde le văzuse dispărând pe cele două fete. Acum în balcon stătea numai doamna, între două lumânări. Pontikenas apăru după puţin strecurându-se prin mulţime şi urcând în casă. însoţise singur cortegiul, deoarece doamna nu găsea acum deloc chic să meargă la epitafuri cu mulţimea de rând. Se temură să nu fie zăriţi şi să-şi piardă astfel singurătatea lor preţioasă. Preoţii se opriră la răscruce să citească şi Sofia, care se plângea astă-seară că o strângeau pantofii, sprijini mâna de braţul lui ca să se odihnească. Apoi, când porniră din nou, nu şi-o mai trase. O lăsă moale, să i-o ţină strâns şi înaintară astfel, unul lângă celălalt, ca o pereche în mulţime.

La ora 11. în timp ce o conducea acasă, simţi deodată că se agaţă de braţul lui şi se opreşte în loc. istovită. Se întoarse şi o privi neliniştit:

— Ai obosit?

Oftă încet şi-i făcu semn că nu. Apoi zâmbi şi privirea ei senină luă un aer de pudoare naivă:

— Sunt indispusă, îi şopti.

Se sperie, însă înţelese îndată:

— Ah! rosti, căutând să-şi ascundă tulburarea ce-l cuprinsese.

încet, atent, sprijinind-o cu adoraţie tainică, o conduse pe strada Afrodita şi o însoţi până în curte. Aşteptă până când o văzu urcând scara şi descuind uşa. ..Noapte bună", îi făcu fata semn de sus.

— Noapte bună, îi răspunse de jos. cu glas şoptit, şi tânărul, înălţându-se pe vârfuri.

Statură încă puţin amândoi, să se privească în întuneric, ea din cerdac, el în curte. în beznă nu vedeau, ci doar îşi ghiceau zâmbetele. Aerul de primăvară mirosea a violete şi liliac. Ea ridică mâna şi îi trimise un sărut mut. El o privea extaziat, cu trupul încordat ca un arc. Apoi fata dispăru în umbră şi el rămase încă în aceeaşi poziţie, zâmbind în noaptea ameţitoare.

A doua zi dimineaţa, sâmbăta mare, nu o văzu deloc. Spre amiază, neliniştit, bătu la uşa ei şi fata răspunse dinăuntru că e în pat.

— Nu-i nimic, nu fi îngrijorat. După-amiază mă ridic din pat.

Şi într-adevăr, după-amiază o găsi în birou, aşezată pe canapea, ţinând o chitară în mână. Se opri tulburat în prag:

— Ei! Cânţi la chitară. Nu ştiam.

— Nu, rosti obosită. Ştiu doar câteva melodii. Chitara asta se află de ani de zile în casă. Tata cânta la ea pe vremuri. într-o

seară cu lună, am învăţat şi eu...

— într-adevăr? Şi de ce-a părăsit-o până acum?

îi făcu semn să se apropie:

— Nu vorbi tare... Tata, înainte de a sosi tu. m-a pus să stau aici şi să-i cânt nişte melodii îndrăgite de el, din cele vechi.

Se aşeză lângă ea pe canapea şi o îndemnă:

— Cântă-i aşadar.

— închide mai întâi uşa.

Se ridică, o închise şi veni să se aşeze lângă ea. Sofia scoase încet câteva acorduri şi apoi fredona cu voce joasă, de copil:

înainte ca sufletu-mi să se-nalţe la ceruri, îţi cerşesc un ultim hatâr... Ah! lasă-mă să mă sting în braţele tale gingaşe, şi plângând disperat preafrumoşii tăi ochi să-i sărut în clipa când sufletu-mi spre tării îşi va lua zborul!

— Trebuie să fie un cântec foarte vechi, îi spuse el zâmbind.

Lăsă chitara alături şi-şi cuprinse fruntea în palme.

— Uneori, ca astă-seară de pildă, spuse ea, mă năpădesc nişte gânduri ciudate.

— De pildă?

Se întinse pe canapea şi oftă.

— Ştiu şi eu? Uite: Aşa... să mă sinucid. O luă în braţe.

— Sofia? Ce vorbe sunt astea?

Rămase pentru un timp lipită de el, cu ochii închişi.

— Da' ce ţi se întâmplă? o întrebă tulburat... Spune-mi, te implor.

Fata deschise ochii şi-l privi cu zâmbet distrat.

— Nimic, dragă. Ce ştii tu. Este din pricina indispoziţiei.

îi rămase adânc îndatorat pentru această familiaritate, de a-i dezvălui secretele ei feminine. O emoţie profundă, un sentiment de recunoştinţă cobora în sufletul lui şi-l vrăjea. Ceva ascuns şi statornic, ca o legătură sacră, îl ţinea lângă ea: restul lumii îi devenise acum străin şi indiferent.

A doua zi de Paşti, seara, când intrară în casă, simţi brusc iiăpădindu-l o tristeţe ciudată. Era ca un suflu neplăcut şi otrăvitor CC stăruia în aer. Deschise uşa sufrageriei şi, fără să o privească pe maică-sa, spuse ca în fiecare seară:

— Bună seara.

Bătrâna nu-i răspunse. Prost dispus, îşi aruncă pălăria pe o canapea şi dădu să-şi scoată sacoul, când iată, în timp ce se întorcea, ceva îl ţintui în loc cu gura căscată.

Maică-sa, aşezată în locul ei obişnuit, lăsase ziarul să cadă pe |K>dea şi, aplecată spre stânga, avea o figură îngrozitoare, ca şi cum şi-ar li bătut joc de el. Jumătate de faţă, paralizată, se trăsese hidos în jos, ochii aveau privirea rătăcită şi din gura-i strâmbă se scurgea saliva. Un tremur uşor mişca imperceptibil trupul diform al bătrânei.

O privi un timp mut şi apoi, tremurând, se apropie un pas. îşi mişcă mâinile mecanic, ca şi cum i-ar fi făcut semn, dădu să vorbească, însă vorba i se opri în gâtlej. Deodată înţelese.

— Dumnezeule! gemu răguşit şi, orbit de frică, se năpust pe uşă. Alergă la o vecină de alături, care-i ajuta adesea, şi intr în curte strigând ca un copil mic:

— Doamnă Nitsa. doamnă Nitsa, veniţi repede! O pierd pe mama, moare mama...

CAPITOLUL XV

Atunci, exact în noaptea următoare, îi veni un gând ciudat. Ca şi cum mintea lui ar fi lucrat necontenit, în timpul somnului, deodată se trezi, se aşeză pe pat şi rosti în beznă: „Două femei au luptat şi tânăra a învins. Mama s-a prăbuşit ca să lase locul ei celei alese. Dură lege a vieţii..."

Cumnatu-sâu, anunţat încă din noaptea trecută, venise de la Pireu cu Anthi. O lăsă pe nevastă-sa să îngrijească de maică-sa. până îşi va reveni puţin. A doua zi la prânz îi spuse lui Iannis că o va lua pe bolnavă la ei acasă. Doctorul confirmase diagnosticul de hemiplegie. Bătrâna avea nevoie de îngrijire: chiar dacă îşi va recăpăta vreodată mintea, va rămâne paralizată tot restul vieţii.

— O s-o iau, îi spuse lui Iannis, bătându-l pe umăr protector, în felul lui ironic. E de datoria nevesti-mi s-o îngrijească, doar îi e mamă. Şi eu o s-o îngrijesc, aşa e firesc. Tu n-ai decât să faci ce pofteşti, acum, că rămâi liber.

Dacă n-ar fi găsit în această intenţie un fel de a-şi umili încă o dată cumnatul, s-ar fi putut să nu ia o asemenea hotărâre niciodată. De altfel, bolnava nu era chiar o povară, mai ales că avea pensioara ei sărmana...

Deodată, ca şi cum nenorocirea ireparabilă ar fi dezvăluit tâlcul ascuns al trecutului, Iannis se găsi năpădit de amintiri.

Amintiri confuze. Casa aceasta care rămânea pustie, pe care în curând! o vor închiria, se umplu de prezenţa mamei, cea imaginară, aşa cumj nu se umpluse niciodată de existenţa ei vie. Fiecare lucru, până mai ieri fără viaţă, căpătă un glas tainic vibrând adânc, ca să mărturisească nemilos binecunoscuta lui istorie. Iconostasul cu candela albăstruie ce păstra privirea ochilor ei. patul scârţâind de trupul ei bătrân, sipetul care pecetluia agonia ei de om zgârcit... Umbra ei, imperceptibilă, ascunsă, ca şi cum i-ar fi sfinţit existenţa] bântuia şi acum să-i înmiresmeze amintirea.

Timp de câteva zile, el nu putu să dea ochii cu Sofia fără să-i fie ruşine. Amintirea mamei, transformată în stafie, îl însoţea pretutindeni, indignarea ei mută îl dojenea şi-l acuza parcă. Ciudaţi; luptă a sufletului ei, aflat aproape de celălalt tărâm, cu rivala învingătoare. îngrozit, înnegurat, intra în birou pe ascuns şi se străduia ca fata să nu-l simtă. Apoi. când ea deschidea uşa încet şi înainta, privirea lui, care la început o ocolea cât putea, se încrucişa în cele din urmă cu a ei, fugară şi duşmănoasă.

— De-acum sunt singur, singur, îi spuse într-o zi tremurând pe un ton ce suna acuzator.

Fata îşi înălţă sprâncenele şi-l ţintui cu privirea ei apriga] La început, când aflase nenorocirea, se purtă cu duioşie. Luându-i capul în mâinile ei mici, îi mângâia părul şi-l consola cum se pricepea. Apoi. pe cât treceau zilele, îi spuse că, după părerea ei, ar fi timpul să-şi învingă slăbiciunea şi că fiecare lucru, până şi cel mai tragic, trebuie să aibă o limită. înciudată, cu sufletul închis neîncrezătoare, Sofia îl iscodea cu privirea ei cercetătoare, fără şi scoată o vorbă. Azi însă nu mai putu să se stăpânească, izbucni.

— Ei, doar nu mai eşti copil! Iannis se înfiora surprins.

— Da, dar orice ar fi, mama..., murmură.

Rămaseră o vreme tăcuţi, evitând să se privească în ochi Apoi, cu puţin înainte ca el să plece, la amiază, se apropie din noi de el şi-i puse mâna pe umăr:

— Deci acum locuieşti singur în casă, spuse.

— Nu, o s-o închiriez, îi răspunse încercând să ia un ton indiferent.

— Şi unde o să stai?

— într-o cameră, oriunde... Ochii îi străluciră.

— Auzi, ia închipuie-ţi! făcu apoi, ca şi cum ar fi vorbit de una singură.

— Ce-ai spus?

— Ştii?... Mă gândeam, acum, că tata s-a îmbolnăvit şi Celălalt a plecat...

îşi înclină şovăitor capul:

— Ce anume?

— Mă gândeam să... închiriez camera lui Orestis... O privi înmărmurit şi se trase un pas înapoi.

— A... aşa va să zică?...

— Dar o să mai mă gândesc, rosti fata repede şi-şi înălţă capul. Faţa îi era roşie ca racul.

Când cobora scara. Iannis se întoarse şi-i strigă:

— Mâine e duminică, mergem la plimbare?

— Dacă vrei tu..., îi răspunse rece.

După-amiaza n-o văzu deloc. Lucră până la şase şi jumătate şi apoi închise biroul şi se îndreptă direct spre casă. Pe stradă, gândul îi zbura la cele discutate. „Să o închiriez eu? N-ar fi corect. M-aş expune fără rost. Ce vor spune cei care vor afla? Şi pe ea aş compromite-o..."* Dorea să facă şi o demonstraţie de forţă, să refuze oferta ei directă şi atât de ispititoare. Se gândea cum ar fi să trăiască de acum înainte definitiv alături de ea, să o vadă în fiece clipă din zi, să doarmă noaptea acolo, despărţit de ea doar de un perete subţire şi inima îi bătea vârtos, să-i spargă pieptul de tulburare. O ameţeală plăcută îi împăienjenea ochii. Şi iar stătea şi se gândea cât de greu, cât de înrobitor ar fi fost un lucru ca ăsta. „Nu se poate! Nu încape discuţie!"

Deodată un gând nou îi străfulgera în minte. Se opri înlemnit, cu răsuflarea tăiată, şi-şi simţi obrajii pălindu-i. „Şi dacă nu sunt eu chiriaşul ei. atunci... atunci va fi altul. Un alt tânăr, desigur, care va încerca un lucru de care eu evit să mă bucur."

Porni iar, continuându-şi drumul, însă îşi simţea picioarele tăiate, dezarticulate. în zadar întorcea problema pe o parte şi pe alta:

..Ce mă tot frământ atâta! Acest chiriaş străin n-o s-o iubească, nu va putea încerca dorul care mă stăpâneşte pe mine... Da. dar cine ştie, convicluirea aduce multe. Dacă... dacă..."

Se înfiora şi totodată se miră cât l-ar costa. într-adevăr, gândul c-o va pierde. Gata. era legat pentru totdeauna. Pierderea iubitei era insuportabilă. Atât de adânc, atât de tare prinsese rădăcini în sufletul lui. devenise carne din carnea lui, se hrănea cu sângele lui şi despărţirea ar fi însemnat mutilarea.

Ajunse în cele din urmă la o soluţie de mijloc, deloc bărbă-tească: „O să-i spun – cu atenţie însă -să bage de seamă cui va închiria camera. Să aleagă un bătrân, celibatar, vreun funcţionar cu spatele încovoiat, altminteri ce va zice lumea? O fată. aproape I singură, să locuiască cu un tânăr necunoscut... Desigur, aş putea 1 să-l rog şi pe unchiul ei Arghyris să-i atragă atenţia...'*

Ca din întâmplare, făcu astfel încât să treacă chiar astă-sea-ră pe la cafeneaua unde obişnuia să vină Mantulas. Se opri afară ca 1 un hoţ şi îl căută înăuntru în lumina verzuie şi prin fum. Sâmbătă I seara cafeneaua era plină. Fostul doctor, aşezat într-un colţ, adunase în jur trei inşi, între două vârste, care-l priveau inerţi şi somnoroşi cum perora năvalnic, bătând cu pumnul în masă. Cu siguranţă că le expunea programul lui de educaţie. Marukis

aşteptă un timp până când va isprăvi sau va rămâne singur, dar. în cele din urmă, disperat, ruşinat, se îndepărtă. „Mai am vreme destulă", îşi spuse.

A doua zi dimineaţa însă trecu printr-o îndoită şi zguduitoare agonie. Cumnatu-său venise cu maşina să-şi ia soacra la Pireu. În zadar încercă lannis să-I împiedice s-o ia chiar azi, să amâne pentru altă zi:

— Astăzi pot eu, îi spuse bărbatul lui Anthi, fiindcă am magazinul închis. În celelalte zile eu muncesc, nu ard gazul de pomană...

Se supuse, n-avea altă soluţie. Stătu împietrit, consternat, urmărind cum o iau pe maică-sa, cum îi încarcă lucrurile şi, când automobilul porni spre Pireu, se apropia de amiază. în zadar I-o fi aşteptat Sofia toată dimineaţa să meargă la plimbarea lor obişnuită...

Necăjit, râmase ţintuit pe trotuar până când automobilul dădu colţul şi apoi, mecanic, intră iar în casă.

Era pustie. îngrozitor de pustie şi tăcută. Se înfiora. Voia să se închidă în camera lui. dar, dând cu ochii de fotoliul gol al bolnavei, se învârti de vreo două-trei ori, ca o fiară prinsă în cursă şi în cele din urmă deschise uşa şi se pierdu pe stradă. ..O să înnebunesc, se gândi exasperat, o să înnebunesc de-a binelea."

Avea de gând să se plimbe la întâmplare, să rătăcească pe străzi până când îi va trece furia, dar iată se trezi, nu ştia nici el cum, în faţa casei Malvizilor. Şovăi o clipă în faţa uşii, graba lui de a ajunge la iubită i se păru o blasfemie după evenimentul petrecut acasă care echivala – vai! – ai fi zis. cu înmormântarea mamei. Şi totuşi îşi luă inima-n dinţi şi intră, urcă scara nerăbdător, tremurând ca nu cumva Sofia să-i poarte pică pentru absenţa lui de dimineaţă.

Biroul era încuiat, se pare, pe dinăuntru. Casa. cufundată în muţenie, i se păru dintr-o dată atât de străină, atât de îngheţată, ca şi cum l-ar fi respins. Dădu să bată la uşa Sofiei, dar se temu, trecu în cerdac, păşind uşor. ca un hoţ şi în cele din urmă se opri din nou în faţa uşii ei. Ridică mâna fără curaj şi bătu încet. Nici un răspuns. Bătu încă o dată. mai tare. şi aşteptă, aşteptă un timp. îşi

privi ceasul. Trecuse de jumătate.

în spatele uşii podeaua scârţâi. Cheia se învârti în broască.

dar uşa nu se deschise. 1 se păru că cel ce venise să deschidă se afla de mult în spatele uşii, deoarece nu-i auzise paşii apropiindu-se.

„M-a auzit de prima dată, se gândi, dar întârzie dinadins să deschidă. O face din răutate..."

— Cine e?

— Eu, Sofia, îi rosti numele cu glas adânc şi gingaş, nădăjduind că doar-doar o va înduplecа.

— îndată.

Paşii ei se îndepărtară, întârziară puţin şi iar se apropiară.

S-o fi dus să-şi pună ceva pe ea. întredeschise uşa şi-l privi mijind ochii.

— Ai aşteptat azi?... lartă-mă, o imploră, împlctindu-şi

mâinile. închipuie-ţi..., au venit şi au luat-o pe mama. Fata îl privi tăcută.

— Nu face nimic, rosti în sfârşit ridicându-şi umerii indiferentă. De ce n-ai rămas să-ţi termini treburile? Nu era nevoie să vii acum să mi te scuzi.

Abia atunci băgă de seamă că era aproape dezbrăcată, într-un combinezon trandafiriu şi-şi aruncase pe umeri, la repezeală, o jachetă. Simţi că ameţeşte.

— Nu. nu. n-am venit pentru asta. rosti abia răsuflând. Ai mâncat?

— Da. Acum mă duc să mă întind puţin.

— Stai, spuse şi-şi întinse mâinile. Am putea merge la plimbare şi după-amiază, dacă vrei...

Păru că se gândeşte, îşi ţuguie buzele.

— Când? Acum? Inima îi zvâcnea cu putere.

— Da! Acum! Fata stătu iar pe gânduri.

— Bine, încuviinţă în cele din urmă, aşteaptă-mă în birou să mă îmbrac. Uite cheia.

O ţinea în mână. El o luă şi deodată simţi căldura de la palma ei. care ai fi zis că revărsa într-un tremur uşor dogoarea trupului ei gol. Parfumul feminin îl învălui ameţitor.

— Am o idee. exclamă tulburat. O să vezi. Zic să mergem cu autobuzul la Dafni. în pădure.

— Aşteaptă în birou, îi spuse din nou şi închise uşa.

Alergă la birou, deschise şi intră. Era răcoare, semiîntuneric, şi în aer stăruia un miros jilav de hârtie prăfuită. Se aruncă în fotoliu, îşi puse mâinile împletite pe mapa de pe birou şi, aplecându-se, îşi ascunse fruntea în pumnii fierbinţi.

Astfel o aşteptă timp de vreo jumătate de ceas.

— Iată-mă!

îşi înălţă capul şi o văzu. Purta vechea ei rochie pe care o ştia. iar pe cap avea o pălăriuţă nouă, micuţă, din pai alb şi în jur o panglică cu floricele albastre. Sări în picioare ca ars şi-i luă mâna. Ce mică mai era, Doamne! De câte ori o lua într-a lui. făcea aceeaşi descoperire. Şi totuşi, de fiecare dată, era ca şi cum ar fi fost întâia oară.

— Să mergem.

Porni prima şi el o urmă după ce încuie mai întâi biroul.

Era o zi călduroasă. Se apropia deja vara şi un soare dogoritor, sufocant. îşi împrăştia căldura, ca o placă încinsă deasupra câmpului însetat. Arşiţa fremăta orbeşte în aerul nemişcat, împrăştia scântei şi ochii ardeau ca nişte broderii în care erau înfipte ace încinse.

în autobuz zăpuşeala era de nesuportat. Halena trupurilor asudate, nişte saci aruncaţi pe jos, duhoarea grea de la hainele oamenilor îţi tăiau respiraţia. El se miră că n-o văzu pe Sofia protestând. Se caia deja pentru proasta inspiraţie de a veni azi aici, căuta un pretext să se scuze, în timp ce ea, tăcută, privea drept în faţă pe geamul şoferului, ca şi cum se îndrepta spre împlinirea unei anumite misiuni.

— Ce zăpuşeală!

Fata nu-i răspunse. Câmpul, cu plante pitice, ardea, nu alta. Fugea în stânga şi-n dreapta, amestecând în urmă cercuri, în timp ce autobuzul îl tăia în două. Motorul gemea. în stânga apăru pădurea cocoţată pe coasta dealurilor roşietice, pinul des care cobora mai jos, în tufe dese. înghesuite unele într-altele, ca nişte verze grase.

La capătul liniei, unde coborâră, îi întâmpină adierea uşoară a aerului de ţară. Pădurea se întindea de ambele părţi ale drumului. în stânga urcând brusc, în dreapta pierzându-se în câmpie. Mai încolo. în urma lor, nesfârşita pustietate a arşiţei. Urcară încet pe cărarea şerpuind sub copaci şi într-un luminiş, unde dădură de umbră plăcută, se opriră să-şi tragă sufletul.

Se priviră zâmbind pentru prima dată prietenește pe ziua de azi şi tânărul scoase pălăria şi-şi şterse fruntea asudată.

— Oare nu voiai să venim aici?

— O. nu, nici vorbă...

Apoi adăugă serioasă, întorcând faţa în altă parte.

— ... Nu fac niciodată ceea ce nu-mi place.

înaintară încet pe cărare. Jos, în dreapta, se zărea şoseaua pe care-o lăsaseră în urmă, sub bătaia nemiloasă a soarelui, biserica roşietică. Pinii împrăştiau în aer mirosul lor acrişor. Din

când în când. fata pierdea pasul, însă lannis n-o îndemnă să se sprijine de el. Seara aceea de prohod era acum foarte departe. Azi o simţea mai străină decât altădată, mai enigmatică, în tăcerea ei.

— Nu vorbeşti? o întrebă timid.

— Ce să spun?

— Poate ai obosit? Să ne oprim.

— Nu. să mergem mai departe.

O cotiră spre stânga, înspre munte, continuând să urce. Cărarea se îngusta, fata înainta tot mai greu.

— Dacă vrei. să ne aşezăm.

— Nu... să mergem mai departe.

înaintară o vreme prin pădurea pustie. Frunzele ascuţite ale copacilor, nemişcate, păstrau deasupra capetelor lor o boltă de umbră parfumată, deosebit de plăcută. Trecuse timp bun de când mergeau astfel, călcând pe patul de ace uscate care acopereau pământul. în răstimpuri întindeau mâinile în gol să-şi ţină echilibrul şi apoi râdeau uşor înveseliţi. Se sprijineau de trunchiurile aspre şi răşinoase ale pinilor şi priveau câmpia întinzându-se jos în dreapta. Tânărul devenise dintr-o dată neobişnuit de vesel.

— Aici! rosti în sfârşit fata obosită şi se prăbuşi sub un copac.

Se aşeză şi el lângă ea. Era după-amiaza târziu, cele dintâi umbre răcoroase ale apusului începuseră să coboare. De jos, dinspre câmpie, răzbătea reverberaţia toropitoare a soarelui, halena pămân-tului închis stăruia în aer. Flăcări nevăzute, şerpuitoare, tremurau ţâşnind parcă din pământ. Pădurea din jur stârnea parcă deasupra lor o perdea de umbră diafană.

Tânărul închise ochii şi-i atinse mâna.

— Sofia...

— Ce pofteşti?

Cât de străină era vocea ei, la fel şi tonul! Se sperie şi deschise ochii să o vadă mai bine. Fata privea în gol, cu mâinile încolăcite pe genunchi.

Dădu din cap zâmbind cu amărăciune şi rosti vorbind parcă cu sine:

— O ştiu... o ştiu...

Aşteptă să audă ce-i va spune mai departe.

— Există un motiv serios, continuă el. care te împiedică să mă iubeşti. Sofia.

— Care anume? îl întrebă ironic.

— Că te iubesc eu...

îşi ridică umerii şi-i lăsă să cadă într-un gest sarcastic. Apoi se întoarse şi îl privi în ochi.

— Ce vrei să spui?

— Ce-ai hotărât în legătură cu camera lui Orestis? o întrebă tremurând. Cui o să i-o închiriezi?

îşi întoarse din nou faţa spre el şi întinse bărbia în semn de nedumerire.

— Să văd... Nu ştiu încă. Azi-dimineaţă a venit Hendritis. Simţi ca o împunsătură în inimă. Se cutremură tot, pălind.

— Hendritis?...

— Da. de dimineaţă, când te aşteptam pe tine şi n-ai apărut. Se sprijini în mâinile care-i tremurau, se ridică în genunchi

şi se aplecă asupra ei:

— Şi... o să i-o dai?

— Nu ştiu... s-ar putea.

Dădu să se ridice în picioare, nu izbuti, se întoarse spre ea, întinse mâinile şi. apucând-o de umeri, se rostogoli cu ea pe jos. gemând.

Fata nu apucă să se apere, nici nu încercă de fapt să i se împotrivească. Ochii ei. netulburaţi, îl priveau acum cum se năpus-teşte sălbatic asupra ei, cum îi răsuceşte mâinile, cum îi pune genunchiul în piept, îi muşcă gâtul. Bluza se rupse şi-i dezgoli pieptul. Pălăria îi zburase de pe cap, pletele îi curgeau în voie. O breteluţă trandafirie ce-i strângea umărul se rupse şi ea. lăsând să apară sânul. Şi atunci turbarea tânărului spumegând de furie, încet-încet, ca şi cum s-ar fi îmbătat, începu să se domolească. Nu-şi pierdu elanul, ci-şi schimbă doar ritmul. Mâinile lui, sălbatice şi totuşi tremurânde, nesăţioase în nebunia lor oarbă, se abătură de la scopul ucigător.

Deschise braţele, le închise din nou, se lăsă greu, apăsând-o sub el şi-i închise buzele cu ale lui. însă era în zadar. Netulburata, cu privirea doar mai înceţoşată, fata îl aştepta. îşi închise încet pleoa-pele, îşi ţinu răsuflarea, îşi strânse dinţii. Doar în clipa hotărâtoare îi scăpă un ţipăt, un ţipăt înăbuşii însă, de nedumerire şi de durere, ultimul suspin de fecioară.

Şi astfel, curajoasă şi răbdătoare. Sofia Malvi se lăsă să devină femeie.

Dup-amiaza înainta cu repeziciune. Umbrele copacilor se lungiră, arşiţa din depărtare se potolea şi ea. O pâclă deasă, încă imperceptibilă, cobora încet-încet asupra câmpiei.

Fata deschise ochii şi îşi căută tovarăşul cu privirea. Cu puţin înainte îi simţise braţul trăgându-se de sub capul ei şi auzi paşii strivind acele ascuţite ale pinilor. îl zări ceva mai încolo, aşezat pe o piatră. Avea trupul îndoit şi faţa ascunsă în mâini.

Sofia se ridică încet, îmbrăţişându-şi genunchii cu braţele şi zâmbi liniştit, cu o bunătate copilărească.

— Ianni?

Tânărul rămase cu capul plecat, cu faţa acoperită. Doar spatele părea că-i tremură.

îşi întinse mâna şi-l chema:

— Vino...

Se întoarse abia acum, încet, şi o privi. Faţa îi era palidă, ochii înroşiţi. Se ridică cu mare greutate, se îndreptă, cu mâinile întinse, ca şi cum ar fi vrut să fugă departe, cât mai departe, se opri, se întoarse din nou şi. fără s-o privească, îi spuse:

— De ce-ai făcut asta? o întrebă răguşit.

Deschise ochii mari şi-l privi aşa o vreme, nedumerită. Nu înţelegea ce voia să-i spună, se întreba neliniştită ce urmărea.

— Fiindcă te iubesc, se justifică încet, mulţumită.

Brusc, tânărul îşi strânse pumnii înălţându-i spre cer. Ii coborî cu forţă, izbindu-şi şoldurile şi spuse tremurând:

— Jertfă sau cursă? Dumnezeule... Jertfă sau cursă?

îl privi făcând ochii mari, îşi lăsă privirile să alunece pe pământ şi deodată înţelese...

Acum el încrucişase braţele şi, nemişcat ca o statuie, privea în depărtare spre câmpie. Se ridică şi ea, netezindu-şi rochia, îşi aranja la repezeală părul şi-şi luă pălăriuţa în mână. Buzele albite îi tremurau uşor.

— Să mergem! rosti rece.

Vocea ei îşi regăsise timbrul feminin, în clipa când urcau în autobuz, se întoarse şi-i spuse doar atât:

— Să nu cumva să te crezi legat de mine. Eşti liber, auzi?

Liber?... în autobuzul care-i ducea înapoi la Atena, Iannis

Marukis se întreba dacă acest cuvânt are vreun conţinut. Ce să creadă? Lipsa de sinceritate a fetei de lângă el, sau minciuna ei orgolioasă? Calcul femeiesc sau curaj feciorelnic? Şi totuşi, deasupra tuturor, în clipa asta, stătea un fapt cu neputinţă de îndreptat şi o răspundere: propria lui răspundere.

încet, ritmic, îşi depănă în gând viaţa din fragedă copilărie şi până acum. îşi aminteşte persoane, evenimente, diverse întâmplări. Mintea i se întoarse la epoca recentă şi totuşi îndepărtată a primă-verii din anul trecut, amurgul acela petrecut în cafeneaua din piaţetă. Cunoştinţa cu Malvis. Seara prohodului. Sofia. Fata străină cu părul blond, apariţie angelică în strălucirea torţelor. Doamne, cât de departe i se parc, o viaţă întreagă ai zice şi atâtea lucruri intervenite între timp. îşi amintea toate evenimentele acestui ultim an. drumurile, piezişe, ale inimii Iui. povestea lui interioară care e mai plină decât cea exterioară, chipul nefericitei mame, soarta ei, care e soarta tuturor oamenilor nevoiţi să facă loc vieţii noi, nerăbdătoare. Se revede în vremurile dinainte, când era liber, se vede plimbându-se visător, veşnic nehotărât, în cartierele sărăcăcioase ale acestui oraş, care i-a fost a doua patrie şi prima iubită. Reamintindu-şi, e cuprins de nostalgie şi. neştiind nici el de ce, în toate acestea caută, inconştient, să găsească o înlănţuire, o explicaţie, o cauză comună. Narcotizat, cu mintea amorţită, caută orbeşte, bâjbâie. Unde se găseşte aşadar centrul acestei rotaţii? Unde? Undeva trebuie să existe un centru, un focar de atracţie şi mişcare, ceva caie să dea semnalul şi scânteia.

Nu ştie de ce, dar acest gând pătrunde şi i se înrădăcinează adânc în minte, însetată să obţină o explicaţie cât mai rapidă. Distrat, enervat, caută. Este una din acele căutări, conştient inutile, fără sfârşit şi totuşi imperative. Privirea lui se concentrează drept în faţă, dincolo de geamurile autobuzului, şi caută mecanic orizontul. Deodată, se opreşte ca împietrit.

Acolo, jos, pe câmpia netedă şi nesfârşită, ca o tipsie de argint, un oraş nesfârşit se proiectează ca într-un basm. Mii şi mii de căsuţe se revarsă spre marea ce scânteiază în dreapta, ca nişte pietricele albe risipite printre colinele domoale, violete. Este o viziune diafană şi plăcută, care umple orizontul de la un capăt la altul, atât de neaşteptat, atât de uşor, ca un revers iluzoriu al unei lumi de basm. Şi acest oraş care se întinde străveziu, cu un zâmbet de voluptate simplă întipărit pe chip, pare distrat, tăcut, cufundat la ceasul asfinţitului în reveria lui feciorelnică.

Atena! Niciodată nu şi-a imaginat-o atât de întinsă, atât de mare. Din autobuz, tânărul priveşte drept în faţă drumul care îi apropie de oraş. Un amestec de nelinişte şi de nedumerire veselă îi freamătă în suflet, o teamă nedesluşită mocneşte în el. Acolo, în marea aceea de case albe, care se umfla atât de neaşteptat şi se revărsa pe câmp, o viaţă năvalnică, mii de vieţi, mii şi mii de existenţe trăiesc, muncesc, se luptă, se bucură, suferă laolaltă.

Adunarea atâtor suflete în acelaşi creuzet a înzestrat oraşul cu viaţa lui proprie, independentă, o existenţă supranaturală care bate în el, ca o uriaşă inimă subpământeană. Acest prunc zămislit de mulţime şi-a negat originea şi acum, transformat într-un monstru simbolic, domneşte asupra masei umane. Oamenii îl slugăresc zi şi noapte, îl adapă cu sudoarea lor, îi oferă drept hrană inima lor. Pe nesimţite, tainic, halcna lui se strecoară în sângele lor şi-i înnebuneşte. Oraşul guvernează oamenii ca o divinitate ascunsă, tiranică, la semnul imperceptibil din cap al soartei.

Drumul se desfăşoară într-acolo drept şi elastic, apropiindu-se tot mai mult, ca un tentacul aruncat din oraş asupra câmpiei, atrăgând din nou spre el hrana umană. Invitaţia lui este un semn de întrebare care nu porunceşte, ci încântă. Tânărul priveşte munţii din faă şi zâmbeşte cu ironia voluptoasă a celui care s-a dăruit morţii sorbind cupa de otravă dulce. Se întoarce şi priveşte ochii fetei de lângă el. În ei se oglindeşte oraşul de basm. cu dimensiuni de păpuşă.

Ia mâna iubitei într-a lui şi o strânge încet, cu duioşia frăţească a celui condamnat la aceeaşi soartă. Un gând mai vechi îi revine în minte. Cu un semn mut ridică degetul şi arată în faţă:

— Oraşul violet! şopteşte şi pe buzele lui tremură un zâmbet dulce-amar – voluptatea perseverenţei.

CAPITOLUL XVI

Aşezat pe pat. în capul oaselor, sprijinindu-şi spatele de două perne voluminoase, Meletis Malvis respiră greu, privind fereastra deschisă prin care pătrunde boarea umedă de mai. Din casa de vizavi se zăreşte o fereastră, când deschisă, când închisă, mai sus linia dantelată din cărămizi şi un petec de cer, albastru închis, netulburat de vreun nor. Meletis Malvis vede de săptămâni întregi aceeaşi imagine.

Uşa camerei scârţâi încet. Fără să se întoarcă, bolnavul îşi întipări pe faţă zâmbetul gingaş, stereotip pe care-l arbora de câte ori îşi întâmpina fiica. îi simţi căpşorul aplecându-se ca să scruteze încăperea, mâna apăsând ferm clanţa, pasul ei care se apropie uşor.

— Tăticule, vrei ceva?

întoarse capul spre ea şi-l clătină vesel:

— Nu, nu!

Respira sacadat, greoi. Pieptul, acoperit de cămaşa albă, şifonată, urca şi cobora repede. însă privirea lui avea întotdeauna o candoare copilărească, o bunătate plină de gingăşie care încearcă să se justifice pentru situaţia jenantă în care se afla. Ca un îndrăgostit îndurerat care doreşte să-şi facă mângâietoare existenţa estropiată.

— Suntem azi în 20 ale lunii, Sofica, nu-i aşa?

— Întocmai, tăticule.

Zâmbi, cu mulţumirea de sine a omului care ştie că nu s-a înşelat.

— Şi ceasul o fi vreo nouă?

— Fără zece, tăticule.

Zâmbetul deveni mai vioi. Ceasurile nesfârşite, zilele de când se afla ţintuit în pat şi le petrecea numărând şi încercând să ghicească timpul. Aceasta devenise preocuparea lui îndrăgită. Uneori, seara, veneau şi câţiva prieteni să-l vadă. Pontikenas, doi-trei colegi, soră-sa Euterpi, mai rar Mantulas. Acesta din urmă. ca să se deosebească de ceilalţi, care se arătau emoţionaţi, aborda o mutră ce cerea pumni. „Plânsul e ipocrizie, spunea... Cine nu se bucură când vede pe cineva suferind, ia încearcă să-mi spui.” Şedea îmbufnat într-un colţ,

persifla ostentativ, apoi, prinzând o vorbă din zbor sărea în picioare ca să înjure furios întregul univers. Bătea cu pumnii în tăblia de fier a patului, scuipa pe jos şi profera toate înjurăturile din repertoriul lui, mai ales când se întâmpla să fie de faţă şi cele două bătrâne cu Pelaghia.

Numai Marukis nu apăruse pe la ei de mai multe zile. Chir-Meletis îşi aminti de el chiar azi:

— Ce se întâmplă cu băiatul?

Sofia, care tocmai aducea un pahar cu lapte pe tavă, se văzu nevoită să se sprijine o clipă de comodă. Mâinile îi înţepeniră.

— Acum nu-i aici... cred că s-a dus la tribunal.

— Da de ce n-a venit? Au trecut opt zile... Fata luă paharul cu lapte şi i-l întinse să-l bea.

— Laptele tău, tăticule...

Bătrânul îl luă şi trase aer adânc în piept înainte de a-l duce la gură.

— Spune-mi, când se întoarce, să intre la mine.

— Cui, dragă?

— Lui Iannis, cui altcuiva?

Ochii ei, la început nedumeriţi, îşi căpătară zâmbetul cunoscut. îndată ce Iannis se întoarse de la tribunal. Sofia intră neliniştită în birou.

— Vrea să te vadă, spuse arătând spre încăperea bătrânului şi rămase gânditoare, cu capul aplecat.

Marukis ieşi în cerdac, se asigură că nu vine nimeni şi se întoarse lângă ea.

— Sofia, spuse cu un calm neobişnuit în glas, s-a terminat cu minciunile. Trebuie să-i vorbesc tatălui tău.

Fata îl privi îngrozită:

— Despre „asta”?

— Exact.

— O, Doamne! rosti fata pălind. Dar nu te gândeşti la starea lui? O emoţie atât de mare, o asemenea tulburare îl vor da gata.

Tânărul făcu un gest hotărât:

— N-o să-i spun ce nu trebuie să afle. O să-i vorbesc despre hotărârea mea.

— Nu, nu! se împotrivi Sofia îndepărtându-1. Ţi-am spus clar şi nu arunc vorbe-n vânt. N-o să îngădui niciodată să se întâmple una ca asta. Nu vreau, mă auzi? rosti neliniştită, frecându-şi mâinile. Ştiu că nu este cu voia ta, Iannis... O faci numai fiindcă te socoti legat, răspunzător. Nu, nu... Nu merit o asemenea umilinţă.

îşi cuprinse faţa în mâini şi se prăbuşi pe canapea, hohotind.

Tânărul deschise braţele în semn de disperare şi neputinţă. De zile întregi lupta împotriva acestei idei care-i intrase Sofiei în cap. Pe chip i se citea tulburarea. Se duse lângă ea tremurând şi-o mângâie pe cap.

— Sofia... îţi jur...

— Nu, nu! se văicărea ea... ţi-e milă de mine, asta e, ţi-e milă. însă eu nu vreau...

Atunci, hotărât, nemaiputându-se stăpâni, se ridică şi spuse repede:

— N-ai decât să crezi ce pofteşti, eu unul nu mai îndur. O să fac ceea ce se cuvine.

Se repezi să-l împiedice.

— Dacă intri la el, îl ucizi, gândeşte-te bine. Se opri iar şovăind.

— Atunci?

— Mai bine aşteaptă, aşteaptă câteva zile.

— Dar până când? se revoltă plin de neliniște. Până când?

De opt zile aştept întruna şi nu mai suport. Ce-o să se întâmple? încotro mergem? Ce rol joc eu aici? Spune-mi. Sofia? Cum pot să mai înduri o asemenea mârşăvie? Şi-apoi, ce motiv ai? Ce ne împiedică?

— Dumnezeule! Viaja lui – şi arătă spre încăperea bătrânului. A spus-o chiar ieri doctorul.

Se opri istovit.

— Nu mai pot da ochii cu el, făcu acoperindu-şi faţa. Ochii lui, atât de nevinovaţi, copilăroşi... care mă privesc plini de încredere. Sofia! Sofia!... gândeşte-te... Toţi l-au înşelat, toți... Şi ultimul eu. Până şi eu!...

îşi acoperi faţa şi rămase un timp mut, nemişcat, amintindu-şi de trecut. Se socotea nerecuno.scător. ingrat, cu toate că bătrânul acesta nu-i făcuse, la drept vorbind, nici un bine. Dar încrederea, cordialitatea nu sunt oare cea mai mare binefacere?

— Ieri seară, spuse Sofia tremurând, cu glas stins, a leşinat.

Pentru o clipă am crezut că se duce. Mi-a venit ideea să deschid geamurile şi să strig. Am trimis-o pe micuţă la farmacie să-l cheme pe doctor. A venit repede cu domnul Tasos. care se nimerise şi el acolo şi i-a făcut o injecţie. Şi-a revenit, însă era de nerecunoscut.

Ca şi cum ar fi trecut pentru o clipă pe celălalt tărâm... Dacă-l vezi, Iannis, n-o să-l recunoşti. N-o să-l recunoşti...

îşi mişcă de două-trei ori capul în stânga şi-n dreapta şi-şi întinse mâinile între genunchi. Purta o fustă mov închis şi cum stătea aşezată pe canapea în penumbră, pentru o clipă păru că purta deja doliu. Iannis se opri s-o privească cu răsuflarea tăiată, palid.

— La plecare doctorul m-a oprit o clipă în cerdac. „Trebuie să

fiţi curajoasă", mi-a spus şi mi-a strâns mâna. ‚JE o chestiune de zile..."

îşi mări ochii şi rămase tăcut. Aşadar, atât de repede, într-adevăr, vine doliul în viaţă?

Pentru a doua oară, după nenorocirea cu maică-sa, era nevoit să constate acest lucru.

Fata îşi ridică timid capul şi-l întrebă:

— O să intri deci să-l vezi?

Faţa îi era scăldată în lacrimi, gâtul ei subţire se zguduia de hohote înăbuşite. în aer stăruia un miros umed, de spaţiu închis, neaerisit.

Îmbrăcămintea îi arăta că renunţase la orice urmă de cochetărie. Era doar o biată fiinţă nenorocită, o întruchipare a durerii amare pe care o provoacă povara fatală şi inconştientă a feminităţii.

Din casă răzbătea un murmur nedesluşit şi sacadat pe care ai fi putut să-l iei drept gânguritul unui prunc. Intrigat, tânărul gemu:

— Sofia? Ce-i asta?

îi făcu semn cu degetul ridicat să asculte. Ea clătină capul, zâmbind amar:

— EI este, spuse ca. Cântă...

— Cântă?

— Da... e un cântec de leagăn. De când stă în camera aceea, se pare că amintirile trecutului îl copleşesc. Atunci uită de sine şi fredonează încetişor.

— O, Doamne!

— El a fost, vezi bine, şi mamă şi tată pentru noi. Nopţile ne adormea, pe mine şi pe... celălalt. Aşa. Trebuie să fi auzit bietul de el pe undeva acest cântec. E un cântec de leagăn de

adormit fetele, dar el nu ştia altul. Tot pe acesta îl cânta şi fiului său. Acum îşi închipuie că băiatul se află în leagăn, alături de patul lui, şi i-l îngână ca să-l adoarmă.

îşi înclină capul pe umărul ei şi fata fredona încet, însoţind vocea tatălui, vechiul cântec de leagăn.

— Ah! gemu Iannis simţindu-şi inima năpădită de un sentiment ciudat.

îşi acoperi faţa cu mâinile şi părăsi încăperea, clăti-nându-se.

Păşea pe stradă grăbit, de parcă ar fi fost hăituit de un coşmar, care-i apăsa pieptul să i-l spargă, nu alta. Mergea aiurea, fără ţintă. Astfel, orbit de nelinişte, străbătu străzi, cartiere întregi. Pierduse pur şi simplu noţiunea timpului, se oprea adesea ca în faţa unui impas, se întorcea, se învârtea în loc şi, în sfârşit, se prăbuşi, ud leoarcă de transpiraţie, în scaunul unei cafenele care avea o singură măsuţă pe trotuar.

Oboseala îl istovise. O amorţeală îi aluneca de la mijloc spre şale şi cobora fumicându-l până în picioare. Îşi lăsă mâinile să cadă inerte. Respira greoi. în mintea Iui, gândurile, până acum

contradictorii, se cristalizau încet şi căpătau fermitatea nestrămutată a hotărârii.

De zile întregi. încă din prima clipă, atunci, în pădurea de la Dafni, făcuse alegerea: se va purta ca un bărbat de onoare şi făgaşul anevoios, presărat cu spini, pe care apucase singur, îl va străbate cu pas hotărât până Ia capăt. Nici o abatere nu era îngăduită. De vreme ce lucrurile se întâmplaseră astfel, îşi va accepta soarta. Viaţa lui luase o cotitură neaşteptată şi se trezi brusc în faţa ireparabilului. Astfel se schimbă, pe neaşteptate, viaţa oamenilor.

Mânat de aceste gânduri, îi făcuse, chiar de a doua zi, propu-nerea Sofiei.

— Soarta ne-a arătat singură calea, îi spuse. Trebuie să fii soţia mea...

Insă ceea ce până ieri, până azi dimineaţă chiar părea o hotărâre necesară, impusă şi dură, azi căpătă o cu totul altă formă: porunca afecţiunii. Până şi ieri seară, socotind prin câte trecuse, se vedea pe sine martir tragic, victimă a ironiei soartei. În ultimele nopţi rămăsese treaz, luptând împărţit între simţul datoriei şi împotrivirea rebelă a firii sale egoiste. îndoielile îl sufocau. Era oare victimă şi numai victimă a unei curse abjecte, josnice, sau erou al unei cotidiene tragedii umane? îl iubeau sau îşi băteau joc de el? Urmând drumul drept pe care socotea că se salvează, împlinea o faptă curajoasă sau cârpea o clipă de rătăcire ridicolă, deplorabilă? în fond, în spatele acestei hotărâri de a apărea cinstit, nu era decât egoismul cel care-i tulbura sufletul. Nevoia de a ieşi în evidenţă, dorinţa de eroism care ne va înălţa în propriii noştri ochi nu este oare cel mai obişnuit mobil al oricărei acţiuni virtuoase? Astfel. în spatele celui mai inocent sacrificiu se ascunde interesul îngust al cochetăriei, al unui narcisism, ai zice, exaltat. Şi şovăiala între un gest frumos sau o răutate ascunde aceeaşi agonie: setea de orgoliu. Angelic sau satanic.

Astăzi însă, totul parcă se schimbase dintr-o dată. în spatele acestor mici orgolii, al şovăielilor sofisticate, un adevăr nou şi cutremurător îşi făcea apariţia. în mintea lui stăruia neclintită amintirea fetei, a tinerei femei cu faţa ofilită, crisparea mută a durerii. Lumina tainică a durerii ei împrăştia panica ruşinoasă a umbrelor fantasmagorice ale agoniei lui egoiste. Un adevăr unic se înălţa acum în această poveste rău înţeleasă: drama sărmanei fete. Toate celelalte erau simplă rătăcire...

Ridică ochii şi privi în jur. La început timid, fără curaj. Apoi mai stăruitor. întâmpinând curajos adevărul în faţă. Un gând proaspăt, pentru prima oară complet nevinovat, răsărea: „Şi ce-mi pasă, îşi spunea, ce va crede ea sau ce vor crede ceilalţi? Aici există un adevăr şi adevărul acesta doar eu l-am văzut". Un egoism nou se strecura în mintea lui. „Nu eşti

martor, prostule, eşti judecător! Iată adevărata ta superioritate. Ca martor ai fi slab. Acum însă eşti puternic."

Se ridică şi făcu câţiva paşi. îşi simţea fruntea umedă, gândurile răvăşite. îşi vorbea dur, dispreţuitor, deoarece de acum nu se mai temea că se va umili pe sine. Entuziasmat, ridică tonul, retoric, aşa cum obişnuia altădată: „Cu ce este de vină o fată dacă condiţiile ruşinoase ale unei societăţi josnice au silit-o să se înarmeze pentru a se apăra cu armele vicleşugului? Sunt capabile acestea singure să-i anihileze sufletul pur? Cu siguranţă că nu şi de asta te-ai convins cu ochii tăi. Dacă râvneşti forţa, răule, iată prilejul să o foloseşti. Pieptul înainte! Cel mai puternic este cel care dispreţuieşte justificările."

După-amiaza era caldă, însă din Ioc în loc, la colţurile străzilor, adia un vânticel proaspăt. în minte îi veni cealaltă după-amiază, de la Dafni. După-amiaza şi amurgul care marcaseră atât de neaşteptat un hotar în viaţa lui. Desigur, schimbarea aceasta mocnea demult în el, fără ca el însuşi să-şi dea prea bine seama de ea, fără s-o mărturisească. Hotărârea de a-şi lega viaţa de Sofia se maturizase în sufletul lui încet-încet, ocrotită de căldura dragostei. însă în după-amiaza aceea dezvălui cu totul brusc rodul plămădit de atâta vreme.

Revedea în minte fata tăcută, aşezată alături de el în autobuz şi pe sine privind pe geam, în zare, oraşul care îi aştepta să revină la sânul lui. Oraşul nesfârşit care se întindea rozaliu, toropit de căldura amurgului şi care ascundea, sub zâmbetul lui naiv, fierberea adâncă de furnicar. Existentă supranaturală care freamătă, miş-cându-şi încet tentaculele şi farmecă cu gesturile ei şi-şi întinde în văzduh râsuflarea-i îmbătătoare. îşi îndeseşte împletitura căutând să strângă, să sufoce în îmbrăţişarea ei îngrozitoare o biată fată singură.

Inima i se zbătea de nelinişte şi emoţie. Acolo, în uriaşa adunătură de suflete, şi el şi fiecare om au făcut să curgă un strop din sângele lor, o picătură din lacrimile lor. Pentru toţi, soarta e comună. Când te gândeşti la această înfrăţire în faţa destinului, sufletul ţi se umple de compătimire duioasă.

Şi nu mai există nici ranchiună, nici egoism. În furnicarul labirintic, în îmbulzeala mulţimii, oamenii sunt pustii. Pustii. Nu ai dreptul să-i blamezi. Inima ţi-e stăpânită de mărinimie.

CAPITOLUL XVII

Pontikenas urcă greoi scăriţa de lemn a casei Malvis. Se oprea Ia fiecare trei trepte, îşi trăgea sufletul şi-şi ştergea fruntea oftând. Era nespus de trist.

Inima îi spunea că nu-l va mai revedea de prea multe ori pe dragul lui prieten. încă de ieri seară doctorul interzisese intrarea străinilor în camera bolnavului ca să nu-l emoţioneze. Guta urca vertiginos de la picioare. Respiraţia îi devenea tot mai greoaie, se transformase în horcăit. Se apropia sfârşitul.

Era seara, spre opt. Pe cer stăruia o lumină verde, întârziată. Arşiţa, care biciuise toată ziua. se revărsa acum într-un fum albăstrui, uleios. Plantele, cele sădite în glastre şi pe trotuar, împrăştiau un parfum răcoritor.

„O să-i cumpăr o coroană mare, de o mie sau o mie cinci sute de drahme", se gândea Pontikenas, „şi o să i-o duc la înmormântare. Pe ea va scrie: Prietenului mult iubit, nepreţuit, distins, eminent..." Se opri îngândurat. „Sunt prea multe. Mai bine trei vorbe: 'Pontikenas, lui Malvis'. Dar şi asta sună prea sec. Mai bine: 'Prietenului iubit şi neuitat'. Nimic altceva. Nu cumva sunt minciuni? De neuitat... Atâţia ani de prietenie senină..."

Se opri şi ochii i se împăienjeniră de lacrimi. Gândul la coroană, o coroană impunătoare, care va însoţi cortegiul cu panglicuţele ci violete şi litere aurii, îi părea ca expresia cea mai sugestivă a devotamentului său duios şi trist. însăşi ideea acestui gest îl emoţiona mai mult chiar decât moartea în sine. Oftă adânc şi străbătu treptele care duceau în cerdac. în sufragerie văzu lumină.

Soţia lui nu venise încă. în ultimele zile îi îndruga întruna min-ciuni că va veni şi ea seara, mai târziu, că vrea să-i ţină tovărăşie Sofiei şi uite că până la urmă nu mai apărea deloc. Când se întorcea acasă, o găsea supărata, îmbrăcându-se grăbită în camera ei şi boindu-şi ochii. Trupul îi emana un miros ciudat de tutun şi transpiraţie de bărbat.

„Aceste morţi şi agoniile care le precedă mă tulbură nespus, îi spunea când el se plângea de indiferenţa ei. Ştii că sunt nervoasă şi doctorul îmi interzice emoţiile."

Astă-seară în sufragerie erau numai Mantulas cu nevastă-sa. Cumnatul lui Malvis îşi scoase sacoul şi, întins pe canapea, îşi legăna picioarele care-i atârnau.

— Uite un alt cioclu! exclamă văzându-l pe Pontikenas intrând înlăcrimat. Hai înăuntru!

Şi râse sarcastic.

Pontikenas se opri în prag înmărmurit.

— Apropie-te, apropie-te. îl îndemnă Mantulas. Se pare că astă-seară o să dea ortul popii.

Uşa camerei se deschise şi intră Sofia, cu ochii plânşi.

— Dumneavoastră eraţi, domnule Tasos? Bună seara. Vorbea încetişor şi cu răsuflarea tăiată. Pontikenas îi făcu semn din cap întrebător.

— Ah... Ce-o mai aduce şi noaptea asta! exclamă fata.

Pontikenas se prăbuşi pe un scaun istovit.

Cei patru tăcură un timp. Sofia, în picioare, lângă masă, plângea fără zgomot, muşcând batista ca să-şi înăbuşe hohotele. Mătuşa Euterpi păstra o tăcere inflexibilă.

— Ce vă bociţi atâta? De ce? rosti apoi după o pauză Mantulas. Moartea e o distracţie, credeţi-mă. Singurul fapt vesel, dacă vreţi să ştiţi, pe lume. Pe morţi ar trebui să-i pună într-un car împodobit cu flori asemenea celor de Paşti şi să-i conducă cu cântece şi viori la groapă.

Pontikenas făcu un gest speriat arătând spre Sofia, însă ea, indiferentă, deschise din nou şi intră în camera bolnavului.

— Ce te amesteci, măi? continuă Arghyris luându-l la rost pe

Pontikenas. Crezi că îndrug minciuni? Cel care iese la pensie nu se înstrăinează o dată pentru totdeauna? Se înstrăinează, ţi-o spun eu. Omul, de cum trece de o anumită vârstă, devine inutil. O cochilie. Aşadar, trebuie să lase locul liber cât mai repede.

Apoi se avântă în derularea unui plan nesăbuit, potrivit căruia va propune să fie eliminaţi de pe faţa pământului toţi septuagenarii. O otravă nedureroasă, o injecţie cu morfină, de pildă, ar fi de-ajuns. Cu această metodă Mantulas se gândea să soluţioneze şi problema şomajului şi pe cea a păcii universale. Numai prin rarefierea omenirii. Nici suprapopularea planetei, nici dispariţia fiinţelor, utile şi tinere, provocată de războaie. într-o singură zi s-ar rezolva problema fericirii mondiale.

îşi aprinse ţigara şi fredona un cântec de dans. Apoi făcu semn lui Pontikenas să-şi aducă scaunul mai aproape şi-i spuse încet la ureche, scoţând din buzunar un caiet ieftin.

— Ascultă, să-ţi citesc acum alocuţiunea pe care o s-o

rostesc la biserică despre Malvis. Nu e lungă, dar e numai spumă şi exaltare. Uite: „Preaiubit şi preapreţuit prieten, o să-i spun. Pierderea ta prematuFă lasă o rană de nevindecat în inima noastră...” Marfă de mâna întâi.

Sofia, care apăru din nou în uşă, îi făcu semn lui Pontikenas să-i vorbească. Cuvântarea lui Arghyris, care „nu era lungă” şi care dura vreun sfert de ceas, se frânse la mijloc.

— Domnule Tasos. Tata vrea să vă vadă.

Emoţionat, abia stăpânindu-şi tulburarea şi izbindu-se de scaune, Pontikenas trecu în camera bolnavului.

întins pe pat, cu spatele sprijinit pe două perne mari, Malvis îl aştepta. Era de nerecunoscut. Aceste ultime zile îl istoviseră pur şi simplu. Pe faţa lui, scheletică acum, în ochi, până şi în păr, purta pecetea neantului. Ai fi zis că trupul lui începuse deja să capete forma nedefinită a umbrei de după moarte.

Dădu să ridice mâna, să-şi salute vechiul prieten, nu izbuti şi zâmbi blând. Zâmbetul dădu înfăţişării lui o asemănare cu chipul de odinioară.

— Luaţi loc, spuse încet.

Pontikenas îi luă mâna căzută pe cearşaf şi o strânse tremurând. Ochii îi erau năpădiţi de lacrimi. Sofia închise uşa, lăsându-l singuri.

Pentru câteva clipe, cei doi prieteni se priviră în ochi. îşi aminteau în tăcere trecutul, viaţa pe care o trăiseră alături, serile de iarnă petrecute împreună în sufragerie. în amintirile lor nu erau evenimente multe şi semnificative. însă această viaţă liniştită şi neînsemnată, era de neînchipuit cât de mult îi legase. Nici marile 'primejdii comune, nici bucuriile demne de menţionat n-ar fi putut probabil să-i unească într-atât. Nu vorbiseră niciodată de prietenia lor. Iubirile profunde sunt pioase şi rezervate. Nu sunt trâmbiţate niciodată în gura mare.

— Tasos. rosti Malvis strângând uşor mâna prietenului său.

Te-am chemat să-mi iau rămas bun...

Ridică degetul să împiedice un gest al Iui Pontikenas care dădu să protesteze şi zâmbi din nou cu bunătate.

— ... Să nu-mi spui minciuni. Nu-i nevoie. Am stat treaz şi aş vrea să dorm... Sunt obosii, să ştii. Mă oboseşte până şi faptul că vorbesc. Vreau să spun totuşi că nu duşmănesc pe nimeni. Toţi au avut dreptate. Toţi au dreptatea lor pe lumea asta...

Respira greu şi vorba i se întretăia la fiecare silabă. Privirea îi deveni serioasă, ca şi cum ar fi înţeles că trebuie să termine cât mai repede.

— Un lucru mă amărăşte, continuă. O las pustie pe fiica mea... Ştiu... o am pe soră-mea, desigur, pe cumnatu-meu. Totuşi...

în sfârşit, cum să-ţi spun... sunt oameni diferiţi. La urma urmei, aş vrea...

Pontikenas făcu un gest vioi.

— La asta nici să nu te gândeşti, Meleti dragă, rosti. Eu sunt aici.

Fericit, bolnavul îi strânse mâna. Ochii lui înfundaţi în orbite se luminară de recunoştinţă pentru prietenul care ştia să-i înţeleagă dorinţa.

— Aş vrea, spuse încet, să te ocupi de soarta ei, s-o iei în grijă pe Sofia. Am scris şi în testament...

— îţi jur. Casa mea va fi şi a ei.

— Îţi mulţumesc. Acum mor împăcat. E săracă, Tasos. n-am izbutit să strâng un sfanţ în toată viaţa asta chinuită a mea... Ah!...

— Taci. taci, nici să nu te gândeşti...

— Şi casa asta ipotecată...

— Meletis dragă, rosti Pontikenas pe un ton grav. Eu o s-o iau, o să am grijă de ea ca de fiica mea, auzi? Ce, parcă am alt copil? O s-o mărit şi o să-i fac zestre..

Ochii lui Meletis Malvis se umplură de lacrimi.

— Dumnezeu să te răsplătească, şopti.

Când Pontikenas ieşi din nou în sufragerie, se făcuse nouă şi jumătate.

— Se pare că vrea să rămână liniştit puţintel, îi spuse Sofiei. Dacă ai nevoie de ceva, copila mea, dă-mi îndată de ştire.

— După cină va trece lannis pe aici, răspunse fata. Vine în fiecare seară. Vă mulţumesc.

Mantulas adormise pe canapea. îl treziră cu greu şi nevasta îl luă deoparte.

— Ai văzut? rosti mânioasă. L-a chemat pe Pontikenas şi nu pe mine, care sunt soră-sa. Iar fiică-sa. noaptea, îl bagă în casă pe amorezul ei.

— Ce tot vorbeşti bazaconii? Ce-mi pasă mie ce fac? Din partea mea, n-au decât să-şi scoată şi ochii.

— Ascultă aici. Când moare, să-ţi intre bine în cap: tacâmurile de argint din bufet o să le iau eu. Sunt ale mamei noastre. N-o să le las prăpăditei ăsteia, progenitura curvei.

Plecară împreună cu Pontikenas. Erau foarte curioşi să-l descoasă pe drum, să afle ce-i spusese Malvis.

— M-a întrebat despre un proces în suspensie, îi informă vag acest om cumsecade.

— Niscaiva gologani trebuie să şterpelească din nou

Pontikenas ăsta, rosti Euterpi când rămase singură cu bărbatu-său.

Ce escroc încornoratul ăsta!...

Că Malvis nu avea un sfanţ de lăsat şi prin urmare nu era nici o temere să-i mănânce cineva banii, o ştiau amândoi mai bine decât oricine. Ura lor faţă de Pontikenas îi făcu să bănuiască maşinaţii tainice. Astfel, coborând scara Malvizilor, nu observară o umbră care stătea şovăitoare în curte şi îndată ce ei apărură, se grăbi să dispară ăpe uşa de la stradă.

Nopatea era caldă şi fără lună. Paşii celor trei oameni care plecau de la Malvis se îndepărtau şi se stingeau pe stradă. Atunci şi umbra care aşteptase pe trotuarul de vizavi, se apropie din nou încet, intră în curter cu băgare de seamă şi urcă scara ce ducea în cerdac.

La prima uşă pe care o întâlni, cea de Ia birou, se opri. Era deschisă. în casă nu se auzea nici un zgomot. Din camerele de jos răzbăteau uncie cuvinte, înăbuşite, şi un plâns de copil. Umbra, care, după cât se părea, şovăia să înainteze sau să dea vreun semn de viajă se opri în Ioc, privind în jur, să audă şi să mediteze la următorul pas. Deodată, dinăuntru, se auziră paşi, uşa se deschise încet, comutatorul ţăcăni uşor şi biroul fu inundat de lumină. Umbra, care nu apucase să se retragă, rămase ţeapănă în prag.

Sofia, nebânuitoare, intră în cameră. Se apropie de masă, îndreptă un obiect de pe ea. apoi se duse din nou spre uşa din interior, îngândurată. Deodată, un zgomot imperceptibil al unei respiraţii o făcu să-şi ridice capul. Un parfum greu îi gâdila nările.

Acolo, în uşă. stătea o doamnă îmbrăcată în negru.

Fata râmase fără glas, crezând că vede o nălucă. Un sentiment necunoscut, poate o continuare a gândului ei dinainte, o făcu să creadă că a căzut victima nebuniei. Apoi, această percepţie nedefinită fu urmată de o alta, înspăimântătoare. Femeia din faţa ei avea un aer cunoscut, semăna cu cineva, însă vag, nedesluşit... Doamne, da... chiar cu Sofia!

îngrozită, făcu un pas înapoi. Nici mirarea străinei nu era mai mică. Numai că la ea căpătă o expresie mai reţinută, mai calmă. în ochii ei juca deja o curiozitate veselă.

Puse piciorul şi intră încet în birou.

Fata, neliniştită. încruntându-şi sprâncenele duşmănoase, se retrăgea pas cu pas spre perete. Străina se opri o clipă în faţa uşii interioare. Buzele ei zâmbeau acum imperceptibil şi în ochii ei se aprinse o strălucire jucăuşă. Ridică mâna în mânuşa albă de vară şi închise uşa fără zgomot. Apoi răsuflă cu uşurare.

— Sofia!... rosti cu voce blândă, unduioasă. Eşti Sofia...

Se opri puţin, ca şi cum respiraţia i s-ar fi tăiat pe neaşteptate, şi adăugă:

— Ţi-ai dat seama cine sunt... Văd că ai înţeles.

Fata, lipită de perete. îşi aplecase capul şi cu sprâncenele încruntate, o privi pe străină cu ură. Pieptul îi urca şi cobora neliniştit, cu o mânie nebunească.

— Cât ai crescut! spuse femeia oftând îngândurată. Şi eu

îmbătrânesc, adăugă cu glas stins, ca pentru sine.

îşi înălţă capul, cu hotărâre încăpăţânată, să alunge un gând neplăcut, şi-şi făcu curaj:

— Nu m-ai văzut niciodată până acum, nu-i aşa. Sofia? Mă vezi pentru prima oară... Ce ciudat...

Ultima frază fu însoţită de un râset scurt, cinic. Şi. cu nepăsarea nonşalantă a femeii de lume, se aşeză pe canapea şi-şi puse picioarele unul peste celălalt. Distrat, din obişnuinţă, îşi potrivi fusta pe genunchi, ca să-i strălucească gamba fină.

Se lăsă tăcerea. Mute, cele două femei se priviră în ochi. Aplecată, gânditoare, micuţa, ca o sălbăticiune prinsă în laţ: nctulbu-rată, stăpână pe sine, cealaltă. îşi mişca uşor vârful piciorului.

— Hai, aşează-te lângă mine... Vorbeşte-mi. De ce nu-mi

vorbeşti? Avem atâtea să ne spunem noi două.

Printre dinţii strânşi. Sofia Malvi răspunse:

— Nu avem nimic a ne spune.

Fraza izbucni la început brusc, dar o reţinură îndată buzele nervoase.

— Nimic?... Ah! mă duşmăneşti. Aşa te-au învăţat, micuţa mea, nu-i aşa? Nu-i nimic. O să ne cunoaştem într-o bună zi mai bine amândouă.

Olga Velmeri râse metalic, cu cochetărie stânjenitoare, ridică mâna goală, sprijinită pe consolă şi o aruncă spre spate.

— Niciodată! spuse hotărâtă Sofia.

Privirea albaştrii, cenuşie, care o (intuia, se destinse nonşalant şi se roti în jur, examinând încăperea.

— Am trăit odată şi eu aici, rosti visătoare Olga.

Lucrurile erau, ai fi zis, aidoma, aşa cum le lăsase acum 15 ani. Masa, încărcată cu plicuri şi dosare, etajera joasă ticsită cu cărţi, dulapul mare cu vitrină în care se aflau dosarele proceselor. Atâtea mărunţişuri meschine şi sărăcăcioase, tablouri, ceasurile de perete, statueta din ghips cu nasul rupt, scaunele de pai, canapeaua.

— Stai jos... Nu vrei să stai? o îndemnă Olga fără să-şi dea seama ce spune. în privirea ei se citea o umbră de plictiseală.

— Nu pot, mă grăbesc, spuse Sofia.

— Ah, mă alungi, conchise mama.

Privirea ei îngândurată se opri din nou asupra copilei.

— Nu semeni cu Orestis tu...

Deodată Sofia se îndepărtă de peretele de care se lipise. Făcu un pas înainte şi. întinzând mâna, arătă spre casă. Faţa ci, aplecată înainte, se înnegrise de indignare:

— Moare! rosti încet, cu glas şuierat.

— O ştiu, răspunse Olga netulburată. De aceea am venit aici.

— Ah!

încet, şovăind, se retrase din nou cu spaimă în colţul ei.

— M-a anunţat un cunoscut al nostru, prietenul lui Orestis, care m-a ţinut mereu la curent. Şi tu? Ce-o să faci acum? întrebă Olga.

Aştepta în zadar răspunsul şi se văzu silită după puţin să se explice:

— După. vreau să spun... Ce-o să faci?

— E treaba mea.

O fixă o vreme pe fiica ei cu o privire rece şi adăugă:

— N-am de gând să te silesc, aş vrea însă să-ţi spun – de aceea am şi venit – că uşa mea va rămâne deschisă, când vrei..

— Niciodată!

Olga Velmeri zâmbi. îşi încruntă sprâncenele, închise ochii pe jumătate şi spuse încet:

— Doamne, cum îmi mai semeni!

Cuvintele ei o izbiră pe fată ca o lovitură în creştet. Se tulbură, ochii i se măriră, se ridică în vârful picioarelor şi strigă:

— Afară!

Arătă cu mâna întinsă spre uşă.

Olga Velmeri încetă să mai râdă. Mută, privi această fată cu statura brusc înălţată, care-i arăta uşa cu privirea mânioasă, ucigătoare. Era prima dată în viaţă când i se întâmpla una ca asta. Nu-i venea să creadă că ieşise din pântecele ei.

— Sofia, şopti sever, timid.

— Afară! spuse din nou, înverşunată, fata.

Pe drum, înainte de a ajunge aici, Olga Velmeri derulase totul în minte. Totul, chiar şi posibilitatea de a găsi un copil care să-i semene tatălui său, mic la suflet, astenic, sau de a întâlni o femeie imatură, ranchiunoasă. Numai la asta nu se aşteptase. Şi deodată teama că va pierde totul o zgudui.

... Chibzuise mult Ia acest ultim capriciu al ei, să-i ia pe lângă ea pe copii. în ultimul timp, când o neaşteptată şi grabnică întorsătură a soartei făcuse ca totul să se prăbuşească în jurul ei, această dorinţă căpătase dimensiunile refugiului unic, al salvării ultime pentru egoismul ei.

— Să plec? întrebă înciudată, ca şi cum s-ar fi adresat unui copil.

— Cât mai repede!

Se îndreptă spre uşă. Se îndepărtă ţeapănă, dreaptă, cu paşi mici, şovăielnici. Ajunse la uşă. Afară o aşteptau cerdacul, slab luminat, scara cufundată în beznă, noaptea. Tot spera că o va striga. Acum... Acum...

Brusc, în urma ei auzi podeaua scârţâind. Paşii se opriră la distanţă. Apoi uşa interioară se deschise scârţâind. Fata pleca, speranţa se năruia..

Uneori trupul nostru presimte apropierea inevitabilului înainte chiar decât mintea. Ochii Olgâi Velmeri se întunecară. întinse mâna şi prezenţa uşii pe care se pregătea s-o deschidă o zgudui inconştient.

— Sofia!

Se opri fără se se întoarcă. îşi dădea seama că o auzea. Atunci se întoarse timid, tremurând şi în lumina încăperii apăru chipul ei stăpânit de groază.

— Sofia! gemu din nou şi deschise larg braţele.

Nici un răspuns.

— Orestis a venit la mine, spuse cu tulburare, pierzându-şi complet cumpătul. Tu de ce nu vrei?

Nu primi răspuns. Atunci ameţită, tremurând, în pragul disperării, trecu la implorare:

— Sofia... Ascultă. Trebuie să vii, auzi?... Trebuie. Toţi m-au părăsit. înţelegi? Toţi... Sunt singură. îmbătrânesc. Doamne, sunt pustie. Inima mi-e sfâşiată. Ascultă. Orestis, ştii, s-a zis cu el. Blestemat a fost ceasul. Societatea a eşuat.. Patronul lor... mi l-a distrus... l-a amestecat într-o afacere dubioasă... nu ştiu... şi acum este urmărit, sunt urmăriţi amândoi. Îi urmăresc, în Africa şi peste tot... Cine ştie.

Doamne!

Se opri cu răsuflarea tăiată şi se sprijini de uşă, aproape leşinată. Apoi. oftând greu, ridică ochii şi-şi privi fiica.

Solia se oprise în deschizătura celeilalte uşi, şi ascultase neînduplecată mărturisirea, umilinja nestăvilită a Olgâi Velmeri. Privirea ei era străină şi rece. Mama se înfiora.

Şi deodată se făcu întuneric în jurul ei. O mână nemiloasă întoarse comutatorul. Uşa din interior se închise brusc şi cheia se învârti de 2-3 ori.

Atunci femeia închise ochii. Deasă, bruscă, noaptea se năpustise de peste tot asupra ei, să o sufoce. întinse mâinile şi scoase un ţipăt uşor. Drumul îi era cunoscut. De-acum 15 ani. Se târî prin cerdac, căută scara bâjbâind. Nu se mai gândea la nimic, totul încremenise în ea. Coborî încet. Ochii ei, pironiţi în beznă nu mai vedeau nimic.

Astfel o întâlni trecând prin curte Iannis, care venea să-i ţină tovărăşie Sofiei peste noapte. Se încrucişară la uşa de la intrare şi el se dădu la o parte, neliniştit. Această femeie, în întuneric, îi apăruse ca un mesaj prevestitor de doliu. Nu-şi închipuise totuşi că venea de sus. Credea că o fi vreo străină care ieşea din camerele de jos. Aşteptă să se îndepărteze, apoi ural tulburat scara, sărind câte 2-3 trepte.

Văzu lumină în sufragerie şi intră. Sofia, în picioare lângă masă, stătea în poziţia ci obişnuită de meditaţie, cu fruntea aplecată. Ridică ochii şi-i făcu semn să se apropie. Apoi îi luă mâna. deschise fără vorbă uşa camerei unde era tatăl ei şi-l trase înăuntru.

Bolnavul. în capul oaselor, respira greu. Ochii îi erau închişi. În jurul pleoapelor roşietice se întindea o umbră plumburie. Ochii îi erau descompuşi. Iannis îşi dădu seama îndată că se apropie sfârşitul.

Cei doi se opriră în faţa patului, mână în mână, să privească. Cearşaful, înfăşurat în jurul trupului, îi arăta forma scheletică, cu picioarele întinse. Era ca o anaglifă cizelată pe plăcile de morminte. Lampionul agăţat în mijlocul camerei arunca asupra bolnavului lumina lui palidă.

— Stinge-1, îl deranjează, şopti Sofia.

Tatăl deschise pleoapele. Iannis nu se retrăsese încă şi privirea stinsă se pironi asupra celor doi tineri. Sofia îi strângea mai tare mâna lui Iannis şi o ţinea într-a ei. Privirea bolnavului, la început tulbure, îndepărtată, îşi revenea încet-încet, căpătând sclipirea conştiinţei. îi privi mult timp cu o bunătate serafică. Apoi ochii i se opriră pe mâinile strânse ale celor doi tineri.

Atunci, pe faţa lui, care începuse să capete imperceptibil nestatornicia fugară a umbrei, se revărsă un val de fericire. Buzele schiţară un zâmbet. închise ochii, îi deschise din nou şi ridică mâna. Ca şi cum ar fi vrut să spună ceva. însă sensul se stingea în aer. Arătă cu ochii spre fereastră.

Sofia se duse şi o deschise.

— Tăticule, te deranjează lumina?

Făcu semn că da, zâmbind întruna. Iannis căută comutatorul.

În întuneric, nemişcaţi, cei trei îşi auzeau răsuflările. încet, cu pas sigur. Sofia se apropie de pat şi-şi mângâie părintele pe cap. Apoi se duse la fereastră, se sprijini de pervaz şi rămase să inspire aerul nopţii liniştite de vară. Iannis veni lângă ea.

— Poate vrea să doarmă? întrebă după puţin, cu glas scăzut.

— O, da... îndată, spuse Sofia.

Vocea ei suna ciudat. Tulburat, Iannis o privea. Faţa fetei era luminată de strălucirea străzii. Zâmbi enigmatic. Ochii ei priveau în depărtare, spre cerul movuliu. Undeva, în apropiere, un grup cânta.

Rămaseră în picioare aşteptând. Cântecul se apropia. Mâinile lor, inconştient, se uniră pe pervaz şi se strânseră uşor.

Cântecul se apropie. Paşii cântăreţilor se auzeau pe caldarâm. Cântau încet, tărăgănat. Sofia recunoscu, înfiorându-se, printre voci, pe cea a lui Hendritis.

Mi-a poruncit privighetoarea
să-i împletesc un cuib
iubita mea, să-i împletesc un cuib...

Doamne, toate pe lumea asta formează un cerc. Acolo unde e sfârşitul, e şi începutul. Asculta şi bolnavul din pat. Deschisese ochii şi privea fereastra, cele două umbre aflate una lângă alta. în depărtare, pe cer, se înroşea, ca nişte zori fantastici, strălucirea oraşului, A oraşului care îi răpise totul. Dădu să ofteze, dar nu izbuti.

— Vino, spuse Sofia bărbatului ei. Ca şi cum ar fi surprins ceva tainic în aer.

ÎI luă de mână şi-I aduse în faţa patului. Pumnul ci tremura într-al lui.

— Închide-ţi ochii, spuse încet şi îngenunche.

Suspinul ei se îneca în cearşaf.

Iannis, maşinal, fără să-şi dea seama, făcu ceea ce îi spusese. Apoi se aplecă, o luă în braţe şi o trase spre fereastră. Ea nu se împotrivi. Plângea încet cu faţa înfundată la pieptul lui.

O strânse gingaş şi înlăcrimat, privind departe. Privi casele de vizavi, închise şi tăcute, cerul nopţii care strălucea de prezenţa ascunsă a oraşului. Se gândi la el şi la viaţa lui viitoare, cu o femeie alături, în frământarea marelui oraş care aşteaptă, străin şi lipsit de emoţie.

Cuprinse cu amândouă braţele fata care se lipi de el şi răsuflă adânc.